

T.C.

HİTİT ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ADLİ BİLİMLER ANABİLİM DALI

**ÖLÜM OLGUSU VE CİNAYET OLAYLARINA BİLİMSEL BİR
BAKIŞ**

Yüksek Lisans Tezi

Hasan Hüseyin UÇAR

Çorum - 2023

ÖLÜM OLGUSU VE CİNAYET OLAYLARINA BİLİMSEL BİR BAKIŞ

Hasan Hüseyin UÇAR

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Adli Bilimler Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Ebru GÖKMEŞE

Çorum 2023

Hasan Hüseyin UÇAR tarafından hazırlanan “Ölüm Olgusu ve Cinayet Olaylarına Bilimsel Bir Bakış” adlı tez çalışması 21/06/2023 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından oy birliği ile Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Adli Bilimler Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Faruk GÖKMEŞE

.....

Prof. Dr. Ebru GÖKMEŞE

.....

Prof. Dr. Gökhan İbrahim ÖĞÜNÇ

.....

Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulunun 05/07/2023 tarih ve 2023/1298 sayılı kararı ile Hasan Hüseyin UÇAR'ın Adli Bilimler Anabilim Dalında Yüksek Lisans derecesi alması onanmıştır.

Prof. Dr. Muhammed Asif YOLDAŞ

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını beyan ederim.

(İmza)

Hasan Hüseyin UÇAR

ÖLÜM OLGUSU VE CİNAYET OLAYLARINA BİLİMSEL BİR BAKIŞ

Hasan Hüseyin UÇAR

ORCID: 0000-0002-4678-8628

HİTİT ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Yüksek Lisans Tezi

Mayıs 2023

ÖZET

Jandarmanın sorumluluk sahasında meydana gelen cinayet olaylarını aydınlatmak araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır. Araştırmanın temel amacı doğrultusunda Jandarma Sorumluluk sahasında 2018-2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olayları araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Jandarma sorumluluk sahasında meydana gelen olaylarda faillerin eğitim durumu okuryazar olmayanlar 26 (%2,1), okuryazar 121 (%9,6), ilkokul öğrenci 2 (%0,2), ilkokul mezunu 606 (%48,0), ortaokul öğrenci 3 (%0,2), ortaokul mezunu 160 (%12,7), lise öğrenci 27 (%2,1), lise mezunu 157 (%12,4), önlisans öğrenci 2 (%0,2), önlisans mezun 12 (%1,0), lisans mezun 9 (%0,7), lisansüstü 3 (%0,2), belirtilmeyen 309 (%25,4) olarak bulunmuştur. Meslek durumları serbest meslek 280 (%22,1), memur 34 (%2,7), ev hanımı 64 (%5,1) işçi 202 (%16,0), çiftçi 357 (%28,2), öğrenci 44 (%3,5), çalışmıyor 9(%0,7), belirtilmeyen 447 (%21,7) olarak saptanmıştır. Medeni durum 892'si (%62,5) hiç evlenmemiş, 366'sı (%25,6) evli, 39'u (%22,7) boşanmış, 134'ü (%9,2) bilinmeyen yani tespit edilememiş olarak saptanmıştır. Cinayet olayının nedenine ilişkin bilgilere bakıldığında 325'i (%22,6) tartışma, 199'u (%13,9) husumet, 134'ü (%9,3) arazi anlaşmazlığı, 137'si (%10,48) çeşitli anlaşmazlıklar olarak bulunmuştur. Cinayet olaylarında faillerin kullandığı suç aletleri incelendiğinde, 376'sı (%26,2) ateşli silahlardan av tüfeğinin kullanıldığı, 318'si (%22,1) kesici delici aletler kullanıldığı, 50'si (%3,5) motorlu taşıtların kullanıldığı ve 689'u (%49,2) ise diğer aletleri olarak saptanmıştır. Cinayet olaylarında faillerin uyuşturucu kullanım durumları incelendiğinde, 531'i (%37,0) uyuşturucu kullanmadığı, 135'i (%9,4) uyuşturucu kullanan, 771'i (%53,7) ise tespit edilemeyen, alkol kullanım durumları ise 679'u (%47,3) alkol kullanmadığı, 92'si (%4,4) alkol kullanan, 666'sı (%48,3) ise tespit edilemeyen olarak saptanmıştır.

Anahtar Kavramlar: Cinayet, profilme, cinayet olaylarında profilme, jandarma sorumluluk sahasında cinayet olayları

Bilim Kodu:

A SCIENTIFIC OVERVIEW OF DEATH AND MURDER EVENTS

Hasan Hüseyin UÇAR

ORCID: 0000-0002-4678-8628

HITIT UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL

Master of Science

May 2023

ABSTRACT

The main purpose of the research is to illuminate the murder incidents that took place in the area of responsibility of the gendarmerie. In line with the main purpose of the research, the murder incidents that occurred in the Gendarmerie Responsibility Area in 2018-2019 and 2020 constitute the sample of the research. The educational status of the perpetrators in the incidents that took place in the area of responsibility of the gendarmerie were illiterate 26 (2.1%), literate 121 (9.6%), primary school students 2 (0.2%), primary school graduates 606 (48.0%), middle school students 3 (0.2%), secondary school graduates 160 (12.7%), high school students 27 (2.1%), high school graduates 157 (12.4%), associate degree students 2 (0.2%), 12 (1.0%) associate degree graduates, 9 (0.7%) undergraduate degrees, 3 (0.2%) postgraduate degrees, and 309 (25.4%) unspecified. Occupational status self-employed 280 (22.1%), civil servant 34 (2.7%), housewife 64 (5.1%), worker 202 (16.0%), farmer 357 (28.2%), student 44 (3.5%), not working 9 (0.7%), unspecified 447 (21.7%). Marital status 892 (62.5%) never married, 366 (25.6%) married, 39 (22.7%) divorced, 134 (9.2%) unknown, that is, undetected detected. Considering the information on the cause of the murder, 325 (22.6%) were disputes, 199 (13.9%) hostilities, 134 (9.3%) land disputes, 137 (10.48%) miscellaneous. Found to be in dispute. When the crime tools used by the perpetrators in the murder cases are analyzed, 376 (26.2%) of the firearms were shotguns, 318 (22.1%) of them were sharp and piercing tools, 50 (3.5%) of them were motor vehicles and 689 (49.2%) of them were found to have other instruments. When the drug use status of the perpetrators in murder cases is examined, it is seen that 531 (37.0%) do not use drugs, 135 (9.4%) use drugs, 771 (53.7%) cannot be determined, and their alcohol use is 679. It was determined that 92 (47.3%) of them did not use alcohol, 92 (4.4%) of them used alcohol, and 666 (48.3%) of them could not be detected.

Key Terms: Murder, profiling, profiling in murder cases, murder cases in the field of gendarmerie responsibility

Science Code:

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tez çalışmam süresince desteğini hiç esirgemeyen, tecrübesi ile bu tezi hazırlamamda ilgi, destek ve önerileri ile tezin hedeflediğimiz bütün sonuçlara ulaşmasında büyük katkıya sahip olan değerli danışman Hocalarım Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanı Sayın Prof. Dr. Ebru GÖKMEŞE ve Adli Bilimler ABD. Başkanı Sayın Prof. Dr. Faruk GÖKMEŞE'ye ve kendisini tanıdığım günden bu güne kadar bana olan güveni ve desteğini her zaman hissettiğim Değerli Eşim Esra UÇAR ve Sevigili Kızlarım Nisa Ada ve Ela UÇAR'a şükran, teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Hasan Hüseyin UÇAR

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiii
SİMGELER VE KISALTMALAR	xv

1. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Giriş	2
------------------	---

2. BÖLÜM

KURUMSAL TEMELLER VE GENEL BİLGİLER

2.1. Ölüm Olgusu	4
2.1.1. Tıbben Ölüm Çeşitleri	4
2.1.1.1. Hücre Ölümü	4
2.1.1.2. Klinik Ölüm	5
2.1.1.3. Somatik Ölümü	5
2.1.1.4. Beyin Ölümü	5
2.1.2. Gerçekleşme Şekline Göre Ölüm Çeşitleri	6
2.1.2.1. Tabii Ölüm	6
2.1.2.2. Zorlamalı Ölümü	6
2.1.3. Agoni ve Yalancı Ölüm Kavramları	6
2.1.3.1. Agoni	6
2.1.3.2. Yalancı Ölüm	6

2.1.4. Ölümün Belirtileri.....	7
2.1.4.1. Ölümün Erken Belirtileri	7
2.1.4.1.1. Dolaşımın Durması	7
2.1.4.1.2. Hareketsizlik.....	8
2.1.4.1.3. solunumun Durması.....	8
2.1.4.1.4. Göz Bebeklerinin Durumu	8
2.1.4.1.5. Reflekslerin Kaybı	8
2.1.4.2. Ölümün Geç Belirtileri.....	9
2.1.4.2.1. Isı Kaybı	9
2.1.4.2.2. Su Kaybı.....	9
2.1.4.2.3. Kan ve Vücut Sıvılarındaki Değişiklikler	10
2.1.4.2.4. Ölü Lekeleri	11
2.1.4.2.5. Ölü Katılığı.....	13
2.1.4.2.6. Ölü Sıkışması.....	15
2.1.4.2.7. Ölüm Sonrası Kimyasal Reaksiyon ve Değişimler	16
2.1.4.2.8. Sabunlaşma.....	16
2.1.4.2.9. Salamurlaşma	17
2.1.4.2.10. Mumyalaşma	17
2.1.4.2.11. Kokuşma.....	19

2.2. Cinayet Kavramı	20
2.2.1. Cinayetlerin Sınıflandırılması	23
2.2.1.1. Dürtü Bazlı Cinayetler	24
2.2.1.2. Etiyolojisine Göre Cinayetler	25
2.2.1.2.1. Töre ve Namus Cinayetleri	25
2.2.1.2.2. Kan Davası Cinayetleri	25
2.2.1.2.3. Çoklu Öldürmeler	26
2.2.1.2.4. Suikastler	26
2.2.1.2.5. Öfke Cinayetleri	27
2.2.1.3. İşleme Yöntemine Göre Cinayetler	27
2.2.1.3.1. Ateşli Silah Yaralanmaları	27
2.2.1.3.2. Boğmalar	27
2.2.1.4. Cinsel Amaçlı Cinayetler	28
2.2.1.5. Çocuk Cinayetleri	29
2.2.1.6. Aile İçi Cinayetler	29
2.3. Modus Operandi Kavramı	29
2.3.1. Suçlu Profili	30
2.3.2. Kriminalistik İmza Kavramı	30
2.3.3. Psikolojik İmza Kavramı	31
2.3.4. Modus Operandi Kavramının Suçlu Profilleme Açısından Değerlendirilmesi	31
2.3.5. Türkiye’de Suçlu Profili	32

3. BÖLÜM

GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Yöntem.....	34
3.1.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	34
3.1.2. Araştırmaya Dâhil Edilme ve Dışlanma Kriterleri.....	34
3.1.3. Veri Toplama Araçları	34
3.1.3. İstatistiksel Yöntem.....	34
3.1.4. Araştırmanın Hipotezleri	35
3.2. Araştırmada Elde Edilen Bulgular	36
3.2.1. Araştırmada Faile İlişkin Bulgular.....	36
3.2.2. Araştırmada Mağdura İlişkin Bulgular.....	49

4. BÖLÜM

TARTIŞMA

4.1. Hipotezler ve Doğrulanma Durumları.....	55
SONUÇ/SONUÇ VE ÖNERİLER.....	75
KAYNAKLAR.....	79
EKLER.....	82
EK-1	83
EK-2	84

TABLolar DİZİNİ

Tablo	Sayfa
Tablo 1. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarının Sayıca Durumu	36
Tablo 2. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Eğitim Durumu	37
Tablo 3. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Yaş Bilgisi	37
Tablo 4. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Eğitim Durumu	38
Tablo 5. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Mesleki Bilgileri	39
Tablo 6. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Medeni Durumu	40
Tablo 7. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet olayları Verilerine İlişkin Normallik Testi	41
Tablo 8. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Olayın Cinsi, Olayın Nedeni, Olayın İli, Olay Yeri Özelliği, Medeni Durumu, Eğitim Durumu, Alkol Durumu Arasındaki İlişkiye Dair Pearson Korelasyon Analiz Sonuçları (N=1437)	42
Tablo 9. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Olay Nedeni.....	43
Tablo 10. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Olayın İli	43
Tablo 11. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Olay Yeri Özelliği.....	44
Tablo 12. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faili Meçhul Kalma Durumu	44
Tablo 13. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Şüpheli Türü.....	45
Tablo 14. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Cinsiyeti.....	45

Tablo 15. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yılarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Doğum Yeri	46
Tablo 16. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yılarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Yakalanma Durumu	46
Tablo 17. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yılarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Uyuşturucu Kullanım Durumu	47
Tablo 18. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yılarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Alkol Kullanım Durumu	47
Tablo 19. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yılarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Kullandığı Suç Aletleri	48
Tablo 20. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yılarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Mağdurların Eğitim Durumu	49
Tablo 21. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yılarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Mağdurların Meslek Bilgileri	50
Tablo 22. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yılarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Mağdurların Medeni Durumu	51
Tablo 23. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarının Mevsime Göre Dağılımı.....	51
Tablo 24. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarının Aylara Göre Dağılımı	52
Tablo 25. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarına Etki Eden Yordalayıcılara İlişkin Sonuçlar	53

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. 2019 Yılı Ölü Muayesi Yapılan Cesetlerin Ölüm Türleri.....	20
Şekil 2.2. Ceza Mahkemeleri Soruşturma Dosyaları İle Kasten Öldürme Dosya Sayıları	22
Şekil 2.3. 2019 Yılı Kasten Öldürme Olayı Şüphelilerinin Dağılımı.....	23
Şekil 4.1. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarının Sayıca Durumu	55
Şekil 4.2. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Cinsiyet Durumu	56
Şekil 4.3. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Yaş Bilgisi	57
Şekil 4.4. Adalet Bakanlığı İstatistiklerine Göre Türkiye’de 2019 yılı Kasten Öldürme Şüphelilerinin Cinsiyet ve Yaşa Göre Dağılımı.....	58
Şekil 4.5. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Eğitim Durumu	59
Şekil 4.6. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Mesleki Bilgileri	60
Şekil 4.7. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Medeni Durumu	61
Şekil 4.8. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Olay Nedeni	62
Şekil 4.9. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Olay Yeri Özelliği	63
Şekil 4.10. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Olayın İli	64
Şekil 4.11. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Doğum Yeri	

.....	65
Şekil 4.12. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faili Meçhul Kalma Durumu	66
Şekil 4.13. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Mağdur Cinsiyeti	67
Şekil 4.14. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Kullandığı Suç Aletleri	68
Şekil 4.15. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Mağdurların Eğitim Durumu	69
Şekil 4.16. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Mağdurların Meslek Bilgileri	70
Şekil 4.17. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Mağdurların Medeni Durumu	71
Şekil 4.18. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarının Mevsime Göre Dağılımı.....	72
Şekil 4.19. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarının Aylara Göre Dağılımı.....	73

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

R	Korelasyon katsayısı
Std. Hata	Standart sapma
Beta (β)	Eğim
p	Anlamlılık değeri

Kısaltmalar

TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UNODC	Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi
TDK	Türk Dil Kurumu

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Toplumsal yaşam içerisinde gelenekler-görenekler, örf ve adetler ve sosyo-kültürel kurallara uyumlu olan şahısların davranışları dışında söz konusu kurallar dizgesini hiçe sayan sapmalara suç denilmektedir. Hukuksal olarak suç, toplumlar arası değişiklikler göstermekle beraber mevcut yasalara aykırı insani davranış olarak tanımlanmaktadır. İnsan ve toplumun varlığı kurallar kadar kurallara aykırı davranış türlerine bir arada bulundurmaktadır. Bu anlamda toplumsal yaşamın gerekliliği kurallara uymak ve kurallara uyulmadığında ortaya çıkan suç kavramı ve bu kavramın götürüleri ile bilimin kılavuzluğunda her alanda mücadele edebilmektir.

Bir şahsın hayatının bir başka şahıs tarafından sonlandırılması olarak tanımlanmış cinayet suçu neredeyse bütün hukuk sistemlerinde en ağır suçlardan biri sayılmakla insanoğlunun en temel hakkı olan “yaşama hakkını” elinden almaya yönelik bir şiddet hareketi olarak nitelendirilmektedir. Toplum ve içerisinde yaşayan insanları derinden etkileyen cinayet suçu diğer suç türleri gibi gün geçtikçe oransal ve şiddetsel olarak artmaktadır. Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi verilerine göre dünya genelinde 2017 yılı özelinde öldürme suçuna maruz kalan kişi sayısı ne yazık ki aynı sene savaş ve çatışma bölgelerinden hayatının kaybeden insanların sayısından yaklaşık olarak beş katından daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır (UNODC, 2019). Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre yayınlanan istatistiksel bilgiler 2009 senesinde cinayet suçundan ülkemizde bulunan cezaevlerinde hükümlü veya tutuklu bulunanların sayısı 1514 iken 2019 senesine gelindiğinde bu sayının 9574'e yükseldiğini göstermektedir (TÜİK, 2020). Diğer taraftan Adalet Bakanlığı İstatistiklerine göre, 2019 yılında gerçekleşen ölü muayenesi işlemlerinde yaklaşık olarak %85'lik bölümünün doğal olmayan yani tabii olmayan zorlamalı ölüm türünün oluşturulduğu görülmektedir. Zorlamalı ölüm vakaları incelendiğinde ise neredeyse % 50'lik bölümünün ise günümüzde kasten öldürme yani “cinayet” vakalarının oluşturduğu görülmekte ve bu durum cinayet kavramı ve türlerinin, mağdur veya suçlu profillerinin ortaya konulmasını zorunlu bir hale getirmektedir.

Hukuki sonuçları olan ölüm kavramı, Adli Tıp Bilim'inin ilk ve temel konusudur. Ölümün nedeninin, tespiti ve ölüm belirtileri ile zamanı bir olayın tespitindeki en önemli adımdır. Ölüm olgusu bilim insanlarının üzerinde birçok çalışmalar yaptığı ve Adli Tıp açısından da kıymetli çalışma alanıdır. Adalet Bakanlığı İstatistiklerine göre Türkiye genelinde meydana gelen olaylar yıllara sair olarak artış göstermektedir. Buna bağlı veya bağımsız olarak da cinayet yani kasten öldürme olaylarında gözle görülür bir artış olduğu gözlemlenmektedir. Kasten öldürme olaylarında Türkiye genelinde çizilen perspektifin Jandarma Sorumluluk Sahasında iz düşümünün bulunup bulunmadığı Jandarma Genel Komutanlığı Olaylar Bilgi Sisteminden elde edilen 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen kasten öldürme olayları ile karşılaştırılması ihtiyacı doğmuştur. Jandarma Sorumluluk Sahasında meydana gelen kasten

öldürme olaylarının faili meçhul kalma durumu ile suçlu-mağdur profilleri karşılaştırılmalı olarak ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Bu çalışmanın diğer amacı ise ülkemizde cinayet alanında yapılan profilmeme ve istatistiksel çalışmaların Türkiye genelinde Jandarma Sorumluluk Bölgesinde uygunluğu veya uygunsuzluğunun ortaya konulması ve kasten öldürme olaylarının meydana geldiği bölgelerde; olay yeri, faillerinin ve maktullerinin verilerini değerlendirilebilmesi, cinayet işleyen şahısların profilinin ortaya konularak cinayet suçu şüpheli sayısının teknik olarak daratılmasını sağlamaktır.

Dünya genelinde son dönemde gerek teknolojik gelişmeler gerekse de toplumsal değişimlerin bir sonucu olarak artan suç oranları sadece sosyolojik açıdan araştırılan suç kavramının diğer bilim alanlarında da ayrıntılı olarak incelenmesini gerekli kılmaktadır. Bu hassasiyeti göz önüne alarak ölüm olgusunu etrafıca kolluk bakış açısıyla değerlendirmek, cinayet kavramının ise bilimsel yönleri ile ele alarak alanın geneline hitap edebilecek bir literatür oluşturmak amaçlanmıştır.

2. BÖLÜM

KURAMSAL TEMELLER VE GENEL BİLGİLER

2.1. Ölüm Olgusu

Ölüm kavramı, Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğüne göre “Bir insan, bir hayvan veya bitkide hayatın tam ve kesin olarak sona ermesi, ahiret yolculuğu, ebedî uyku, emrihak, irtihal, memat, mevt, vefat” olarak tanımlanmaktadır. Diğer taraftan Hukuki açıdan, ölüm kavramı şahsın hayatının sone ermesi yani kukuksal şahsiyetin son bulması anlamına gelmektedir. Tarihin başlangıcından buyana “felsefik, sosyolojik, hukuki, etik ve tıp” alanları başta olmak üzere nerdeyse bütün bilim alanlarında kendisine önemli bir yer bulan ölüm kavramı bilimsel bazı kriterlerle oluşturulmaya çalışılan doğal bir olgudur (Elmas & Ersoy, 2019).

Hukuksal ve metasal olarak da bazı sonuçları bulunan ölüm olgusu, Adli Tıp Bilim’inin en önemli konusudur dersek yanlış olmayız. Ölümün orijini dediğimiz gerçek sebebebin ortaya konulması, bu sonucun tespiti ile ölüm olgusunun belirtileri vakanın aydınlatılması adına büyük önem taşımaktadır. Meydana gelen ölüm olayının başlağıta alanda kabul görmüş kesin genel ve geçerli bazı belirtilerle ortaya konulması gerekmektedir. Amaç ölümün nasıl ve ne zaman gerçekleştiğini ortaya koymaktır.

2.1.1. Tıbben Ölüm Çeşitleri

Ölüm kavramı; en genel ve tıbbi tanımı ile temel yaşama fonksiyonları olan “merkezi sinir sistemi, doalışım ve solunum sistemlerinin” herhangi bir destek almaksızın ve geri döndüremez şekilde son bulmasıdır. Diğer bir ifadeyle “ölüm, organizmanın canlılığının sona ermesi” olarak nitelendirilmektedir. Bu nokta unutulmaması gereken en önemli konu ölümün aniden değil zamanla gelişen bir süreç olduğudur. (Bengidal, 1998-b). Ölüm olgusunun farklı bilim dallarında farklı sınıflandırmaları bulunsa da Adli Tıp Bilimi açısından ölüm kavramı Hücresel, Klinik ve Somatik olmak üzere üç ana başlık altında toplanmaktadır (Elmas & Ersoy, 2019):

2.1.1.1. Hücre Ölümü

Yukarıda ölüm olgunun anlatıldığı şekliyle tıbbi olarak temel yaşam fonksiyonlarının son bulması olarak belirtilmiştir. Ancak söz konusu kritere göre ölüm gerçekleştiği ortaya konulsa dahi hücresel seviyede yaşam belirili bir süre daha devam etmektedir. Bu noktada önemli olan konu ise tüm hücrelerin hayatını devam ettirebilmesi için oksijene gereklilik duymasıdır. Oksijensiz olarak yaşama süreleri açısından; örneğin beyin hücreleri diğer dokulara göre daha gelişmiş vaziyette olduklarından “4-5 dakika” kadar yaşamaya devam etmektedir. Diğer taraftan vücudun kemik ve bağ dokularında bulunan hücreler ise nerdeyse günlerce oksijensiz

kalmalarına rağmen yaşamlarına devam etmektedir. Hücre ölümü “biyolojik ölüm” olarak da adlandırılmaktadır (Koç & Can, 2009).

2.1.1.2. Klinik Ölüm

Klinik ölüm kavramını, 1960’lı yıllara kadar gelen süreçte kabul gören genel ölüm tanımını dersek yanlış olmayız. Diğer bir ifadeyle somatik ölüm kavramı ile karıştırıldığı da ifade edilmektedir. Esas olarak yenide canlandırma sürecinde karşımıza çıkan bir ölüm türüdür. Ölümün kendi içerisinde bir evredir, eğer solunum ve dolaşım sona erdikten sonra geri dönüşümsüz olarak beyin işlevleri kaybolmuşsa haliyle artık klinik ölümden değil somatik ölümden bahsetmek gereklidir (Elmas & Ersoy, 2019).

2.1.1.3. Somatik Ölüm

Genel vücut ölümü olarak nitlendirilen somatik ölüm türünde diğer ölüm türlerinden farklı ve fazladan beyin ölümünün gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Somatik ölüm yaşamasal fonksiyonların bütünüdür durduğu hatta hücre ölümün dahi tamamlandığı geniş bir süreci ifade etmektedir. Bu noktada dikkat edilemesi gereken önemli bir husus ise ölümün belirtilerinin ancak ve ancak somatik ölüm gerçekleştikten sonra karşımıza çıkmaya başlamasıdır. Kişinin hukuki şahsiyeti canlı olarak doğmak şartı ile oluşmakta hukuki şahsiyetinin sona ermesi ise somatik ölümün gerçekleşmesiyle mümkün olmaktadır (Koç & Can, 2009).

2.1.1.4. Beyin Ölümü

Beyin ölümü kavramı daha önce tanımladığımız bütün ölüm türlerinden farklı olarak irdelenmesi gerekmektedir. Bu noktada beyinin sapı olarak adlandırılan bölgede özellikle solunum ve dolaşımın devamlılığı ile görevli merkezlerin gördüğü hasar sonucunda ölümü olarak tanımlanabilmektedir. Çeşitli ülkelerin hukuk sistemleri ile tıbbi literatüründe farklı kriter ve göstergeler ile tespit edilse dahi beyin ölümü gerçekleşen kişilerin sadece hukuki açıdan ölü kabul edilmesinden ziyade yaşamın devamı sağlayan yapay desteğin kesilebilmesi açısından önem arz etmektedir. Beyin ölümü elektroensefalografi (EEG) diye adlandırılan tıbbi bir test vasıtası ile tespit edilmektedir (Elmas & Ersoy, 2019).

Ölüm kavramı sadece doğal yollarla gerçekleşen bir olgu değildir. Ölümün orijini cinayet kavramını yansıtır ise bu noktada beyin ölümü ve hücre ölüm arasında geçen zaman kesin ölüm sebebinin ortaya koyulması adına kıymetlidir. Cinsel olarak saldırıya uğramış ve öldürülmüş bir kişiyi düşündüğümüzde literatürde, spermaların (erkek üreme hücreleri) ölüm üzerinden yaklaşık olarak “48-72 saat” hayatta kalabildiğini göstermekte ve budurum cinayetin kim tarafında işlediği konusunda önemli bilgileri ihtiva etmektedir (Bengidal, 1998-b).

2.1.2. Gerçekleşme Şekline Ölüm Çeşitleri

2.1.2.1. Tabii Ölüm

Tabii ölüm teknolojik gelişmelerin daha az bulunduğu 1960'lı yıllardan önce "klinik ölüm" olarak nitelendirilen klasik olarak kalp atımı ile solunumun durduğu durumları ifade eden bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Herhengi bir sebepten bağımsız olarak olarak gerçekleşen ve halk arasında "eceli ile ölüm" olarak adlandırılan ölüm türüdür.

2.1.2.2. Zorlamalı Ölüm

Kişilerin sağlık durumları göz önüne alınarak ölüm zamanı olarak değerlendiren süreç işlemeden beklenmedik olarak kaza, intihar veya cinayet gibi bir sebeplerden gerçekleşen ölüm türüdür.

2.1.3. Agoni ve Yalancı Ölüm Kavramları

2.1.3.1. Agoni

Ölümün gerçekleşmesinden hemen önceki sürece "agoni" (can çekişme) olarak adlandırılmaktadır. Yunanca kökenli "ago" sözcüğü (mücadele, boğuşma, savaşma) anlamlarını taşımakla söz konusu sözcüğün bu sözcükten türediği değerlendirilmektedir. Doğal (tabii) veya zorlamalı şekillerde ölen şahıslarda ölüm türünün özelliklerine göre literatürde uzun veya kısa süreli agoni olarak tanımlanan dönemlerden geçmektedir. Agoni hali ve bu halde ölenin içinde bulunduğu süre, ani gelişen ölüm vakalarında daha kısa iken; kanser veya kronik özellik taşıyan ve koma halini içerisinde barındıran hastalıktan kaynaklı ölüm vakalarında uzun sürmektedir. Kişi agoni döneminde özellikle bilinçli olmadığından ve istençli olarak hareket etmediğinden medeni hukukun kişilere sağlamış olduğu haklardan faydalanma konularında tereddütler bulunduğundan bu aşamada kişinin hukuki olarak gerçekleştirmiş olduğu iddia edilen iş ve işlemler geçersizdir. Bazı ölüm olgularında kişilerin sahip olduğu bilinç ölüm gerçekleştiği ana kadar kabul edilebilir şekilde sağlıklı kalabilmektedir. Her ne kadar agoni döneminde bulunun şahısın iradesi sakat vaziyette bulunsu da diğer ispat yöntemleri ile uygunluğu tespit edilen durumlarda hukuksal olarak değerlendirilmesi önem arz etmektedir (Koç & Can, 2009).

2.1.3.2. Yalancı Ölüm

Yalancı ölüm, en genel anlatımı ile ölümün gerçekleşmediği ancak ölümün gerçekleşmişçesine görüldüğü anormal durumlardır. Yalancı ölüm esansında gerçek ölüm belirtilerine benzer şekilde dolaşımın ve solunum dışarıdan hissedilemeyecek kadar yavaşlamakta ve yüzeysel bir hal almaktadır. Söz konusu nedenle kişi tıbbi olarak ölmediği halde ölmüş şekilde değerlendirilebilmektedir. Bu noktada ölüm olgusunun şüpheden uzak bir şekilde tespit edilmesi adına mutlaka teknik olarak kişinin bütün yaşamsal fonksiyonlarının sona erdiğinin tespit edilmesi gereklidir (Polat, 2022).

Yalancı ölüm vakalarının çoğunlukla meydana gelebildiği konular aşağıdaki gibi sırlanabilir;

- Solunum hareketleri ve dolaşımın hissedilemeyecek kadar azladığı durumlar,
- Ayrıntılı muayeninin mümkün olmadığı salgın ve çoklu ölüm olaylarında,
- Suda boğulma vakalarında,
- Havasız kalan yeni doğan vakalarında,
- Yaşanan kazalarda meydana gelen şok durumlarında,
- Elektirik çarpmalarında,
- Narkotik ve uyuşturucu maddeye bağlı koma hallerinde mutlaka somut bulguları işaret eden teknik cihazlar ile ölüm tespitinin yapılması gerekmektedir. Aksi halde yapılan değerlendirmeler yalın veya eksik kalacaktır (Polat, 2022).

2.1.4. Ölümün Belirtileri

Kavramsal olarak ölüm ile birlikte gerçekleşen bütün değişimler belirli bir zaman diliminde ortaya çıkmaya başlamaktadır. Söz konusu gözlemlerin iki ana etki çerçevesince kıymetlendirilmesi gerekmektedir. Bu noktada iki önemli ana başlık olan “ölçülebilirlik” ve “devam eden hücresel yaşam” karşımıza çıkmaktadır (Elmas & Ersoy, 2019). Genel olarak gözlemsel bir tespit her ne kadar kişiden kişiye farklılık arz edebilceği düşünülse bile ölümün belirtileri ölçüsel olarak daha önce bilimsel olarak ortaya konulmuş ölçütler vasıtasıyla değerlendirilmektedir (Elmas & Ersoy, 2019). Dolaşım ve solunum sistemlerinin durması birlikte ölümün başlangıç belirtileri gözlemlenmeye başlar. Sonraki zaman sürecinde ilgili belirtilerin devamında kanıtlayıcı değerlerini kaybetmesi sonucu ölümün geç belirtileri gözlemlenmektedir (Polat, 2021).

2.1.4.1. Ölümün Erken Belirtileri

2.1.4.1.1. Dolaşımın Durması

Ölümün meydana gelmesini takip eden süre içerisinde; özellikle ilk birkaç saat içinde ölümün tepiti bakımından temel yaşam fonksiyonlarının ortadan kalktığı tespit edilmesi büyük bir önem taşımaktadır (Koç & Can, 2009). İnsanın yaşamının devam edip etmediği temel yaşam fonksiyonlarının (solunum, dolaşım ve merkezi sinir sistemi) geri dönüşümsüz olarak son bulmasının kontrolü ile sağlanır (Koç & Can, 2009). Öncelikli olarak elle yapılan muayene ile başlanarak devamında cihazın nabzın kontrol edilmesiyle başlayan süreçte kanın damarlardaki dolaşım sesinin dinlenmesi sonucu ve nabzın alınamaması dolaşımın durduğunun en önemli göstergesidir (Polat, 2021). Dolaşımın kontrolü “magnus testi” olarak adlandırılan bir ip kullanılarak parmağın bağlanması, parmak ucunda ise morarma oluşması durumunda ise, dolaşımının devam ettiği şahsın yaşadığı tespit edilebilmektedir. (Koç & Can, 2009).

2.1.4.1.2. Hareketsizlik (Kas gevşemesi, Muskuler flaksidite)

Ölümün gerçekleşmesi sonucundada insan vücudunda bulunan tüm kaslar santral sistemin faaliyetlerinin son bulmasından ötürü gevşemektedir. Söz konusu kas gevşemesi kavramsal olarak “birincil kas gevşemesi” (primer musküler flaksidite) şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Yaşanan bu gevşemenin etkisi ile alt çene düşmekte, ağız kendiliğinden açılmakta, göğüs içe çölmüş bir vaziyet almakta, kol ve bacaklar gevşeme görülmektedir (Koç & Can, 2009). Kişinin ölümü ile birlikte yüzü duyguların anlaşılması yönünden anlamsız ve solgun bir hal almaktadır. Kaslar temas ettikleri yüzeylerin şeklini alma eğilime girmekte özellikle düz yüzeylere temas etmeleri halinde ise düzleşmektedirler. Diğer taraftan “sfinkter kaslarda” da yaşanan gevşeme; sonucunda “idrar atımı” (postmortem miksiyon); “gaita atımı” (postmortem defekasyon) gibi sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. Bu konuda dikkat edilmesi gereken diğer bir husus ise, kişilerde mevcut yaraların boyutlarının ise, kişinin canlı veya ölü olma durumlarına göre boyutsal anlamda değişkenlik gösterebilmesidir (Koç & Can, 2009). Esas olarak ölüm olgusunda iki ana gevşeme süreci takip edilmektedir. Diğer kas gevşeme türü, ölü sertliğinin ortadan kalkması sonucu karşımıza çıkan “ikincil kas gevşemesi” (sekonder musküler flaksidite)’dir. Bu noktada kesin olarak söyleyebileceğimiz bir konu var ise bu da santral sinir sisteminin ölümün sonucunda kaslar üzerindeki bütün hakimiyetini sona ermesidir (Koç & Can, 2009).

2.1.4.1.3. Solunumun Durması

Ölüm olgusu ile ilgili diğer önemli bir bulgu ise solunumun devam edip etmediğidir. Göğüs kafesinin hareketleri başta olmak üzere oksültasyon aleti ile solunumun dinlenmeside olmak üzere yapılan gözlemler ile solunumun bulunmadığı tespit edilmelidir (Polat, 2021). Uygulanması kolay ve bir o kadar da etkin olan diğer bir yöntem ise “ayna yöntemi” olarak karşımıza çıkmaktadır. Kişinin ağız ve burun bölgesine tutulan bir ayna marifetiyle buğulanması kontrol edilerek kişinin ölümü tespit edilebilmektedir (Koç & Can, 2009).

2.1.4.1.4. Göz Bebeklerinin (Pupilla) Durumu

Kişinin ölümü ile birlikte sıvı kaybının etkisi ile dışardan göz küresinde de bazı değişimler gerçekleşmektedir. Göz bebeklerinde kavramsal olarak “midriasis” olarak nitelendirilen genişleme meydana gelmektedir. Söz konusu sürecin devamında ölümün geç belirtilerinden olan ölü katılığının görülmesiye beraber “miyozis” olarak adlandırılan göz bebeklerinin küçülmesi ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak ise kokuşma da denilen çürüme evresinde ise gözbebekleri yeniden genişlemektedir (Catanese, Levy, & Catanese, 2016).

2.1.4.1.5. Reflekslerin Kaybı

Ölüm nedeniyle ve birlikte yaşam fonksiyonlarında meydana gelen önemli bir değişim göstergesi olarak bütün refleksler ortadan kalkması söylenebilir. Diğer bir ifadeyle kişi hiçbir

uyarana karşılık vermemektedir. Başta korneal refleksler olmak üzere ve devamında faringeal ve de tendon refleksleri ile de her hangi bir uyarıcıya cevap vermemektedir (Polat, 2021).

2.1.4.2. Ölümün Geç Belirtileri

2.1.4.2.1. Isı Kaybı (Algor Mortis)

En genel tanımıyla ölüm sonucunda kişinin vücut ısısının çevre ısısına kadar soğumasıdır dersek yanılmış olmayız. Ölümden sonraki soğuma dört bileşenli dinamik bir süreçtir. Bunlar: “radyasyon, buharlaşma, konveksiyon ve kondüksiyon” olarak sıralanmaktadır. Söz konusu etmenlerden “konveksiyon” kavramsal olarak hava akımının tesiriyle yüzeyde oluşan ısı kaybı olarak tanımlanmaktadır. Diğer önemli etmen ise konduksiyondur ve temas halinde bulunan iki ortamın kendi arasında meydana gelen sıcaklık alış verişini olarak tanımlanmaktadır (Elmas & Ersoy, 2019). Vücut ısısı normal şartlarda kişinin koltuk altından ölçülmekte ve ortalamala olarak 36-36,5° C arasında değişiklik göstermektedir. Bunun yanında daha etkin olması nedeniyle iç organların mevcut sıcaklığın ise, rektal (anal) ölçüm yapılabilmekte ve dış vücut sıcaklığın ise yaklaşık 0,5° C kadar daha yüksek olması beklenmektedir. Bu noktada hatırlatılması gereken konu sağlıklı kişilerde vücutta üretilen ısı ve çevreye iletilen ısı arasında denge bulunmakta ve bu denge korunmaktadır diyebiliriz. Tahmin edilebileceği gibi ölümle birlikte söz konusu ısı üretimi durmakta, diğer taraftan ısı kaybı devam etmektedir. Bilinen fiziksel bir kural olarak, ölünün sıcaklığı belli bir süre sonra bulunduğu çevrenin sıcaklığı ile eşitlenmektedir (Koç & Can, 2009).

- **Mevsim:** Kişinin bulunduğu ortam, ısıtma ve soğutma sistemlerinin varlığı, ölümden sonra direk güneş ışığına maruz kalması ve doğru orantılı olarak mevsimsel değişimler ısı değişimini etkileyeceğinden sağlıklı bir ölçüm yapılamamaktadır.
- **Giyim:** Kişinin giyinik olması hatta nispeten daha kalın kıyafetler giymiş olması durumları da dikkate alındığında diğer kişilere daha geç soğumasına sebep olabilmektedir.
- **Ölüm Sebebi:** Kişinin ölümden önceki yüksek ateşi veya tam tersi hipotermi durumunda olması cesedin soğuma sürecini etkilemektedir. Diğer taraftan cesedin bulunduğu yüzeylerin termal iletkenliklerinin varlığı ve soğuma veyahut ısınmaya sebep olabileceğinden dikkat edilmesi gerekmektedir (Elmas & Ersoy, 2019).

2.1.4.2.2. Su Kaybı (Dehidrasyon)

Ölümlerle birlikte kişinin özellikle buharlaşmaya bağlı sıvı kaybı yaşamaktadır. Yeni doğanlar ile küçüklerde vücutlarının yaklaşık %75-80'i, erişkinde ise vücutlarının % 50-60'ı su olduğu bilinen bilimsel bir gerçektir. Yaşanan ölüm olgusunu takip eden süre zarfında sıvı kaybı yaşanmaktadır (Elmas & Ersoy, 2019). Diğer bir ifadeyle ölen kişinin yeni doğan veya küçük olması durumunda görsel olarak da su kaybı dikkat çekici bir hal almaktadır (Pınar & İyigün, 2010). Bu noktada karşımıza çıkan önemli bir husus ise yetişkin kişilerin cesetlerinde ölümle birlikte yaşanan su kaybı vücut kütlelerinde dikkate değer bir azalma meydana getirmez. Fakat

yeni doğan çocuklarda bu durum benzer şekilde seyretmemektedir. Normal bir şekilde doğan ortalama 2,5 - 3,5 kg. olarak dünyaya gelen bebeklerin ölümü durumunda günde kilogramda 18-20 gram su kaybedeceği söylenebilir (Koç & Can, 2009).

Ölen kişilerde, deri ve mukoza tabakalarında doku kaybının yaşandığı bölümlerinde yaşanan sıvı kaybına bağlı olarak koyu sarımsı bir renkten daha çok siya doğru değişim gösteren renklerde katılmış bir doku oluşturmaktadır.

Söz konusu oluşum, eski çağlardan bildiğimiz parşömen kâğıdına benzer bir yapıda bulunduğu kabul gören adli tıp kaynaklarında; "parşömen plağı" ve yaşanan bu değişime, "parşömenleşme" kavramı ile ifade edilmektedir. (Alper ve arkadaşları, 1999)

Cesette gözlemleyebildiğimiz diğer bir önemli değişim yani ısı kaybında olduğu gibi söz konusu sıvı kaybının sıcak iklimlere nispeten soğuk veya nemli iklimlerde normalden daha uzun süre sonunda başlayarak kısmen daha yavaş seyrettiğini söylemek mümkündür (Polat, 2021).

Yaşanan su kaybı; kornea tabakasının parlaklığını kaybetmesine, saydamlığını yitirmesine ve özellikle göz kapağının açık bulunan bölgelerinden skleranın kuruması sonucunda parşömen plağına benzer şekilde kahverengimsi bir lekelenme (tache noire sklerotica) oluşmasına ve devamında gözün tamamında yumuşama ve yer yer çökmeler oluşturmaktadır (Koç & Can, 2009).

Diğer taraftan cesetlerde orata çıkan sıvı kaybının önemli bir diğer sonucu ise kokuşma evresinde oluşturduğu değişimlerdir. Yaşanan bakteriyel süreçlerin sıvı kaybına bağlı gecikmesi neticesinde çürümeyi durduğu ve geciktirdiğini söylemek mümkündür (Elmas & Ersoy, 2019).

Yaşanan bazı olaylar incelendiğinde; yeni doğan çocukların ağız bölgesi ile mukozasında ve kadınların dış genital organ bölgesi ile mukozanda parşömen plağı yapısı ile karşılaşmak mümkündür. Ölülerde yaşanan ve ortaya çıkan meydana, parşömenleşmenin; yaşayan kişilerde kaşımıza çıkan ve tramvaya bağlı oluşan "ekimoz" (sıyrık) ile mukayese edilmesi gereklidir. Travma sonucu deri ve mukozalarda sıklıkla karşılaşılan sıyrıklar da yaşana su kaybı ile doğru orantılı olarak koyulaşırlar. Söz konusu plağın bulunduğu bölgelerin deri altı kanaması sonucu oluştuğundan kavramsal olarak "deri altı ekimozlu parşömen plağı" şeklinde ifade edilmektedir (Pınar & İyigün, 2010).

2.1.4.2.3. Kan ve Vücut Sıvılarındaki Değişiklikler

Ölümün gerçekleşmesi ile birlikte kan ve diğer vücut sıvılarında ölçülebilir değerler ile önemli değişiklikler oluşmaktadır. Kişinin ölümü sonucunda "glikojenolizis ve glikolizis", "fosforik ve laktik asit" artışı sebebiyle özellikle kan ve dokuların asiditesi düşmektedir. Devamında ceset kokuşma evresine geldiğinde diğer bir ifadeyle ölümün üzerinden yaklaşık olarak 24-36 saat geçmesini müteakip yaşanan değişim bazik ürünlerin ortaya çıkmasını sağladığından kan ve dokuların asiditesi artmaktadır (Koç & Can, 2009).

Yaşamaya devam eden bir kişi ile ölümü gerçekleşmiş bir kişinin kanın pıhtılaşması ile ilgili olarak plazma ve kan elemanları bakımından sistematik farklılıkları bulunmaktadır. Postmortem pıhtı “aleka” olarak karşımıza çıkmaktadır. Oluşan pıhtıların diğer bir ifadeyle alekanın kıvamı açısından en önemli özelliği antemortem dönemdeki haline göre daha elastik olmasıdır (Elmas & Ersoy, 2019).

Diğer taraftan pıhtılaşma sistemi açısından kişinin ölüm sebebi ile bağlantılı olarak “pıhtılaşma” ve “fibrinoliz” konusunda farklı eğilimler gösterdiği anlaşılmaktadır. Fibrinolize kavramı pıhtılaşmanın olumsuz sonuçlarını ortadan kaldırmak için insan vücudunun geliştirdiği bir savunma yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nokta ölüm açısından değerlendirildiğinde ölümden sonra kanın akışkan halde bulunması asfiksi sonucu meydana gelen ölümlerde yanıtıcı olabilmektedir (Takeichi ve arkadaşları, 1984).

2.1.4.2.4. Ölü Lekeleri

Kişinin ölmesi ile birlikte vücudunda dolaşmakta bulunan kan akışın sona ermesi ve yer çekimi kuvveti sonucunda kısmen daha geniş damarlardan vücudun zenine temas eden veya yakın bölgelerindeki ince kılcal damarlara toplanmaktadır. Kanda mevcut “eritrositlerin” ayrışması sonucu görsel olarak kan önce kırmızıya yakın bir renk almakta, sonrasında ise “eritrositlerin” taşıdıkları oksijeni yitirmesi sonucu (deoksijenizasyon) daha koyu renkte mor bir hal almaktadır. Bu noktadan sonra artık kandan başka bir sıvı haline dönüşmesi sonucunda hareketsiz bir şekilde dokuların içersinde yaygın halde bulunarak mor tonlarında bir renk almasını sağlamaktadır (Koç & Can, 2009). Kişinin ölümüyle cesedin üst derisinin zemine daha yakın ve itme kuvvetine maruz kalmayan bölümlerinde, doğal görünüm ve renginin dışında; çoğunlukla mor tonlarında, kısmen de kırmızı veya siyaha benzer tonlarda karşımıza çıkan lekelenmelerdir. Aslında kavramsal olarak ölü lekelerinin çoğunlukla mor tonlarına karşımıza çıktığından “ölü morluğu” (livor mortis) kavramı da kullanılmaktadır (Elmas & Ersoy, 2019).

Ölüm sonrası kalbin durması ile damarlarda bulunan kan yer çekiminin etkisiyle cesedin durumuna bağlı olarak farklı bölgelerde toplanmaktadır. Sıklıkla karşımıza çıkan özellikle sırtüstü pozisyonda bulunan cesette söz konusu lekelenmeler özellikle ensede, sırt bölgesin, bacak ve kolların yere bakan taraflarından gözlemlenmektedir. Ayrıca cesedin pozisyonundan bağımsız olarak herhangi bir sebeple bası oluşan bölgeleri dışında kalan bütün yüzeylerden yaygın vaziyette bulunarak ortaya çıkmaktadır (Polat, 2021).

Ölü Lekelerinin Ortaya Çıkış Zamanı ve Şekli

Ölü lekeleri ölümü takip eden ilk 3-5 saat geçtikten sonra, diğer taraftan bu olay zaman zaman 1-2 saatin sonunda da küçük lekelenmeler şeklinde gözle görünür bir hal almaya başlamaktadır. Ölümün üzerinden geçen zamanla doğru orantılı olarak söz konusu küçük lekelenmeler birleşmek suretiyle yaygın bir hal almaktadır. Bu yaygınlığı görünür hale gelmesi durumu ölümün üzerinden yaklaşık olarak 8-10 saatlik bir zamanın geçmiş oldu söylenebilmektedir (Koç & Can, 2009).

Ölü lekelerinin oluşup yaygınlaşmasını takip eden zaman zarfında cesedin taşınması veya mevcut pozisyonun da gerçekleştirilen değişimlerin söz konusu lekerin yeni oluşan duruma göre yeniden şekillenmektedir. Ölümü takip eden erken zaman diliminde cesedin mevcut pozisyonunda meydana gelen değişimleri fark etmek pek mümkün değildir. Diğer taraftan yaygınlaşmış ve belirginleşmiş ölü lekeleri bulunan cesetlerde yaşanan pozisyon değişiklikleri fark etmek mümkündür. Bu noktada dikkat edilemesi gereken en önemli husus ölü lekelerinin sabit hale gelmesi için ölü üzerinden yaklaşık olarak “15-20 saat” geçmesi gerekmektedir (Elmas & Ersoy, 2019).

Ölü Lekelerinin Rengi

Ölüm sonrasında kanın içinde mevcut olan oksijen konsantrasyonunda değişime sebep olan nedenler esas olarak kanın rengini buna bağlı olarak da ölü lekerin rengini etkilemektedir. Özellikle kanda bulunan karbonmonoksit konsantrasyonun fazla olduğu durumlarda ki bunlar kalp yetmezliğine bağlı gerçekleşen ölümler, çeşitli sonum yetmezliğine bağlı ölümler ve asfiksi çeşitlerine bağlı ölümlerde ölü lekerleri karşımıza mor renk olarak çıkmaktadır. Diğer taraftan karbonmonoksit zehirlenmesine bağlı olarak gerçekleşen ölümlerde ise söz konusu lekelenmelerin daha açık renklerde hatta pembe veya açık kırmızı bir renk almasıdır. Ölümün gerçekleşmesiyle birlikte “Methemoglobin” bileşiğinin görüldüğü “potasyum klorat” ve “anilin” bileşenlerine sahip çeşitli kimyasal maddelere bağlı olarak ölü lekeleri daha koyu bir hal almakta hatta kahverengi siyahımsı renkte oluşmaktadır (Koç & Can, 2009).

Ölü Lekesinin Teşhisi

Ölü lekeleri gerek oluşum ve gerekse de görsellik yönünden gözle görülebilir ve ayırt edilebilir olduğundan teşhis edilmesi bakımından kolay belirtilerdir. Ancak adli tıp açısından çok önemli bir kavram olan ekimozlar ile karıştırılabilmektedir. İki belirtinin en önemli farkı ölü lekelerinin adından da anlaşılacağı gibi ölümlerde, ekimozların ise tramvaya bağlı olarak canlı bireylerde de görülebilmektedir. Bu noktada değerlendirilmesi gereken konu tramvaya bağlı ölümlerde bu iki belirtinin ayırt edilmesidir. Özellikle yapılan incelemede tereddüte düşülen bölgede yapılacak kesi sonucunda bir gazlı bez yardımı ile mevcut kan lekerininin silindiğinde geçip geçmediğine bakılmalıdır. Lekeler silindiğinde geçiyorsa ölü lekedir durum tam tersi ise yani silmekle geçmiyor ise ekimozdan bahsedilmektedir (Elmas & Ersoy, 2019).

Ölü Lekesinin Önemi

Ölümün neredeyse tüm belirtilerinde benzer olduğu gibi kokuşma evresinde ölü lekelerinde de bazı değişimler oluşmaktadır. Kanda mevcut bulunan “hemoglobin” maddesi çürüme sonucu oluşan kükürt gazı ile tepkimeye girdiğinde “sülfohemoglobin” olarak adlandırılan koyu yeşil ile siyah arasından yer alan bir renk olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada en önemli konu ise çürüme ile birlikte yaşanan değişimlere bağlı renk değişimi neticesinde ölü lekerlerinin ayırt edilemez bir hal almasıdır (Koç & Can, 2009).

2.1.4.2.5. Ölü Katılığı

Yaşanan ölümle santral sinir sisteminin bireyin kaslarına olan etki ve hükmünün ortadan kalkmasıyla başlayan gevşeme ve devamında kasılı hale gelme ve de bunun bu şekilde belirli bir sürede kalma durumu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada kaslarda meydana gelen gevşeme sürecine “primer gevşeme” adı verilmekte ve ölümü takip eden ilk birkaç saat içerisinde istisnalar hariç olmak üzere bütün ölüm olaylarında görülmektedir. Söz konusu gevşeme dönemini takip eden 2-3 saat sonra kaslarda oluşan kasılmaya veya sertleşmeye ölü katılığı denilmektedir. Söz konusu belirti esas olarak fizyolojiktir ve kaslarma mevcut “ATP”nin azalmasına bağlı hücrelerdeki kalsiyumun artması sonucu oluşmaktadır (Elmas & Ersoy, 2019).

Ölü sertliğinin tamamen gelişmesi yaklaşık olarak “30-36 saat” sürmekte ve eklemlerde “fiske” oluşmakta ve ceset bulunduğu şekliyle kasıldığından mevcut pozisyonu korumaktadır. Ölü katılığı kütle olarak veya boyutsal olarak kaslarda herhangi bir değişiklik yaratmasa da büyük kütleli kaslarda daha yoğun olarak karşımıza çıkmaktadır. Geçen zamanla birlikte son şeklini alan ve çürüme evresine geçinceye kadar yaklaşık olarak “48-72 saat” sürdüğü ve kendiliğinden çözüldüğü söylenebilmektedir. İşte söz konusu çözülme dönemine ikincil gevşeme yani “sekonder gevşeme” adı verilmektedir. Belirtilen sürelerin ortalama olarak belirtildiği her ölümün mevcut şartları ile değişiklikler gösterebileceği akıldan çıkartılmamalıdır (Polat, 2021).

Ölü Katılığının Sebebi

Ölü katılığının gerçekleşme sürecini değerlendirmek gerekirse daha önce de değinildiği gibi ATP kavramıyla ilgili olduğu bilinmektedir. “ATP” yaşayan varlıkların kas hücrelerinin ihtiyaç duyduğu enerjinin sağlanması açısından olmazsa olmazdır. Kimyasal açıdan bakıldığında kaslarda mevcut bulunan dokuların yaşam fonksiyonlarının devamlılığı açısından ihtiyaç duyulan enerjinin, ATP bileşeninin ADP'ye dönüşmesi sonucunda karşımıza çıkan fosfor maddesinden elde edilmektedir. Diğer taraftan gerçekleşen ölüm olgusu neticesinden ATP miktarında oluşan ve ortaya çıkan belirgin azalma kas dokusunun fonksiyonel olarak yaşam belirtilerinin yani esnekliğinin ortadan kalkmasına ve devamında sertleşmesine sebep olmaktadır. Söz konusu gelişim en belirgin şekliyle doğal eklem hareketlerinin kısıtlanmasına hatta ortadan kalkmasına sebep olmaktadır. Ölü katılığı şeklinde de ifade edilen ölü sertliğinin ortaya çıkarılması için gerçekleştirilen muayene ise, öncelikle eklemlerin doğal hareketlerini yapıp yapamadığı kontrol edilmek suretiyle gerçekleştirilir. Söz konusu muayene işlemi ölü sertliğinin oluşum sırası ile yapılmasında fayda vardır. Öncelikle alt çene; devamında dirsek veya diz bölgesine yapılan kontrolle devam etmelidir. Unutlamaması gereken diğer bir husus ise ölü sertliğinin yaygın halde görüldüğü durumlarda ki biz buna ölümün üzerinden rahatlıkla ortalama 10-15 saat gibi bir süre geçmiştir diyebiliriz. Ceset sanki bir tahta kadar sert bir vaziyet almış olur hatta bir noktadan yeteri kadar kuvvet uygulanabilirse tüm vücut bir bütün olarak hareket etmektedir (Koç & Can, 2009).

Ölü Katılığının Ortaya Çıkış Sırası

Ölü sertliğinin vücudun tamamında ve hatta tüm kaslı dokularda aynı andan gerçekleştiğini söylemek mümkün değildir. Ölü sertliğinin oluşumu bizzatıhi organ veya dokularda mevcut bulunun kas miktarı ile ilgilidir. Bu noktada kas miktarının azalması ölü sertliğinin oluşumunu geciktirirken kas miktarının fazla olması ise ölü sertliğinin oluşumunu hızlandıracağı gibi katılığı da diğer duruma göre daha fazla olacaktır. Diğer bir ifadeyle kısmen daha küçük eklemlerin çevresinde bulunan kasların da nispeten daha küçük olmasından kaynaklı söz konusu eklemlerde ölü sertliği daha hızlı başlamakta ve daha şiddetli seyretmektedir. Normal şartlarda ölü sertliği alt çene kaslarından başlamak üzere, boyun ve vücudun diğer dokuları sırasını takip ederek kollar ve bacaklarda oluşarak baştan aşağıya doğru inen bir oluşum sırasını izlemektedir (Bengidal, 1998-b).

Ölü Katılığının Şiddetini Etkileyen Faktörler

Kas miktarının daha az bulunduğu kas dokularında ölü sertliğinin daha hızlı başladığı ve daha fazla kas miktarının bulunduğu dokularda ise sert görüldüğünü bilinmektedir. Ölü sertliğini etkileyen bileşenleri erişkinlik durumu, vücut yapısı, dış etkenler ve ölüm nedeni olarak söylemek mümkündür (Elmas & Ersoy, 2019).

Erginlik Durumu: Kas dokusunun gelişimi ve varlığı kişinin yaşı ile ilgili doğrudan bir durumdur. Küçük çocukların kas dokusu henüz tam olarak gelişmediğinden, yaşlı kişilerde ise mevcut kas yapısındaki tahribat ve azalmalardan kaynaklı olarak ölü sertliğinin çabuk başlayıp kısa sürede görüldüğü ve şiddetin erişkin kişilere göre daha az olduğunu söylemek mümkündür (Polat, 2021).

Vücut Yapısı: Ölü sertliği kütle olarak kas miktarının daha az olduğu zayıf vücut yapısına sahip insanlarda daha çabuk başladığı, kısa sürdüğü ve şiddetinin daha az oldu söylenebilmektedir. Diğer taraftan ise daha kaslı atletik bir vücut yapısına sahip olan kişilerde ise ölü sertliğinin geç başladığı, diğer vücut yapışan göre daha uzun sürdüğü ve daha şiddetli oluştuğu da söylenebilmektedir (Koç & Can, 2009).

Dış Etkenler: Kas dokusunu doğrudan etkileyen şiddetli soğuk veya güneşe daha fazla maruz kalan cesetlerde ölü sertliğinin normal durumlara göre daha çabuk başladığı gibi daha şiddetli seyrettiği de söylenebilmektedir (Elmas & Ersoy, 2019).

Ölüm Nedeni: Özellikle “tüberküloz, kanser, şeker hastalığı” gibi süreç olarak daha uzun süren hastalıklarda yaşanan kas dokusu kayıpları olan kişilerin cesetlerinde ölü sertliği daha çabuk başlamaktadır (DiMaio & DiMaio, 2001).

Ölü Katılığı ile Karıştırılan Bazı Durumlar

Ölü sertliği ile karıştırılan bazı durumları sıcaklığa bağlı oluşan sertlikler, donmaya bağlı sertlikler ve özellikle önemli bir geç belirti olan ölü sıkışması (spazm kadaverik) olarak sıralamak mümkündür.

Sıcak Sertliği: Cesedin içinde bulunduğu mevcut ortam sıcaklığının “50 C°” ve üzerinde bir sıcaklıkta kasların içerisinde bulunan albümin bileşenleri kan gibi pıhtılaşarak kas dokusunda ölü sertliğine benzer bir sertlik oluşturmaktadır. Söz konusu durum ölü sertliği şeklinde değerlendirilmemelidir. Çünkü her ne kadar iki sertlik türünde çürümeye kadar sürebilse de ısıya bağlı gerçekleşen sertlik bazen ölü sertliği geçse dahai devam etmektedir. Diğer taraftan yüksek sıcaklıklara maruz kalan cesetlerde ise kasaların gere dönüşsüz olarak yanması ve deformasyonu söz konu olmaktadır.

Soğuk Sertliği: Cesedin içerisinde bulunduğu mevcut ortam sıcaklığı “0 C°” den daha düşük bir sıcaklıkta ise ceset ölü sertliğinden bağımsız olarak donma kaynaklı sertleşmektedir. Bu nokta da unutulmaması gereken bir diğer konu ise ölü sertliği sadece kaslarda ve kaslı dokularda görülmekte donmaya bağlı sertlikte ise vücut sıvıları hatta ekrem sıvıları dahi donarak sertleşmektedir. Diğer taraftan ortam sıcaklığının “0 C°” daha düşük olan durumlarda çoğunlukla ölü katılığı oluşmamaktadır. Bu konunun kontrolü ise cesedin oda sıcaklığında bekletilmesi ile yapılmaktadır. Geçen zaman sonucunda sertlik ortadan kalkıyorsa bu donmaya bağlı sertliktir. Çünkü ölü sertliği azami süre içerisinde sertleşmektedir (Polat, 2021).

2.1.4.2.6. Ölü Sıkışması

Ölü sertliği konusu üzerinde durulurken; ölüm sonrasında mevcut kas dokusunda öncelikle gevşemenin meydana geldiği ve devam eden süreçte gevşemeyi takip eden birkaç saat sonunda katılığın kendisini göstermesi şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada “kadaverik spazm” olarak kavramsallaşan durumda ise çeşitli sebeplerle öncül gevşeme oluşmadan ölünün vücudunun tamamının yahut belirli bir bölgesinin daha şiddetli bir biçimde katılaşması olarak tanımlanmaktadır. Söz konusu durum daha çok eski literatürde karşımıza çıkmakta ve genellikle önemli ve ölümcül göğüs yaralanmalarıyla gerçekleşen vakalarda, yoğun ve şiddetli kafa tranva veya yaralanmalarında, kalp ve dolaşım sisteminin şiddetli yaralanmalarında karşımıza çıkmaktadır (Elmas & Ersoy, 2019).

Ölü sıkışması belirtisi savaş, silahlı çatışma şeklinde stres olgusunun fazlaca bulunduğu durumlarda gerçekleşen ölüm olaylarında görülmektedir. Diğer taraftan özellikle maddi kayıplara bağlı veya diğer şekillerde gerçekleşen ruhsal bunalım sürecinde ve sonucunda intihar vakalarında da tespit edilmiş vakalar bulunmaktadır. Ateşli silâh yaralanmalarına bağlı intihar veya diğer ölüm vakalarında özellikle el ve parmaklarda ani gelişen şiddetli sertleşme diğer bir anlamda ölü sıkışması kavramını ortaya koymaktadır (Polat, 2021).

Dikkat edilmesi gereken diğer bir konu ise “kadaverik spazm” oluşan bir ceset de kişinin elinde tuttuğu herhangi bir şeyi bırakması katılığın zamanla gevşememesinden kaynaklı mümkün olmamaktadır. Söz konusu bulgunun varlığı özellikle ateşli silah kaynaklı ölüm vakalarında silah konumunda gerçekleşmiş ise diğer belirtilerle birlikte değerlendirilmek kaydıyla intihar kavramı üzerinde durulmalıdır (Öztürel, 1979).

2.1.4.2.7. Ölüm Sonrası Kimyasal Reaksiyon ve Değişimler

Ölüm olgusunun gerçekleşmesiyle öncelikle kanda ve devamında diğer vücut sıvılarında önemli değişimler ortaya çıkmaktadır. Ölüm meydana geldikten sonra “glikojenolizis” ve “glikolizis”, “fosforik” ve “laktik asit” maddelerin artışına bağlı kan ve doku pH’sı belirgin bir şekilde azalmaktadır. Ölümü takip eden yaklaşık “24-36 saatlik” sürenin sonunda meydana gelen otoliz ve kokuşmanın gerçekleşmeye başlamasıyla bazik oranı yüksek değişimlerin getirisiyle birlikte ise kan ve doku pH’sı artmaya başlamaktadır. Başta kan şekeri olmak üzere elektrolitlerin tamamına yakın bölümünde önemi değişimler de görülmektedir. Söz konusu bütün değişimler; ölümü takip eden zaman kavramı, ölümün meydana geldiği dış etkenler ve ölümün orijini ile ilgilidir. Bu noktada elverişsiz olan durum ise artık biyokimyasal değerlendirmeler yukarıda ayrıntı ile açıkladığımız nedenlerle kıymetini yitirmekte bulaşma ve kokuşma kavramları ile birlikte değerlendirildiğinde ise vitöz sıvısının kullanılması zorunlu bir hal almaktadır (Koç & Can, 2009).

2.1.4.2.8. Sabunlaşma

“Saponifikasyon” olarak da adlandırılan sabunlaşma kavramı nemli ortamlarda karşımıza çıkan ve “hidroliz” ve “hidrojenizasyon” tepkimelerine bağlı olarak gerçekleşen bir geç ölüm belirtisidir. Diğer bir ifadeyle yoğun nem veya su içerisinde bekleyen cesetlerde karşımıza çıkmaktadır. Ölümün meydana gelmesinden sonra kişinin vücudunda mevcut doymuş yağ asitlerinin gliserine dönüşerek parçalanması kimyasal tepkimesidir. Dikkat edilmesi gereken diğer önemli bir konu ise sabunlaşma; kişisel ve çevresel etkenlerin katkısıyla cesedin vücudunun tamamında veya bir bölümünde görülmektedir (Elmas & Ersoy, 2019).

Kişisel Etkenler

Sabunlaşmanın erkeklere göre aynı dış etkenlerde dahi kadınlarda daha yaygın gerçekleştiği, zayıf kişilere göre şişman kişilerde ve çocuklarda yetişkinlere göre sıklıkla görüldüğünü söylemek mümkündür. Bu noktada belirtilmesi gereken konu; söz konusu kişilerin diğer kişilere göre gerek vücutlarında bulunan yağ dokusu miktarının fazlalığıdır. Diğer taraftan önemli bir diğer kişisel etkense cesette meydana gelen asidik reaksiyonun yoğunluğudur. Yani sabunlaşma alkolik kişilerde olamayan kişilere nazaran daha fazla görülebilmektedir (Polat, 2021).

Çevresel Etkenler

Sabunlaşma üzerinde çevresel etkenler değerlendirildiğinde ise unutulmaması gereken bir husus da sabunlaşmanın açık havada meydana gelmediğidir. Çünkü sabunlaşmanın gerçekleşmesi için cesedin tamamının veya bir bölümünün nemli toprak ya da suyun içinde yer alması gerekmektedir. Bu noktada suyun kireçli olması veya lağım suyu gibi daha çok bakteri barındıran bir su olması sabunlaşma için daha uygun bir su olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan akan su yerine durgun vaziyette bulunan sular da aynı şekilde sabunlaşma için daha

uygun ortamlardır. Sabunlaşmanın toprakta meydana gelmesi için yukarıda da belirtildiği gibi hava akımının bulunmaması gerekmekte ve killi toprakta hatta balçıkta sabunlaşma olasılığını artırmaktadır. Diğer taraftan toplu gömülen cesetlerde daha derinde olan cesetlerin sabunlaşması ve cesedin kıyafetleri ile bulunması sabunlaşmanın yaygın görüldüğü vakalar arasında yer almaktadır (Elmas & Ersoy, 2019).

Süresi ve Görünüşü

Sabunlaşmanın çürümenin form değiştirmiş bir hali olduğu söylenebilmekte ve yaz aylarında yaklaşık olarak 3 hafta civarında, kış aylarında ise yine yaklaşık olarak 4-5 hafta gibi bir süre zarfında başlamakta ve devamında yaklaşık olarak 10-12 ay gibi bir sürede oluşmaktadır. Sabunlaşma oldukça nadir görülen bir belirti olmakla beraber bazen çok uzun süreler cesedin bozulmadan kalmasını sağlayabilmektedir. Sabunlaşma vücut yağ dokularının mum gibi veya sabun kıvamında daha çok gri, sarı, beyaz ve açık kahverengi tonlarında görünmektedir. Sabunlaşmış dokularda doku organ ayrımı yapmaya imkânı bulunmakta ve oldukça kötü bir kokuya sahip olmaktadır (Polat, 2021). Sabunlaşmış olan dokular geçen zaman diliminde kaybolabilmekte nadiren de olsa sert bir formda ve hatta kırılğan bir hale gelebilmektedir. Sabunlaşmanın meydana geldiği cesetlerle ilgili olarak özenle çalışması gerekmektedir. Diğer taraftan kuru sabunlaşmış formda bulunan cesetlerin büyük bir bölümünde sabunlaşmış tabakanın altında veya içerisinde bulunan kas dokusunun korunduğu söylenebilmektedir (Elmas & Ersoy, 2019).

2.1.4.2.9. Salamurlaşma

Maserasyon kavramı; fetusun otolizi sonucunda bakterilere bağlı olmaksızın ortaya çıkan anne karnında ölmesi ve amnion sıvısı içinde bir süre kalması sonucu oluşan değişiklikler dizisidir. Sadece anne karnında ölen bebeklerde görülen salamurlaşma ölümü takip eden yaklaşık ilk 6 saatte başlamakta ve yaklaşık olarak 4 hafta kadar sürmektedir. Genel olarak bebekte sıvı kaybına bağlı hafifleme, gevşemeye bağlı tepe-topuk arasında bulunan mesafede uzama, epidermis tabakasında soyulma ve sonunda mumyalaşma şeklinde seyretmektedir (Elmas & Ersoy, 2019).

2.1.4.2.10. Mumyalaşma

Nemin bulunmadığı ortamlarda karşımıza çıkan cesedin ölüm ile birlikte sahip olduğu sıvıların kaybı sonucunda organ ve dokuların kuruması ve aldıkları bu formu çürüme gibi bozuculardan etkilenmeden çok uzun süre korunmasına mumyalaşma olarak tanımlanmaktadır. Mumyalaşma oluşum şekli itibariyle geliştirilen özel yöntemler ile suni olarak veya şartların oluştuğu durumlarda ise doğal olarak karşımıza çıkmaktadır. Doğal olmayan mumyalaştırma konusunda tarihte Mısır medeniyetinde uygulanan yöntemler benzeri yöntemler örnek olarak verilebilmektedir. Diğer taraftan doğal mumyalaşma da ise ortamdaki nemi iten kuru rüzgaralara veya nemin cesetten çekilmesini sağlayan bir malzemeye temas etmesi gerekmektedir. Mumyalaşma kavramının ölüm açısından kıymeti yukarıdada belirtildiği

şekliyle sabunlaşma kavramında olduğu gibi çürüme kavramını durdurması sebebiyle dikkat çekicidir (Polat, 2021).

Suni Mumyalaşma (Mumyalama)

Mumyalaşma kavramı çok eski zamanlardan beri ölümlerin farklı amaçlarla saklanması konusundan birçok medeniyetin kullandığı bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Tarihsel bilgiler Mısırlıların mumyalamayı Pers medeniyetinin katran kullanarak uyguladıkları mumyalaştırma yönteminden öğrendiklerini ortaya koymaktadır. Mumyalama ile sonsuz hayat fikri ile ölümden sonra hükümdarın ve saygın insanların çürümeden kurutulması amaçlanmaktadır. Geçen zaman içerisinde aynı şekilde ölümsüzlük fikri toplumun zengin ve saygın kişilerinden halkın genelinde uygulaması da yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu noktada farklı yöntemler karşımıza çıksa da başlangıçta keten ve kuru otlara sarılan cesetlerin çöl kumlarının mevcut nemi yok etmesi ile doğal denilebilecek şekilde mumyalaşmanın ilk örneklerini ortaya koyduğunu söylemek mümkündür (Öztürel, 1979).

Doğal olmayan diğer bir ifadeyle cerrahi olarak gerçekleştirilen mumyalama örneklerinde ise doğal mumyalaşmadan farklı olarak beyin burundan ucu sivri malzemelerin yardımı ile çıkartılmakta, devamın da ise kalp ve diğer organlar çıkartılarak alt batın mevcut alkoller ile temizlenerek nem emici dolgu malzemesi ile doldurulmaktadır. Daha sonra ceset tamamıyla “sodyum karbonat” ile kaplanarak yaklaşık 40 gün süre kuruma bırakılmaktadır. (Knight, 1993).

Doğal Mumyalaşma

Doğal olarak mumyalaşma kavramı daha önce de değindiğimiz şekli ile doğal olmayan herhangi bir etki olmadan cesedin mumyalaşma sürecidir. Mevsimsel olarak doğal şartların tesiri ile ortaya çıkan bir ölüm belirtisidir. Alan da sıcak hatta 60 derecenin de üzerinde seyreden bir ortamda, kuru ve hava akımının mevcut bulunduğu halde ölümlerin kendiliğinden su kaybederek mumyalaştığını söylemek mümkündür. Bu noktada dikkatlerden kaçırılmaması gereken bir diğer bir konuda kuru ve rüzgârlı ortamların sıcaklık yüksekliği farketmeksizin mumyalaşmaya sebep olabileceğidir (Polat, 2021).

Literatüre “tundra ceset” kavramı ile karşımıza çıkan diğer bir doğal mumyalaşma türü de bulunmaktadır. Özellikle Kuzey Avrupa ülkelerinde karşımıza çıkan ve bataklık içerisinde bulunan şartların etkisi ile ceset üzerinde gerçekleşen değişimlere mumyalaşma olarak değerlendirilmektedir. Tundra diye adlandırılan bölgelerden mevcut ortamın oksijensiz olması ve çürümeyi sağlayan bakterilerin çoğalmasına uygun olmayan şartlara sahip olması nedeniyle cesetlerin mumyalaştığını söylemek mümkündür (Elmas & Ersoy, 2019).

Mumyalaşmanın Önemi

Mumyalaşma, sabunlaşma ve salamurlaşma belirtilerinde de olduğu gibi çürümeyi durduran önemli bir ölüm belirtisidir. Ölümün orijini açısından ölümün ne şekilde gerçekleştiği

konusundan çürümeyi durdurması ve ölümün üzerinde uzun bir süre geçse bile yara, darp ve diğer izleri olduğu şekliyle koruması sebebiyle mumyalaşma çok büyük bir öneme sahiptir (Koç & Can, 2009).

2.1.4.2.11. Kokuşma

İnsan vücudu çeşitli yapı taşlarında oluşmaktadır. Ölümün gerçekleşmesini takip eden zaman zarfından söz konusu yapı taşlarında meydana gelen bir takım olumsuz değişimleri en genel tanımı ile çürüme olarak tanımlanabilmektedir. Diğer bir ifadeyle söz konusu yapı taşlarının ortaya çıkmasını sağlayan bileşenlerin vücutta bulunan bakterilerin de yardımıyla değişim sonucu gaz, sıvı ve diğer minerallere ayrışarak ortadan kalkmasına “çürüme” denilmektedir (Koç & Can, 2009).

Çürüme, asıl olarak hücre içerisinde otoliz dediğimiz değişimin enzimler tarafından gerçekleşme ve değişme biçimidir. Enzimlerin ortaya çıkması bakterilerde bir artış meydana getirmekte ve bu sayede cesette yeşilimsi bir renk ortaya çıkmaktadır. Ortaya çıkan gazlar sebebiyle de kötü bir koku ve belirgin bir şişme gözlemlenmektedir. Çürümenin ölümün şekli, sebebi ve cesedin bulunduğu ortam ile bağlantılı olduğu önemli bir gerçektir. Ceset suda ise çürümenin baş bölgesinden başladı, karada ise karın bölgesinde başladığı ise diğer önemli kavramlardır. En genel anlatımı ile çürüme ölüm ile birlikte oluşan otoliz sonucunda ortaya çıkan bileşenlerden beslenen mikro organizmaların bir anlamda vücudu sindirmesidir (Özkara & Gürbeden, 2020).

Çürüme veya kokuşma sonucunda ceset üzerinde renksel olarak en belirgin değişiklik bakteriyel bazlı yaşana değişimin karın bölgesinde yer alan “çekum” bölgesinden başlamak üzere yaygınlaşan yeşil renktir. Söz konusu renk değişimi çürümenin ilerleyen dönemlerinde sırasıyla karşımıza önce kırmızı, devamında kahverengi ve sonunda siyah renk tonlarına doğru gelişim göstermektedir. Diğer taraftan daha önce de belirttiğimiz gibi “çekum” bölgesinde yaşanan değişimin devamında “mermerleşme” olarak da bilinen damar yapısının ortaya çıkan şişme sonucunda gözle görülür hale gelmesi yani çürüme haritası olarak karşımıza çıkmaktadır (Elmas & Ersoy, 2019).

2.2. Cinayet Kavramı

Ölüm olgusu ve belirtileri konusunda belirtilenler ışığında Adalet Bakanlığı istatistiklerine göre örnek olarak alınan 2019 yılında Türkiye genelinde meydana gelen ölüm olaylarında gerçekleşen ölü muayenesi sayıları açığıdaki grafikte verilmiştir.

Kaynak: <https://adlisicil.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/adalet-istatistikleri-yayin-arsivi>

Erişim Tarihi: 17.01.2021

Grafik incelendiğinde 2019 yılında gerçekleşen ölü muayenesi işlemlerinde yaklaşık olarak %85'lik bölümünün doğal olmayan yani tabii olmayan zorlamalı ölüm türünün oluşturulduğu görülmektedir. Zorlamalı ölüm vakaları incelendiğinde ise neredeyse %50'lik bölümünün ise günümüzde kasten öldürme yani "cinayet" vakalarının oluşturduğu görülmekte ve bu durum cinayet kavramı ve türlerinin, mağdur veya suçlu profillerinin ortaya konulmasını zorunlu bir hale getirmektedir.

Adli tıp ve "Epidemiyoloji¹" biliminde olduğu gibi ölümün gerçek sebebini ortaya koymaya çalışan bütün disiplinler açısından cinayet kavramı net bir ölüm sebebi olarak karşımıza çıkmaktadır. Hukuksal olarak "kast" veya "taksir" seçenekleri de dahil olmak üzere yukarıda açıklandığı gibi sadece ülkemizde değil bütün dünyada önemli bir ölüm türüdür. Bu noktada dikkat edilmesi gereken konu ise cinayet suçu ve kavramının hukuk, adli tıp, epidemoloji,

¹ toplumdaki hastalık, salgın, kaza ve sağlıkla ilgili durumların dağılımını, görülme sıklıklarını ve bunları etkileyen belirteçleri inceleyen bir tıp bilimi dalıdır.

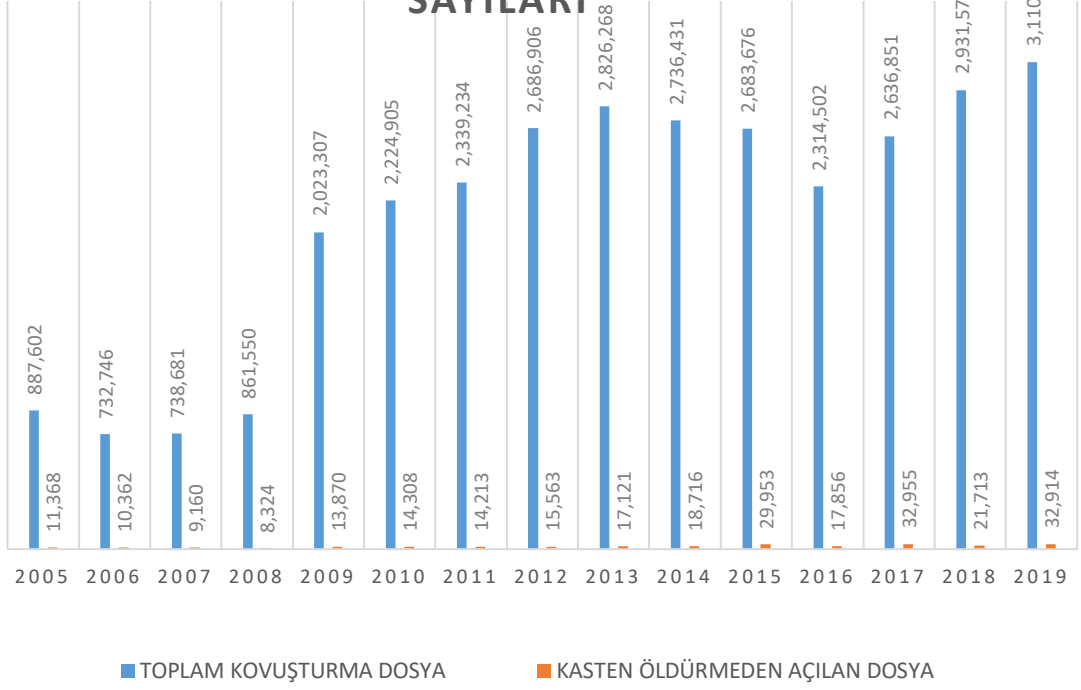
kriminoloji ve kriminalistik gibi adli bilimlerin ruhunu uygun şekilde başka ve farklı bakış açılarından gözlenmesi gerekliliğidir (Polat, 2022).

Tarihte bilinen ilk cinayetin ilk insan ve peygamber Adem'in çocukları olan "Habil" ve "Kabil" arasında gerçekleştiği karşımıza çıkmaktadır. Bilimsel olarak henüz ispatlanmamış olsa da rivayete göre Yaratıcıya sunulan hediye ve kurbanların kabulü konusunda oluşan kıskançlık sonucunda "Kabil" kardeşi "Habil"i öldürmüş ve ilk cinayeti işlemiştir. Söz konusu durum birçok kutsal kitapta benzer şekilde anlatılmıştır (Gördük, 2020).

Cinayet, toplumun bütün kesimlerini ilgilendiren bir suç olması ve gerek toplumsal gerekse de bireysel anlamda ortaya çıkan en kuvvetli şiddet olgusu bulunması nedeniyle önemli bir kavram olduğunu söyleyebiliriz. Diğer taraftan cinayet; toplumsal, psikolojik, hukuksal ve dinsel olarak da karşımıza çıkan en büyük suçtur. Bugün toplumların cinayet konusunda gelişen hassasiyeti artan şiddet ve cinayet vakaları konusunda korkutucu anlamında boyut değiştirmektedir. Toplum açısından cinayetlerin yaşanan anlık öfke patlamaları sonucu yahut kendini savunma amaçlı işlenmiş olması esas olarak yarattığı korkutuculuk ve dehşet açısından çok da farklılık arz etmemektedir. Bu noktada cinayet kavramı ile ilgili olarak yaşanan dehşetin boyutunu ancak tasarlanarak veya seri olarak işlenmesi halinde daha büyük hassasiyete sebep olmaktadır (Polat, 2022).

Adli tıp bilimi açısından cinayet kavramı irdelendiğinde, tranva, yaralama, zehirlenme suretiyle veya havasız kalmasını sağlayarak kişiyi öldürme fiildir. Bugün ülkemizde olduğu gibi dünyada da şüpheli olarak raporlanan zorlamalı ölüm türünün oldukça büyük bir bölümünün ölüm sebebi cinayet olarak açıklanmaktadır. Bu noktada dikkat edilmesi gereken diğer bir kavram ise cinayet vakalarında ölüm orijininin çözümüdür (Polat&Gürpınar, 2020).

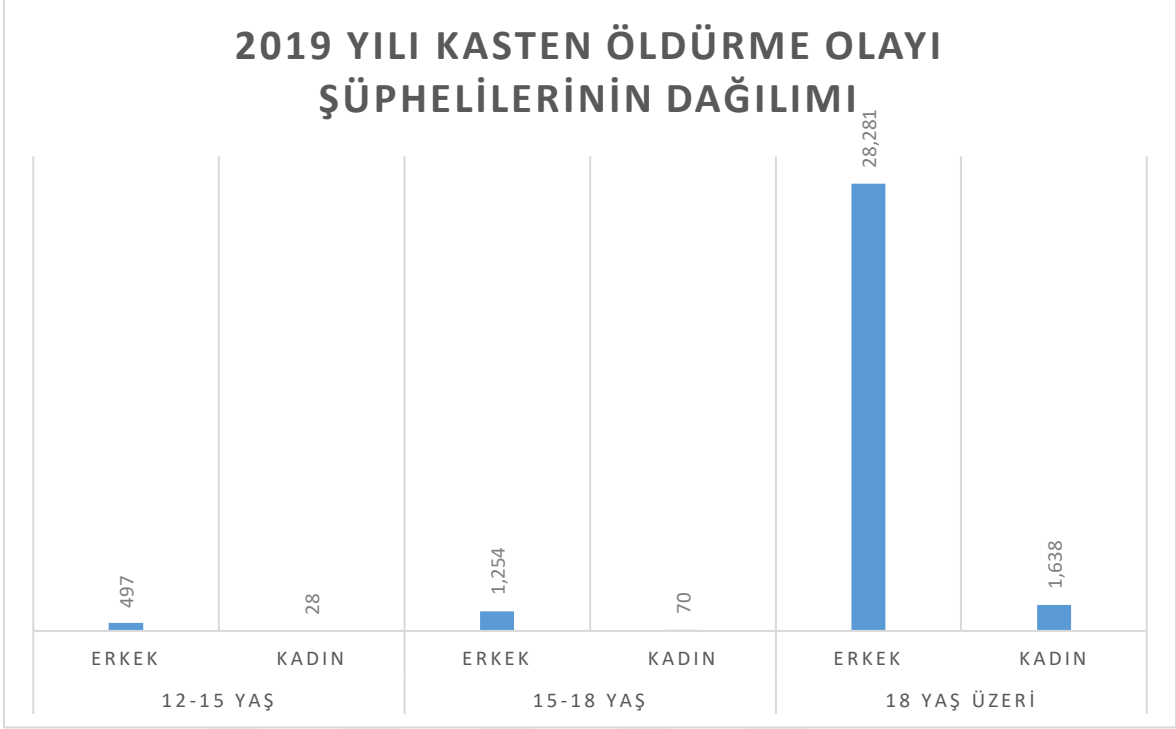
CEZA MAHKEMELERİ SORUŞTURMA DOSYALARI İLE KASTEN ÖLDÜRME DOSYA SAYILARI

Kaynak:<https://adlisicil.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/adl-istatistikler-yayin-arsivi>Erişim Tarihi:17.01.2021

Ülkemizde meydana gelen olaylar Adalet Bakanlığı istatistiklerine göre incelendiğinde yukarıda yer alan grafikte 2005-2019 yılları arasında mahkemelerin soruşturma dosya sayıları kasten öldürmeyi cinayet olaylarına ilişkin olarak açılan dava dosya sayıları beraber olarak verilmiştir.

Bu noktada cinayet suçunun toplumsal açıdan sosyolojik olarak incelenmesi gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Grafik incelendiğinde ise istatistiksel olarak yıllara sair gerek soruşturma dosya sayısında gerekse de kasten öldürme olayı soruşturma dosya sayısında dalgalı ama artan bir eğim göze çarpmaktadır. Cinayet kavramının doğrudan bir şiddet belirtisi olduğu fikrinden hareketle sosyal stres kaynaklarındaki artış ile psikolojik destek unsurlarında yaşanan olumsuzlukları ile ilgili bir olgu olduğu söylenebilmektedir. Söz konusu sosyal stress kaynaklarını işsizlik, yoksulluk ve hayat şartları olarak sıralamak mümkündür. Sosyo-ekonomik olarak gelir seviyesinin suçlulukla doğrudan bir ilişkisi olduğu değerlendirilmektedir (Polat, 2022).

Kaynak: <https://adlisicil.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/adl-istatistikler-yayin-arsivi>Erişim Tarihi:17.01.2021

Adalet Bakanlığı istatistiklerine göre ülkemizde 2019 yılında meydana gelen kasten öldürme olayları şüphelileri bilgileri yukarıda yer alan grafikte verilmiştir.

Yapılan araştırmalar cinayet suçu başta olmak üzere suçluluk konusunda tesiri olabilecek demografik etmenler (yaş, cinsiyet vb.) incelendiğinde cinsiyeti erkek olan bireylerin kadın bireylere oranla daha yüksek bir olasılıkla cinayet suçunu işledikleri, diğer taraftan ise çocuk bireylere nazaran aynı şekilde yetişkin kişilerin daha yüksek bir olasılıkla cinayet suçunu işledikleri ortaya koymaktadır (Polat, 2022).

2.2.1. Cinayetlerin Sınıflandırılması

Cinayet sınıflandırılması konusunda birçok farklı bakış açısına ait sınıflandırmaların bulunduğu bir gerçektir. Bu noktada söz konusu sınıflandırmanın yapılması için suç işleme motivasyonu, suç aleti veya mağdur sayısına göre ortaya konulması gerektiği değerlendirilmektedir. En genel haliyle cinayet suçlarını aşağıda belirteceğim bir sınıflandırmayla sunulmasını uygun değerlendirilmiştir. Bunlar:

2.2.1.1. Dürtü Bazlı Cinayetler

Cinayet kavramının toplum üzerinde yarattığı korku ve dehşet bilim insanlarının cinayet tür, amaç, şekil ve kurban profilleri açısından farklı sınıflandırmalar ortaya koymasına sebep olmuştur. Toplumsal, hukuksal ve kültürel olarak yapılan sınıflandırmaların ülkemizde meydana gelen cinayet vakaları açısından değerlendirmek adına aşağıda verilmiştir.

Polat'a göre "Dürtü Bazında Suç Sınıflandırma Kılavuzu" (Crime Classification Manual²) cinayet türlerini esas olara dört ana başlık altında toplamaktadır.

Maddi Çıkar Cinayeti; adından da anlaşılacağı üzere, maddi birtakım amaçlar ile işlenen cinayet vakalarını tanımlamaktadır. Söz konusu maddi hedefler herhangi bir meta olabildiği gibi bir değer veya avantaj olarak da karşımıza çıkmaktadır. Maddi hedefleri elde etmek adına işlenen cinayet vakalarını: "sözleşmeli cinayet, çete cinayeti, rekabet cinayeti, çocuk/adam kaçırma cinayeti, rüşvet cinayeti, ilaç cinayeti, kişisel/ticari kazanç cinayeti ve ağır suç cinayeti (gelişigüzel ve durumsal ağır suç cinayeti)" şeklinde alt başlıklar altında toplayabiliriz.

Kişisel Nedenli Cinayetler; söz konusu cinayet türünde fail ve mağdur birbirini tanıdığı gibi birbirini tanımayan kişiler arasında karşımıza çıkabilmektedir. Kişiler arasında meydana gelen şiddet cinayete nihayetlenmektedir. Bu cinayet türü, diğer türlerden farklı olarak "emosyonel³" olarak oluşan bir çatışmanın sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Maddi kazanç veya seks güdümlü gerçekleşme ve herhangi bir grup tarafından da onaylanmaz. Burada altta emosyonel bir çatışma yatar ve bu suçluyu öldürmeye iter. İlgili cinayet türü "erotomani-güdümlü ölüm veya aile içi cinayet şeklinde (spontan şekilde kendiliğinden) veya kurgulanmış aile içi cinayet), tartışma/çatışma cinayeti, otorite cinayeti, intikam cinayeti, non-spesifik nedenli cinayet, siyasi düşünce ölümü (politik, siyasi, ırksal, sosyoekonomik), acıma/kahramanlık cinayeti ve tutsak cinayeti" şeklinde başlıklandırılabilir.

Seksüel Cinayet; seksüel bir amaç ve temelle gerçekleşen cinayet türleridir. Seksüel kavramı suçun unsurlarının varlığına göre ve failin özelliklerine göre değişiklik gösterebilmektedir. En genel tanımıyla kişinin cinsel tatmin amacıyla isteği ve rızası bulunmayan bir kişiye yönelik olarak cinsel dürtülerin sönmelenmesi sonunda hayatına son verilmesidir. Fiili olarak tecavüzdən, başlayarak diğer tarafta daha çok sembolik cinsel bir tacize kadar farklı şiddetlerde karşımıza çıkmaktadır. Seksüel cinayet türü, "organize, deorganize, arma ve sadistik cinayeti" başlıkları altında toplanabilmektedir.

Çete Cinayeti; toplu suç kavramına benzer bir şekilde iki ve daha fazla failin ortak bir amaç, ideoloji ve onayı ile yine bir veya birden fazla kişinin ölümü ile sonuçlanan cinayet türüdür. Çete cinayeti türü "mezhep cinayeti, siyasi cinayet, grup heyecanlı cinayet" kavramları altında toplanabilmektedir (Polat, 2018).

Cinayet suçunun türleri ile ilgili olarak sınıflandırılması hususunda farklı bilim alanlarına göre başka tanımlamalar ile farklı sınıflandırmalar yapılabilmektedir. Bu noktada öncelikle cinayet işleyen kişilerin; anlık bir öfke patlaması sonucu işleyeler, kişilerin kendisini korumak adına davranışlarında sınırların aşılması ile işleyenler ve tasarlayarak işleyenler başlıkları altından toparlanabilir (Polat&Gürpınar, 2020).

---

² Suç Sınıflandırma Kılavuzu: Şiddet Suçlarını Soruşturmak ve Sınıflandırmak için Standart Bir Sistem, John E. Douglas, Ann W. Burgess, Allen G. Burgess ve Robert K. Ressler tarafından şiddet suçlarının sınıflandırılması üzerine bir metindir.

³ Emosyonel, heyecan ve duyguyla ilgili olan, çabuk heyecanlanan veya duygulanan anlamlarında kullanılmaktadır.

Cinayet işleyen kişilerin cinayeti işlemek konusundaki güduları bakımından bir sınıflandırma yapmak gerekirse; “ailevi, uyuşturucu madde, yabancı, grup, tartışma/kavga, başka ağır bir suçun devamında veya beraberinde ve son olarak da öç alma saikiyle” işlenen cinayetler olarak sınıflandırılabilir (Polat&Gürpınar, 2020).

2.2.1.2. Etiyolojisine Göre Cinayetler

2.2.1.2.1. Töre ve Namus Cinayetleri

“Töre” kelime anlamı olarak; herhangi bir toplumda kabul gören, yazılı olmayan, davranış kalıpları ile süregelen yaşantı biçimleri, gelenek ve göreneklerin, ortak alışkanlık ile yürütülen bütüncül tutum ve davranışlarıdır. Namus sözcüğü ise “bir toplum içinde ahlak kurallarına karşı beslenen bağlılık” anlamına gelmektedir. Bu noktada ülkemizde ve toplumumuzda şeref ve utanç kavramları kişilerin cinsiyetlerine göre farklı algılansa da dünya da bu iki kavramın cinayet vakalarının hangi nedenle işlendiği hususunda cinsiyetsiz bir bakış açısıyla açıklandığını söylemek mümkündür (Polat, 2022).

Dünyanın birçok ülkesinde sosyo kültürel yapılarına göre değişiklik göstermekele beraber genel olarak “namus cinayeti”, “ihtiras cinayeti”, “aşk cinayeti”, “töre cinayeti”, “şehvet cinayeti” gibi farklı kavramların altında “töre ve namus cinayeti” başlığının karşılıklı olan cinayet türüdür. Söz konusu cinayet vakalarının önlenmesi konusunda yürütülen bazı çalışmalar eğitim-öğretim sistemlerinin güncellenmesi, ekonomik gelişmişliğin ve gelir düzeyinin artırılması, mevcut yasal düzenlemelerin yapılarak cezaların ağırlaştırılması, insan hakları ve yaşama hakkının dokunulmazlığı ile kadının toplumdaki önemi ve bu önem üzerindeki farkındalığın artırılması, kamu kurum ve kuruluşlarının iş birliği ve uyum içerisinde bulunması, genel ve sosyal medya mecralarının konuya yönelik algı yönetim ve yönlendirmeleri olarak karşımıza çıkmaktadır (Polat&Gürpınar, 2020).

2.2.1.2.2. Kan Davası Cinayetleri

Kan davası kavramı yabancı literatürde “blood vengeance”, “blood feud”, “vendetta (vindict)” gibi sözcükler ile yer almaktadır. Diğer taraftan bireyin şahsına karşı yönelen saldırılardan kurtulmak üzere verdiği tepkilere Latince kökenli “vindicta, revenge, vindicare” sözcüklerinin karşılığı olarak kan gütme kavramı karşımıza çıkmaktadır. Başka bir tanımlama ile öldürülen bireyin yakınlarının diyet olarak karşı tarafın yaşamını sonlandırma hakkına sahip olduğu anlamına gelmektedir. Bu noktada “öç alma” kavramı bir diyet olmaktan daha çok nesillerden nesillere aktarılan bir görev gibi sürdürülmektedir (Polat, 2022).

Türkiye’de özellikle geçmiş dönemde yapılan çalışmalar kan davası cinayetlerini antropolojik perspektifiyle devletin cezalandırma yetkisini düşman ailelerin karşılıklı kullandığı bir cinayet türü olarak tanımlamaktadır. Diğer bir tanımla “bir kimsenin ailesinden ya da akrabalarından birini öldüren kişiyi yahut onun yakınlarından birini öldürülenin kanına karşılık olarak öldürülmesi geleneğidir.” (Polat&Gürpınar, 2020).

Ülkemizde sıklıkla kırsal bölgelerde karşımıza çıkan bir cinayet türü olan kan davası cinayetleri erkekler tarafından erkeklere karşı işlenmekte bu nokta da daha önce değinildiği şekliyle töre cinayetlerinin aksine kadın bireyler intikam konusu olmamaktadırlar. Kan davası güdülerek işlenen cinayetler toplumumuzun belli kesimleri tarafından özendirilen bir suç türü olarak karşımıza çıkmaktadır (Polat, 2022).

2.2.1.2.3. Çoklu Öldürmeler

Çoklu öldürme kavramı kriminolojik olarak “tek seferde veya çok kısa sürede çok sayıda kişinin öldürülmesi eylemi” yani toplu katliam ve “30 günden daha uzun bir zaman diliminde ve arada bekleme dönemleri de olacak şekilde 3 veya daha fazla kişinin bir kişi tarafından öldürülmesi” cümlesiyle tanımlanan seri cinayet kavramlarından oluşmaktadır.

Toplu Katliam

Toplu katliam kavramını, siyasi veya kişisel bir takım çıkar ve menfaatler uğruna, çok sayıda şahsın bulunduğu mekân ve zamanlarda, mümkün olan en kısa süre içinde, birden fazla kişinin ölümü ile sonuçlanan toplu öldürme eylemleri olarak açıklamabilmektedir (Polat&Gürpınar, 2020).

Dünya’da çok eski zamanlardan bu güne kadar çeşitli amaçlarla birçok toplu katliam meydana gelmiştir. Toplu öldürme olaylarına örnek olarak; özellikle 1995 senesinde siyasi amaç ve hedefler doğrultusunda 168 kişinin hayatını kaybettiği Oklahoma Saldırısı ve bireysel amaç ve hedefler doğrultusunda 1986 senesinde Marc Lepin’in gerçekleştirdiği Kanada Saldırısı gösterilebilmektedir. Diğer taraftan Türkiye’de toplu öldürme eylemleri çeşitli terör örgütleri tarafından taleplerinin kabul ettirilmesi amacıyla sıklıkla kullandıkları bir eylem türüdür (Polat, 2022).

Seri Cinayetler

Seri cinayet kavramı en az 3 veya daha fazla münferit öldürme olayında birden fazla kişinin öldürülmesi olarak tanımlanabilmektedir. Toplu katliam türü cinayetlerden bu noktada ayrılan seri cinayetlerde öldürme süresinin uzunluğu veya uzun sürelere yayılmış olmasıdır. Seri cinayetlerin arkasında çoğunlukla psikoloji rahatsızlıklar veya toplumdan dışlanma durumu öne çıkmaktadır (Polat&Gürpınar, 2020).

2.2.1.3. Suikastler

Suikast kavramı; “dini, ideolojik, politik veya askeri” neden ve amaçlarla bir veya daha fazla şahsı önceden oluşturulmuş bir plan sayesinde öldürme olarak tanımlanmaktadır. Bu noktada suikastçi olarak nitelendirilen kişi maddi fayda, kendisine göre var olan uğranılmış bir haksızlıktan ötürü öç alma veya farklı ideolojiler açısından ad olarak kahramanlaşma beklentileri bulunmaktadır. Suikastin mağdurları açısından çok büyük olasılıklar ile devletlerin önde gelenleri veya stratejik konuma sahip kurumların yöneticileri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada hatırlardan çıkmamamsı gereken konu ise suikaste asıl

hedefin öldürme eylemi olmadığıdır. Suikast eyleminde asıl hedef toplumsal infial yaratarak kargaşa ortamı oluşturmaktır (Polat, 2022).

Bilinen en yaygın suikast sınıflandırması kurbanın tehdidin bilincinde olması, bilince fakat korunmasız bulunması ve bilincinde olup korunmalı halde bulunması olarak yapılabilmektedir. Bu noktada cinayet olgusu üzerinden yapılacak en önemli değerlendirme suikastın sınıflandırılmasından ziyade suikaste uğrayan kişinin direk suikast ile mi öldürüldüğü yoksa dolaylı olarak kaza süsü verilerek mi öldürüldüğü sorunsalıdır (Polat&Gürpınar, 2020).

2.2.1.4. Öfke Cinayetleri

Öfke kelimesinin kavramsal olarak karşılığı şahsa zarar verici bir durum açısından kişinin karşı tarafa doğru göstermiş olduğu saldırganlıktır. Öfke kavramı genel olarak hafif veya doğal tepkisel bir sinirlilik halinden, büyük bir şiddet noktası arasında değişiklik gösteren bir sağlıklı bir tepkidir. Bu nokta da öfke kavramının şahsın kontrolden çıkarak yıkıcılığı nispetinde büyük sorunlara yol açan bir konum almaktadır. Ama unutulmaması gereken bir diğer husus ise birçok suçun temelinde öfke kontrol sorunun bulunduğu ve kontrolsüz olarak var olan öfkenin öldürme suçuna varıncaya kadar yaygınlaşabildiğidir (Polat, 2022).

Yaşanan olaylar yoğun depresyon altında, uyuşturucu ve alkol tesir veya etkisiyle hareket eden kişilerin zihinlerinde oluşturdukları hedefler pahasına kendilerine ve başkalarına zarar verebilmektedir. Hatta bahsi geçen durumlara eklenen ailevi sorunlar, sosyo ekonomik çıkmazlar ve farklı ruhsal rahatsızlıklar kişilerin yaşadıkları problemlerle baş edebilme yetisini ortandan kaldırmakta ve öfke nöbet ve krizlerine varan bir sürecin temelleri atılmaktadır. Bu noktaya gelen kişilerin ise öldürme suçunu daha işleyebildikleri karşımıza çıkmaktadır (Polat & Gürpınar, 2020).

2.2.1.5. İşlenme Yöntemine Göre Cinayetler

2.2.1.5.1. Ateşli Silah Yaralanmaları

Ateşli silah yaralanmaları adli tıp açısından önemli bir ölüm orijini dersek yanılmış olmayız. Orijinin ortaya konulması konusunda giriş deliği, atış mesafesi, silah türü, yara bölgesi veya organı ve çıkış deliği gibi birçok değişkenin birlikte değerlendirilerek sorunun ortaya konulması gerekmektedir. Hatta en önemlisi ise ateşli silah yaralanmalarına bağlı gerçekleşen bütün ölüm olaylarının mutlaka otopsi yapılması gerekmektedir. Ateşli silah yaralanmalarının bir türü olan av tüfeği yaralanmalarına bağlı gerçekleşen cinayet vakalarında silahın çalışma sistemi gereği daha fazla barut ve saçma bulunduğundan atışın hangi uzaklıktan yapıldığı diğer ateşli silahlara göre daha zor tespit edilebilmektedir (Polat, 2022).

2.2.1.5.2. Boğmalar

İple Boğma; kişinin boyun bölgesinden boğmaya yarayacak olan ip, tel vb. gibi suç aletleriyle boğularak öldürülmesi türüdür. Boğma izi (sillon) boyun bölgesinin tamamında yaygın yuvarlak ve derin şekilde bulunmakatadır. İple boğma vakalarında genellikle hiyoid kemiğinde

krık boyun kırıldak yapısında deformasyon meydana gelmekte, boğma izi altında yoğun ekimoz oluşmaktadır.

El ile Boğma; kişinin boyun bölgesinin ve özellikle gırtlığın elle sıkıştırılmak süreliel havasız bırakılarak gerçekleşen cinayet türüdür. Failin daha güçlü mağdurun daha zayıf ve güzsüz olduğu durumlarda sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Boyun bölgesinde yaygın şekilde parmak, tırnak izleri ile yırtılma ve ekimoz oluşmaktadır.

Tıkanma; kişinin solunum girişinin veya üst solunum borularının herhangi bir şekilde ve malzemeyle tıkanarak havasız bırakılarak öldürülmesi türüdür. Mağdurun karşı koymadığı hallerde ölümün orijininin cinayet mi yoksa doğal ölüm mü olduğu hususlarında ayırım yapmak zordur.

Gömme; kişinin solunumunu tamamen duruduracak her türlü malzemenin altında kalmasına sebep olarak öldürülmesi türüdür. Söz konusu cinayet türünde kişi altında kaldığı mazlemerin solunum yollarına dolarak solunum sonlanmaktadır.

Su ile Boğma; gömme tründen farklı olarak kişinin baş bölgesinin su içerisinde kalarak havasızlığa bağı gerçekleşen cinayet türüdür (Polat & Gürpınar, 2020).

2.2.1.6. Cinsel Amaçlı Cinayetler

Cinsel etkinliğin öncesinde veya cinsel etkinlik yaşanırken ölümün gerçekleştiği ya da şahsın ölümünü takip eden süre içerisinde gerçekleşen cinsel etkinliklerin genel tanımına cinsel amaçlı cinayetler diyebiliriz. Yaşanan öldürme olayının gelişim ve bileşenleri bazen “cinsel cinayet”, bazen “şehvet cinayeti” bazense “seri cinayet” kavramlarına girmektedir (Polat&Gürpınar, 2020). Bu ve bunun gibi sebeplerden dolayı cinsel cinayet kavramının kesin, genel geçer bir tanımı yapılamamaktadır. Ayrıca literatürde karşımıza çıkan “erotophonophilia” sözcüğünün kavramsal olarak cinsel cinayet kavramını ortaya koymaktan çok söz konusu eylemden duyulan zevki tanımlamaktadır (Polat, 2022).

Bu noktada yürütölen araştırmalar bizlere öldürme olayının cinsel cinayet olarak tanımlanmasının ancak cinsel etkinliğin şüphesiz olarak kanıtlanmasıyla mümkün olabileceğini ortaya koymaktadır. Yukarı da açıklandığı şekliyle cinsel eylemlerin öldürmeden önce, sürerken veya sonunda gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Bu noktada unutulmaması gereken bir diğör önemli konu ise failin güçlü; mağdurun yaşlı ve çocuk olduğu cinsel saldırı eylemlerinde ama mağduru öldürmek olmasa bile ne bazen ölüm olayı kendiliğinden ortaya çıkabilmektedir. Diğör taraftan cinsel cinayetin bazı göstergeleri bulunmakatadır. Bunlar;

Mağdur kısmen veya tamamen soyunuk halde bulunmalıdır.

Büyük olasılıkla çıplaklık genelde cinsel bölgeyi kapsamaktadır.

Cesedin içinde bulunduğu durum cinsel saldırı tahminlerini ortaya koymalıdır.

Çok büyük olasılıkla mağdurun vücuduna organ vs. sokulmuş haldedir.

Cinsel saldırının kuvvetli bulguları bulunmalıdır.

Cinsel saldırı direk gerçekleşmemiş olsa dahi onun yerine geçebilecek eylemlerin bulguları bulunmalıdır (Polat, 2022).

Cinsel cinayetlerinin sınıflandırmasını inceleyecek olursak, ilk olarak tecavüzü hedefleyen ancak öldürmeyi düşünmeyen failer, sadist oldukları için öldüren failer, cinayeti bir fantezi ürünü olarak gerçekleştirenler ve son olarak öncesinde sonrasında cinsel aktivitede bulunan hem cinsel saldırıyı hemde cinayeti planlayan failer olarak sıralanabilmektedir (Polat & Gürpınar, 2020).

2.2.1.7. Çocuk Cinayetleri

Çocukların özellikle kendilerini koruma gücüne sahip olamamalarından dolayı normal yetişkin öldürmelerinden farklı olarak değerlendirilmektedir. Bu noktada çocuk öldürme eyleminin gerçekleşebilmesi için çocuğun canlı halde dünyaya gelme şartı bulunmaktadır. Çocuk öldürme vakalarında çocuğun doğum anından itibaren, ne şekilde doğduğu, ölümün gerçekleşme şekil ve zamanı gibi birçok etkenin hep birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Yetişkinlere göre şiddete karşı daha hassas bünyelere sahip olması nedeniyle öldürme türleri açısından gömme, boğma ve tıkama yöntemleri ile kafatasının kırılması şeklinde çocuk öldürme olayları gerçekleşebilmektedir (Polat, 2022).

2.2.1.8. Aile İçi Cinayetler

Öldürme eyleminin kullanılan yöntem, mağdur türü gibi sınıflandırmalarını inceledikten sonra aile içi öldürme türü bunların tamamının dışında öldürenin niteliğine göre çeşitlendirilmesi bakımından önemli olarak değerlendirilmektedir. Bu noktada aile içerisinde rollerin değiştiği öldürme olayları literatürde farklı kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin kadın eşini öldürmesi durumunda “mariticide”, erkeğin eşini öldürmesi halinde ise “uxoricide” olarak adlandırılmaktadır. Diğer taraftan anne veya babasını öldüren kişi “parricide” kavramı ile nitlendirilemekteyken, çocuğun öldürülmesine “filicide”, kavramı ile ortaya konulmaktadır (Polat, 2022).

2.3. Modus Operandi Kavramı

Adli bilimler alanında yürütülen değişik araştırmalar öldürme eylemi diğer bir ifadeyle cinayet suçunu işleyen failerin öldürme eylemine başlamasına geçiş kavramını modus operandi olarak tanımlamaktadır. Esas olarak modus operandi, farklı şekillerde tanımlanmaya çalışılsa da fail, kurban oluşumundan eylemin tamamlandığı sonuca kadar bir bütünü nitelendirmektedir. Douglas ve Munn’a göre failin sahip olduğu “kartviziti” kavramlaşan imzasının veya imza niteliğindeki bütün davranışlarının suç olgu içerisinde bir örüntü oluşturduğu bu dizgenin de faili tanımladığını söylersek yanılmış olmayız (Erdoğan, 2020).

Başka bir biçimde tanımlayacak olursak; “Modus Operandi” (MO), “çalıştırma yöntemi” olarak Türkçeye çevirilen Latince kökenli bir kelime grubudur. En genel haliyle de failin işlemiş

olduğu suçun ne şekilde işlendiğini ortaya koyan yöntem şeklinde de tanımlanabilmektedir. Suçla mücadelede görevli devlet görevlileri suçlu olduğu değerlendirilen kişilerin suçu hangi yol ve yöntemler ile işlediklerinin ortaya konulması adına çok eski dönemlerden bugüne kullanılmakta olan bir yöntemdir. Diğer bir ifadeyle olay yeri ve sahip olduklarının koluk görevlilerine olayın çözümü konusunda sunmuş olduğu benzer ve farklılıklar hem failin işlediği başka suçların tespit edilmesinde hem de benzer yöntemlerle işlenmiş suçların çözülmesinde önem taşımaktadır (Altınsoy, 2022).

Cinayet suçunun işlenme şekli, mağdurun, olay yerinin ve öldürme biçiminin tüm özellikleri, genel olarak olayın ne şekilde meydana geldiğini ortaya tüm bulgular da “modus operandi” olarak tanımlanabilmektedir (Önür&Oral, 2020). Modus operandi kavramının diğer yarısı “Corpus delicti” Türkçeye "Suçun gövdesi" olarak çevrilen Latince bir kelime grubu oluşturmaktadır. Suçun gövdesi esas olarak işlenen veya işlendiği iddia edilen herhangi bir suçun kimin işlediği konusunda ispat edilmesi anlamına gelmektedir. Evrensel olarak kabul gören bu nedensellik ve ispat bağı konuları kısıtlı bireylerin suç itiraflarını geçersiz kılmaktadır. “Corpus delicti” kavramı tüm hukuk sistemlerinde işlenebilecek bütün suçlar açısından kapsayıcı ve geçerlidir. Diğer bir ifadeyle suçu önlemekle görevli devlet görevlilerinin örneğin bir cinayet vakasıyla ilgili olarak bir cesedin varlığını veya ceset parçalarının varlığını ortaya koyması gerekmektedir (Altınsoy, 2022).

2.3.1. Suçlu Profilleme

Her bireyin kişilik özellikleri farklıdır ve bu farklılık mutlaka yaptığı eylemlerinde de farklılıklar ortaya çıkaracaktır. Özellikle de suç dünyasında aslında her suçlu kendisine özgü bu farkı bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde hissetmekte ve diğer insanların da hissetmesi için içten içe bir istek duymaktadır. Bu da meydana gelmiş her olayda suçluya özgü işleniş karakteristiklerinin bulunması anlamına gelmektedir. Bunlar incelenerek failer hakkında profil oluşturma çalışmaları yürütülebilmektedir. Birçok bilimsel temele dayandırılan bu suçlu profili oluşturma işlemi ile yüksek doğrulukla gerçekçi tahminler yapılabilse de halen oluşturulan sistemin kusursuz olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu sebeple suçlu profillemeye bilgi sahibi failer tarafından sistem girdilerinin değiştirilerek işletilmesi sağlandığında yanıltıcı sonuçlar alınması kaçınılmazdır. Suçlu profillemeye, genel olarak incelenen vakalarda olay yeri, maktul ile ilgili elde bulunan bulgu ve bilgilere dayanarak daha önceden belirlenmiş yöntem ve kriterler çerçevesinde fail veya failerin tespit edilmesi girişimidir (Önür&Oral, 2020).

Suçlu profillemeye, suçun neden işlendiği, mağdurun neden seçildiği ve suçun işlenmesi sırasında icra edilen eylemlerin oluş sırası gibi sorulara cevap vererek icra edilen soruşturmalarda suçu önlemekle görevli devlet görevlilerine destek olmayı amaçlar. Ancak elde edilen bu varsayımların bir kesinlik taşımadığı da unutulmamalıdır. Bu varsayımlar, soruşturmayı yürütenleri var olan maddi bulguların yorumlanmasında

aydınlatmayı ve daha ileri safhalarda icra edilecek faaliyetlerle ilgili doğru şekilde yönlendirmeyi sağlamak için yapılmaktadır (Önür&Oral, 2020).

Ulaşılan profil bilgilerinin bilimsel yöntem ve kriterlerle elde edilmiş olması soruşturmacılara olabildiğince doğru ve maddi gerçeğe yakın bilgiler verilebilmesini sağlamaktadır. Zaten sağlanan bilgilerin sağlanması sürdürülen soruşturmada elde edilen deliller ile yapılabilmekte, doğru olmadığı anlaşılan profil bilgilerinin güncel veriler ile değiştirilmesi sağlanarak soruşturmacılara yeni yol haritaları çıkarılabilmektedir. Ancak oluşturulan her yanlış profilin de soruşturmanın gecikmesine ve elde edilebilecek delillere ulaşma olanağını ortadan kaldıracağı unutulmamalıdır (Polat, 2004).

2.3.2. Kriminalistik İmza Kavramı

Öldürme olayları ile ilgili olarak özellikle seri cinayetler konusunda ritüel ve benzersizlik kavramlarından hareketle failin öldürme eyleminden sonar öldürenin kendisi olduğunu ispat edecek özel işaret, simge veya suç şekilleri ortaya koymasında kriminalistik imzadan bahsedilmektedir. Diğer bir ifadeyle fail kendine özgü bir suç yolu ve tekniği oluşturmaktadır. Bu noktada unutulmaması gereken diğer önemli bir konu ise kriminalistik imza kavramı başlı başına sapkın bir davranış türüdür. Öldürme eylemi sırasında yapılması gerekli olmayan şeyleri kısaca kriminalistik imza olarak tanımlamak mümkündür (Önür&Oral, 2020).

2.3.3. Psilokolojik İmza Kavramı

Öldürme olayları yani cinayet vakalarında, failin mağdurun öldürülmesi eyleminin başlatıcı veya tetikleyicisi failin psikolojik imzasında saklıdır dersek yanılmış olmayız. Bu noktada dünya literatüründe karşımıza çıkan çalışmalar suçlu profilinin elde edilmesin konusunda bazı önemli psikolojik kalıntıları tespit etmektedir. "Nekrofil, sadistlik, silence, oç alma, heyecan ve korku ve vücuda batırma" imzaları bililenen belirgin psikolojik imzalar olarak karşımıza çıkmaktadır (Önder&Gönültaş, 2005).

2.3.4. Modus Operandi kavramının Suçlu Profilleme Açısından Değerlendirilmesi

Modus operandi, failin yöntemi ya da suçta kullandığı karakteristik imzasıdır. Bu sebeple de bu kavramın suçlu profillemede karşımıza çıkan ilk kavramlardan biri olması gayet doğaldır. Suçlu profillemenin olay yeri, maktül veya elde edilen bilgi veya deliller ile yapıldığı düşünüldüğünde, tüm bu profilleme çabalarının modüs operandiye varmaya ve bunu merkezine alarak da failin psikolojik durumunu açıklamaya çalıştığını söyleyebiliriz (Zonderman, 2001).

Ancak suçlu profillemede insan faktörünün varlığı bu konuda yapılan çalışmaları bazen sonuçsuz bırakabilmektedir. Olay yerinde modüs operandiye ait elde edilebilecek tüm bilgi ve bulgulara yeterince odaklanılmaması sebebiyle bazen süreç sekteye uğrayabilmektedir. Suçluların yakalanma olasılıkları, kullandıkları modüs operandiye

uymaları ya da bunu değiştirebilmelerine göre değişiklik göstermektedir. Örneğin bir katilin sürekli kurbanların boğazlarını keserek öldürmesi ve saçlarından bir tutamını alarak yanında götürmesi onun modüs operandisini oluşturmaktadır. Eğer bu yöntemi değiştirmedeği takdirde işlenmiş benzer birçok cinayette toplanan delil, bilgi ve bulgular ışığında daha doğru profillemeye yapılması mümkün olacaktır ve bu da failin yakalanmasına olumlu katkı sağlayacaktır. Ancak modüs operandisi sürekli değişen bir suçlu ile ilgili olarak olayları birbiri ile ilişkilendirmek ve failin doğru profilinin yapılabilmesi o kadar da kolay olmayacaktır. Yani modüs operandinin istikrarlı olarak ortaya konulması failerin tespitinde önemli rol oynamaktadır (Önder&Gönültaş, 2005).

Suçlu profillemeye çalışmaları genellikle suçun belirli bir nedenle işlendiği, intikam, cinsel açlık, aşk, para gibi bir sebebinin olduğu savının üzerine kurularak işletilmektedir. Konu ile ilgili yapılan araştırmalar da bu yönde yürütülmektedir. Ancak mağdurun rastgele seçildiği ve fail ile mağdur arasında hiçbir illiyet bağı bulunmadığı olaylarda bu tip klasik profillemeye araştırmaların yanlış yürütülmesine de sebep olabilmektedir (Önder&Gönültaş, 2005).

2.3.5. Türkiye’de Suçlu Profili

Öldürme olayları genellikle sonuçları bakımından en ağır suçlar olarak görüldüğünden profillemeye çalışmaları da bu suçlar yoğunluklu olarak yapılmıştır. Bu sebeple diğer suç türleri bakımından da profillemeye çalışmaları bulunmakla beraber oransal olarak cinayet vakaları ve faillerini merkezine alan araştırmalara daha çok rastlamaktayız. Özellikle Cumhuriyet sonrası dönemde suçlu profillemeye konusunda istatistikçiler ve ceza hukukçularının ciddi çalışmalarının bulunduğunu görmekteyiz. Bu konuda yapılmış çalışmalar, hâlihazırda kolluk kuvvetleri tarafından araştırmaların yürütülüş şekillerinde ve ceza hukuku açısından ise yargılama aşamasında suçun neden ve sonuçları ile ilgili oldukça yol gösterici olmaktadır (Önder&Gönültaş, 2005).

Türkiye’de her ne kadar suçlu profillemenin kolluk tarafından kullanımı mevcut olsa da, yine de mevcut araştırma metodlarının uygulanmasınadevam ettiği görülmektedir. Örneğin 1990-2004 yılları arasında işlenmiş öldürme olaylarının istatistikleri incelendiğinde işlenmiş cinayetlerin % 14,9’unun faili meçhul kaldığı görülmektedir. Bu da uygulanan klasik araştırma metodlarının uygulanmasına devam edilmesinin neticesinde faile ulaşamadığı ve suçun çözülemediği anlamına gelmektedir (İçli, 2004).

Türkiye’de profillemeye ile ilgili çabaların sistemli olarak yapılmayı ve bu konuda her ne kadar az da olsa çalışmanın varlığının görülmesine rağmen, bu çalışmaların adli makamlar ve kolluk tarafından yeterince kullanılmamasından kaynaklı olarak halen suçların aydınlatılması ile ilgili eksiklikler görülmektedir. Bu konuda kurumsal suçlu profillemeye ile ilgili herhangi bir birimin bulunmaması da bu çabaların sistemleştirilmesinin önünde en büyük engel olarak durmaktadır (Polat, 2004).

3. BÖLÜM

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma ile Jandarma Sorumluluk Sahasında meydana gelen kasten öldürme suçları ile ilgili hem mağdur hem de suçlu profillerinin çeşitli değişkenlere göre ortaya konması ve bazı değişkenler arasındaki ilişkilerin incelemesi amaçlandığından ilişkisel tarama modeli temelinde betimsel ve ilişkisel tarama özellikli bir araştırma biçiminde tasarlanmıştır. “İlişkisel tarama modeli ile çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama sonucunda elde edilen bulguların analiz edilmesidir” (Karasar, 2017). Büyüköztürk ve arkadaşlarına (2018) göre “Tarama araştırmaları daha çok ‘ne, nerede, ne zaman, ne sıklıkta, hangi düzeyde, nasıl’ gibi soruların cevaplandırılmasına olanak tanır” (Büyüköztürk ve diğerleri, 2018). İlişkisel tarama modelleri ise bir veya daha fazla değişken arasındaki birlikte değişimin yön ve şiddetini ortaya koymaya çalışan modellerdir (İslamoğlu ve Alnıaçık, 2016). Bu açıklamalar ışığında, meydana gelen kasten öldürme suçlarında mağdur ve suçlu profillerinin genel ve bazı değişkenler arası ilişkiler bağlı olarak incelenmesi amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden “ilişkisel tarama modeli” kullanılacaktır.

Bu modelde iki veya ikiden daha fazla değişkenin birlikte değişimini ve/veya bu değişimin derecesini belirlemeyi hedefleyen araştırma modellerinin tamamı “ilişkisel tarama modelleri” olarak tanımlanmaktadır (Karasar, 2020). Bu araştırma modelinde, olabilecek çözümlerin temelinde ilişkiler karşılaştırılarak modeldeki nedenleri teke indirgemek amaçlanmaktadır.

Araştırma ile Jandarma Sorumluluk Sahasında meydana gelen kasten öldürme suçları ile ilgili hem mağdur hem de suçlu profillerinin çeşitli değişkenlere göre ortaya konması ve bazı değişkenler arasındaki ilişkilerin incelemesi amaçlandığından ilişkisel tarama modeli temelinde betimsel ve ilişkisel tarama özellikli bir araştırma biçiminde tasarlanmıştır. “İlişkisel tarama modeli ile çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama sonucunda elde edilen bulguların analiz edilmesidir” (Karasar, 2017). Büyüköztürk ve arkadaşlarına (2018) göre “Tarama araştırmaları daha çok ‘ne, nerede, ne zaman, ne sıklıkta, hangi düzeyde, nasıl’ gibi soruların cevaplandırılmasına olanak tanır” (Büyüköztürk ve diğerleri, 2018). İlişkisel tarama modelleri ise bir veya daha fazla değişken arasındaki birlikte değişimin yön ve şiddetini ortaya koymaya çalışan modellerdir (İslamoğlu ve Alnıaçık, 2016). Bu açıklamalar ışığında, meydana gelen kasten öldürme suçlarında mağdur ve suçlu profillerinin genel ve bazı değişkenler arası ilişkiler bağlı olarak incelenmesi amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden “ilişkisel tarama modeli” kullanılacaktır.

3.1. Yöntem

3.1.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni Jandarma bölgesinde cinayet olguları olarak belirlenmiştir. Araştırmanın örnekleme ise 2018-2020 yılları arasında kırsal bölgede işlenen cinayetler olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla örneklem üzerinden değil bütün bir evren üzerinden araştırma yürütülmüştür.

3.1.2. Araştırmaya Dâhil Edilme ve Dışlanma Kriterleri

Cinayet olayının jandarma bölgesinde gerçekleşmiş olması, olayın 2018 ve 2020 yılları arasında cereyan etmiş olan olaylar araştırmaya dâhil edilmiştir.

Cinayet olayının jandarma bölgesinde gerçekleşmemiş olması, olayın 2018 yılından önce ve 2020 yılından sonra gerçekleşmiş olması nedeniyle söz konusu olaylar araştırmaya dâhil edilmemiştir.

3.1.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmamızda verileri toplamak için ölçek ya da anket kullanılmayıp retroperspektif bir çalışma ile Jandarma Olaylar Bilgi Sisteminde bulunan cinayet olaylarına ilişkin veriler ile çalışma yürütülmüştür.

3.1.4. Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesi

“Uygun veya elverişlilik (convenience) örnekleme” örnekleme yöntemi ile araştırma yürütülmüştür. Araştırmaya hız kazandırmak için araştırma için erişilmesi kolay olan durum seçilmektedir.

3.1.5. İstatiksel Yöntem

Çalışmada elde edilen bulgular IBM SPSS 21.0 istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin dağılımının normal olup olmamasını sınıması Shapiro-Wilk ve Kolmogrov-Smirnow testleri ile değerlendirilmiştir. Araştırmada demografik bilgiler için deskriptif analizler yapılacak olup N (katılımcı sayısı) ve yüzdeler olarak verilmiştir. Veriler normal dağılmış olup nanparametrik testler ile analizler yapılmıştır. Bağımsız gruplarda Mann-Whitney U testi kullanılacaktır. İki kideden fazla grubun karşılaştırmasında ise Kruskal-Wallis testi kullanılacaktır. Saptanan farkın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak için Benferroni protokolü kullanılacaktır. İki sayısal ölçüm arasında doğrusal ilişkinin olup olmadığını, ilişkinin yönünü ve nasıl olduğunu saptayabilmek için Spearman kolerasyon analizi kullanılacaktır. Verilerin anlamlılık düzeyleri $p < 0.05$ değeri dikkate alınacaktır.

3.1.6. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın hipotezleri aşağıda verilmiştir.

Hipotez 1: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarının sayıca durumu istatistiksel olarak farklılaşmamaktadır.

Hipotez 2: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında faillerin eğitim seviyesi düşüktür.

Hipotez 3: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında failer düşük gelirli mesleklere sahiptir.

Hipotez 4: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında failer bekar ya da hiç evlenmemiş grubun evli olan gruba göre istatistiksel olarak farklılaşmaktadır.

Hipotez 5: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet olaylarında failerin genç yetişkin olma durumlarının ile diğer gruplarına göre istatistiksel olarak farklılaşmaktadır.

Hipotez 6: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Olayın Cinsi, Olayın Nedeni, Olayın İli, Olay Yeri Özelliği, Medeni Durumu, Eğitim Durumu, Alkol Durumu Arasındaki istatistiksel olarak pozitif yönde bir ilişki vardır.

Hipotez 7: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yılarında meydana gelen cinayet olaylarında olay nedeni istatistiksel olarak farklılaşmaktadır.

Hipotez 8: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yılarında meydana gelen cinayet olaylarında Failerin cinsiyeti istatistiksel olarak farklılaşmaktadır.

Hipotez 9: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yılarında meydana gelen cinayet olaylarında failerin uyuşturucu ve alkol kullanım durumu istatistiksel olarak farklılaşmaktadır.

Hipotez 10: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yılarında meydana gelen Cinayet olaylarında failerin kullandığı suç aletleri istatistiksel olarak farklılaşmaktadır.

Hipotez 11: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yılarında meydana gelen cinayet olaylarında mağdurların düşük eğitim seviyesi ve düşük ekonomik gelir getiren meslek gruplarından oluşmaktadır.

Hipotez 12: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında mağdurların medeni durumu istatistiksel olarak farklılaşmaktadır.

Hipotez 13: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarının mevsime ve aylara göre dağılımı istatistiksel olarak farklılaşmaktadır.

Hipotez 14: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarına etki eden olaylar istatistiksel olarak farklılaşmaktadır.

3.2. Araştırmada Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın temel amacı doğrultusunda oluşturulan hipotezlerine dair elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 1: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarının Sayıca Durumu

Yıllar	N	%
2020	543	37,8
2019	450	31,3
2018	444	30,9
Toplam	1437	100,0

Tablo 1’de Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarının yıllara göre sayıları yer almaktadır. 2018 yılında 444 (%30,9), 2019 yılında 450 (%31,3) ve 2020 yılında ise 543 (%37,8) olay meydana geldiği saptanmıştır.

Tablo 2: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Cinsiyet Durumu

Cinsiyet	N	%
Erkek	1383	96,4
Kadın	15	1
Belirtilmemiş	36	2,5
Toplam	1437	100,0

Tablo 2’de Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarının failere göre sayıları yer almaktadır. Cinayet işleyen failerin cinsiyetleri erkek olanlar 1383 (%96,4), kadın 15(%1) ve cinsiyeti belirtilmeyen ise 36 (%2,5) kişi olduğu saptanmıştır.

Tablo 3: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Yaş Bilgisi

Yaş Aralığı	N	%
0-18	62	4,4
18-30	206	14,2
30-40	326	22,7
40-50	271	18,9
50 ve üstü	542	37,8

Tablo 3’te Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarının failerin yaş bilgileri yer almaktadır. Cinayet işleyen failerin cinsiyetleri 50 ve üstü yaş grubunda olanlar 542 (%37,8), 40-50 yaş grubunda olanlar 271(%18,9), 30- 40 yaş grubunda olanlar 326 (%22,7), 18-30 yaş grubunda olanlar 206(%14,2) ve 0-18 yaş grubunda olanlar ise 62 (%4, 4) kişi olduğu saptanmıştır.

Tablo 4: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Eğitim Durumu

Eğitim	N	%
Okur Yazar Olmayan	26	2,1
Okur Yazar	121	9,6
İlkokul Öğrenci	2	,2
İlkokul Mezunu	606	48,0
Ortaokul Öğrenci	3	,2
Ortaokul Mezunu	160	12,7
Lise Öğrenci	27	2,1
Lise Mezunu	157	12,4
Önlisans Öğrenci	2	,2
Önlisans Mezun	12	1,0
Lisans Mezun	9	,7
Lisansüstü	3	,2
Belirtilmeyen	309	25,4
Toplam	1437	100

Tablo 4’te Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında faillerin eğitim durumu verilmiştir. Faillerin okur yazar olmayan 26 (%2,1), okur yazar 121 (%9,6), ilkokul öğrencisi 2 (%0,2), ilkokul mezunu 606 (%48), ortaokul öğrencisi 3 (%0,2) ortaokul mezunu 160 (%12,7), lise öğrencisi 27 (%2,1), lise mezunu 157 (12,4), önlisans öğrenci 2 (%0,2), önlisans mezunu 12 (%1), lisans mezunu 9 (0,7), lisansüstü 3 (%0,2) belirtilmeyen 309 (%25,4) olarak saptanmıştır.

Tablo 5: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Mesleki Bilgileri

Meslek	N	%
Serbest Meslek	280	22,1
Memur	34	2,7
Ev Hanımı	64	5,1
İşçi	202	16,0
Çiftçi	357	28,2
Öğrenci	44	3,5
Çalışmıyor	9	,7
Belirtilmeyen	447	21,7
Toplam	1437	100.00

Tablo 5’te Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında failerin mesleki bilgilerine bakıldığında: Faillerin 357’si (%28,2) çiftçi, 280’i (%22,1) serbest meslek, 202’si (%16,0) işçi, 64’ü (%3,5) ev hanımı, 44’ü (%3,5) öğrenci, 34’ü (%2,7) memur, 9’u (%0,7) çalışmadığı, 447’si (%21,7) ise meslek durumunu belirtilmediği yani ne iş ile uğraştığı tespitinin yapılamadığı görülmektedir.

Tablo 6: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Medeni Durumu

Medeni Durum	N	%
Hiç Evlenmemiş	892	62,5
Evli	366	25,6
Boşanmış	39	2,7
Bilinmeyen	134	9,2
Toplam	1437	100.0

Tablo 6’da Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında faillerin medeni durumlarına bakıldığında, 892’si (%62,5) hiç evlenmemiş, 366’sı (%25,6) evli, 39’u (%2,7) boşanmış, 134’ü (%9,2) bilinmeyen yani tespit edilememiş olduğu görülmektedir.

Tablo 7: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet olayları Verilerine İlişkin Normallik Testi

Yıllar		Olay Cinsi	Olay Nedeni	Olay Yeri Özelliği
2018	Basıklık	.19	.27	.24
	Çarpıklık	.17	1.55	.65
	Kolmogorov-Smirnov	.23	.21	.27
2019	Basıklık	.36	.81	-.25
	Çarpıklık	.80	.20	.63
	Kolmogorov-Smirnov	.07	.23	.31
2020	Basıklık	.45	.18	.69
	Çarpıklık	.83	.67	.77
	Kolmogorov-Smirnov	.27	.34	.10

Tablo 7’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarının meydana gelen cinayet suçuna ilişkin elde edilen verilerin çarpıklık, basıklık ve Kolmogorov-Smirnov değerleri açısından normallığı sağladığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte örneklem sayısının oldukça yüksek olmasından dolayı gözeneklere düşecek katılımcı sayılarının fazla olması da dikkate alınarak parametrik testlerin kullanılmasının uygun olacağı düşünülmüştür. Araştırmanın nicel verilerinin analizinde parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir.

Tablo 8: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Olayın Cinsi, Olayın Nedeni, Olayın İli, Olay Yeri Özelliği, Medeni Durumu, Eğitim Durumu, Alkol Durumu Arasındaki İlişkiye Dair Pearson Korelasyon Analiz Sonuçları (N=1437)

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8
1.Olayın Cinsi	—							
2.Olayın Nedeni	,000	—						
3. Olayın İli	,047* *	,062*	—					
4.Olay Yeri Özelliği	,248	,319	,021	—				
5.Medeni Durum	-,046	,006	,028	,045* *	—			
6.Eğitim Durumu	-,037* *	,001* *	,003* *	,007* *	,074**	—		
7. Cinsiyet	,037* *	,078* *	,148* *	,148* *	,287**	,085* *	—	
8. Meslek	-,033	-,006	,007	,041* *	-,031**	,120* *	-,038	—

p<.01, p<.05,* p<.001*

Tablo 8’de görüldüğü gibi olayın cinsi ile olayın ili ($r = .47, p < .01$) ve cinsiyet ($r = .037, p < .01$) arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Olayın nedeni ile olayın ili ($r = .062, p < .01$) ve cinsiyet ($r = .072, p < .01$) arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Olayın ili ile cinsiyet ($r = .148, p < .01$) arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Olay yeri özelliği ile medeni durum ($r = .045, p < .01$), cinsiyet ($r = .148, p < .01$) ve meslek ($r = .041, p < .01$) arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Medeni durum ile eğitim durumu ($r = .074, p < .01$), cinsiyet ($r = .287, p < .01$) ve meslek ($r = .031, p < .01$) arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Eğitim durumu ile cinsiyet ($r = .085, p < .01$) ve meslek ($r = .120, p < .01$) arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Tablo 9: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yılarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Olay Nedeni

Olay Nedeni	N	%
Tartışma	254	17,7
Husumet	199	13,9
Arazi Anlaşmazlığı	134	9,3
Çeşitli Anlaşmazlıklar Nedeni ile	129	9
Diğer	717	50,1

Tablo 9’da Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yılarında meydana gelen Cinayet olaylarının olay nedeni yer almaktadır. Cinayet olayının ortaya çıkma nedeni olarak elde edilen verilere bakıldığında 254’ü (%17,7) tartışma, 199’u (%13,9) husumet, 134’ü (%9,3) arazi anlaşmazlığı, 129’u (%9) çeşitli anlaşmazlıklar ve 717’si (%50,1) diğer nedenler olduğu görülmektedir.

Tablo 10: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yılarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Olayın İli

Olayın İli	N	%
İzmir	77	5,4
Şanlıurfa	68	4,7
Antalya	49	3,4
Balıkesir	48	3,3
Diğer	1191	83,2

Tablo 10’da Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yılarında meydana gelen Cinayet olaylarının olay ili yer almaktadır. Cinayet olaylarının meydana geldiği illere bakıldığında, 77’si (%5,4) İzmir ilinde, 68’i (%4,7) Şanlıurfa ilinde, 49’u (%3,4) Antalya ilinde, 48’i (%3,3) Balıkesir ilinde ve 1191’i (%83,2) diğer illerde meydana geldiği görülmektedir.

Tablo 11: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yılarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Olay Yeri Özelliği

Olayın Yeri Özelliği	N	%
Meskûn Mahal İçi	728	50,7
Meskûn Mahal Yakını	224	15,6
Ev	114	7,9
Tarla	65	4,5
Diğer	306	21,3

Tablo 11’de Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarının olay yeri özellikleri yer almaktadır. Söz konusu cinayet olaylarının olay yeri özelliklerine bakıldığında 728’i (%50,7) Meskûn Mahal İçinde, 224’ü (%15,6) Meskûn Mahal Yakınında, 114’ü (%7,9) evde, 65’i (%4,5) tarlada ve 306’sı (21,3) diğer yerlerde meydana geldiği görülmektedir.

Tablo 12: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yılarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faili Meçhul Kalma Durumu

Kimliği Meçhul	N	%
Faili Meçhul	49	3,5
Faili Belli	1388	96,5
Toplam	1437	100

Tablo 12’de Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında faili meçhul kalma durumu yer almaktadır. Söz konusu cinayet olaylarının faili meçhul kalma durumuna bakıldığında, 49’u (%3,5) ilk anda faili meçhul ve 1388’i (%96,5) ise ilk anda faili belli olduğu görülmektedir.

Tablo 13: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yılarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Şüpheli Türü

Şüpheli Türü	N	%
Fail	1286	89,5
Yardım ve Yataklık Eden	8	,6
İşbirlikçi	135	9,4
Belirsiz	4	,3

Tablo 13’te Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında şüpheli türü yer almaktadır. Söz konusu cinayet olaylarının şüpheli türlerine bakıldığında, 1286’sı (%89,5) fail, 8’i (0,6) yardım ve yataklık eden, 135’i (9,4) işbirlikçi ve 4’ü (%0,3) belirsizlik olduğu görülmektedir.

Tablo 14: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yılarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Mağdur Cinsiyeti

Fail Cinsiyeti	N	%
Erkek	1302	90,6
Kadın	135	9,4

Tablo 14’te Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında failerin cinsiyet durumu yer almaktadır. Söz konusu cinayet olaylarının mağdurların cinsiyet durumlarına bakıldığında, 1302’si (%90,6) erkek, 135’i (%9,4) kadın olduğu görülmektedir.

Tablo 15: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yılarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Doğum Yeri

Doğum Yeri	N	%
İzmir	63	4,4
Şanlıurfa	55	3,8
Manisa	43	3,0
Balıkesir	43	3,0
Diğer	1233	85,8

Tablo 15’te Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen Cinayet olaylarının faillerin doğum yeri yer almaktadır. Cinayet olaylarında faillerin doğum yeri illereine bakıldığında, 63’ü (%4,4) İzmir ili, 55’i (%3,8) Şanlıurfa ilinde, 43’ü (%3,40) Manisa ilinde, 43’ü (%3,0) Balıkesir ilinde ve 1233’ü (%85,8) diğer iller olduğu görülmektedir.

Tablo 16: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yılarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Yakalanma Durumu

Yakalanma Durumu	N	%
Yakalandı	1242	86,4
Teslim Olan	5	,3
Ölü Ele Geçirildi	31	2,2
Firarda	24	1,7
Bilinmeyen	135	9,4

Tablo 16’da Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen Cinayet olaylarının faillerin yakalanma durumları yer almaktadır. Söz konusu Cinayet olaylarında faillerin yakalanma durumlarına bakıldığında, 1242’si (%86,4) yakalanmış, 31’i (%2,2) ölü ele geçirilmiş, 24’ü (%1,7) firarda olduğu, 5’i (%0,3) teslim olmuş ve 135’i (%9,4) bilinmeyen olduğu görülmektedir.

Tablo 17: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yılarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Uyuşturucu Kullanım Durumu

Uyuşturucu Kullanma Durumu	N	%
Uyuşturucu Kullanmayan	531	37,0
Uyuşturucu Kullanan	135	9,4
Tespit Edilemeyen	771	53,7

Tablo 17’de Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen Cinayet olaylarının faillerin uyuşturucu kullanım durumları yer almaktadır. Söz konusu Cinayet olaylarında faillerin uyuşturucu kullanım durumları incelendiğinde, 531’i (%37,0) uyuşturucu kullanmadığı, 135’i (%9,4) uyuşturucu kullanan, 771’i (%53,7) ise tespit edilemeyen olduğu görülmektedir.

Tablo 18: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yılarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Alkol Kullanım Durumu

Alkol Kullanma Durumu	N	%
Alkol Kullanmayan	679	47,3
Alkol Kullanan	92	4,4
Tespit Edilemeyen	227	15,8

Tablo 18’de Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen Cinayet olaylarının faillerin alkol kullanım durumları yer almaktadır. Söz konusu Cinayet olaylarında faillerin alkol kullanım durumları incelendiğinde, 679’u (%47,3) alkol kullanmadığı, 92’si (%4,4) alkol kullanan, 227’si (%15,8) ise tespit edilemeyen olduğu görülmektedir.

Tablo 19: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yılarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Kullandığı Suç Aletleri

Kullanılan Suç Aleti	N	%
Ateşli Silahlar (Av Tüfeği)	376	26,2
Kesici Delici Aletler	318	22,1
Motorlu Taşıtlar	50	3,5
Diğer	689	49,2

Tablo 19’da Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yılarında meydana gelen Cinayet olaylarının faillerin kullandığı suç aletleri yer almaktadır. Söz konusu Cinayet olaylarında faillerin kullandığı suç aletleri incelendiğinde, 376’sı (%26,2) ateşli silahlardan av tüfeğinin kullanıldığı, 318’si (%22,1) kesici delici aletler kullanıldığı, 50’si (%3,5) motorlu taşıtların kullanıldığı ve 689’u (%49,2) ise diğer aletleri olduğu görülmektedir.

Tablo 20: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Mağdurların Eğitim Durumu

Mağdur Eğitim Durumu	N	%
Okur Yazar Olmayan	7	,7
Okur Yazar	182	12,5
İlkokul Öğrenci	2	,1
İlkokul Mezunu	163	11,2
Ortaokul Öğrenci	3	,2
Ortaokul Mezunu	169	11,76
Lise Öğrenci	27	2,2
Lise Mezunu	111	7,7
Ön Lisans Öğrenci	31	2,2
Ön Lisans Mezun	34	2,5
Lisans Mezun	103	8,0
Lisansüstü	12	1,6
Belirsiz	593	51,1
Toplam	1437	100

Tablo 20’de Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında mağdurların eğitim durumu verilmiştir. Mağdurların okur yazar olmayan 7’si (%0,7), okur yazar 182’si (%12,5), ilkokul öğrencisi 2’si (%0,2), ilkokul mezunu 163’ü (%11,2), ortaokul öğrencisi 3’ü (%0,2) ortaokul mezunu 169’u (%11,76), lise öğrencisi 27’si (%2,2), lise mezunu 111’i (%7,7), ön lisans öğrenci 31’i (%2,2), ön lisans mezunu 34’ü (%2,5), lisans mezunu 103’ü (%8,0), lisansüstü 12’si (%1,6) belirtilmeyen 593’ü (%51,1) olarak saptanmıştır.

Tablo 21: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yılarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Mağdurların Meslek Bilgileri

Mağdur Meslek Bilgileri	N	%
Serbest Meslek	443	30,9
Memur	268	18,7
Ev Hanımı	63	4,3
İşçi	156	10,3
Çiftçi	169	11,8
Öğrenci	53	2,3
Çalışmıyor	23	1,6
Diğer	262	20,1
Toplam	1437	100.00

Tablo 21’de Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında mağdurların mesleki bilgilerine bakıldığında: Mağdurların 443’ü (%30,9) serbest meslek, 268’i (%18,7) memur, 169’u (%11,8) çiftçi, 156’sı (%10,3) işçi, 63’ü (%4,3) ev hanımı, 53’ü (%2,3) öğrenci, 23’ü (%01,6) çalışmadığı, 262’si (%20,1) ise belirtilmediği yani ne iş ile uğraştığı tespitinin yapılamadığı görülmektedir.

Tablo 22: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Mağdurların Medeni Durumu

Medeni Durum	N	%
Evli	892	62,5
Bekar	369	25,8
Eşi Öldü	39	2,7
Boşanmış	36	2,5
Toplam	1437	100.0

Tablo 22’de Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında mağdurların medeni durumlarına bakıldığında, 892’si (%62,5) hiç evlenmemiş, 366’sı (%25,6) evli, 39’u (%22,7) boşanmış, 134’ü (%9,2) bilinmeyen yani tespit edilememiş olduğu görülmektedir.

Tablo 23: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarının Mevsime Göre Dağılımı

Mevsimler	N	%
İlkbahar	347	16,4
Yaz	473	32,4
Sonbahar	391	26,8
Kış	239	16,4
Toplam	1437	100,0

Tablo 23’te Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen Cinayet olaylarının mevsimlere göre dağılımları yer almaktadır. Söz konusu Cinayet olayları incelendiğinde, 473’ü (%32,4) yaz mevsiminde, 391’i (%26,8) sonbahar mevsiminde, 347’si (%16,4) ilkbahar mevsiminde ve 239’u (%16,4) kış mevsiminde meydana geldiği görülmektedir.

Tablo 24: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarının Aylara Göre Dağılımı

Aylar	N	%
Ocak	81	5,5
Şubat	79	5,4
Mart	109	7,5
Nisan	95	6,5
Mayıs	143	9,8
Haziran	168	11,5
Temmuz	164	11,2
Ağustos	141	9,7
Eylül	162	11,1
Ekim	129	8,8
Kasım	99	6,8
Aralık	79	5,4
Toplam	1437	100,0

Tablo 24’te Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarının aylara göre dağılımı yer almaktadır. Söz konusu Cinayet olayları incelendiğinde, 168’i (%11,5) Haziran ayında, 164’ü (%11,2) Temmuz ayında, 162’si (%11,1) Eylül ayında, 143’ü (%9,8) Mayıs ayında, 141’i (%9,7) Ağustos ayında, 129’u (%8,8) Ekim ayında, 109’u (%7,5) Mart ayında, 99’u (%6,8) Kasım ayında, 95’i (%6,5) Nisan ayında, 81’i (%5,5) Ocak ayında, 79’u (%5,4) Şubat ayında ve 79’u (%5,4) Aralık ayında meydana geldiği görülmektedir.

Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarına Faiilerin Alkol ve Uyuşturucu Kullanmalarının Cinayet İşlemeyi Yordayıcılığı

Mevcut çalışmada failerde görülen cinayet durumun alkol ve uyuşturucunun anlamlı düzeyde yordanıp yordanmadığı incelenmiştir. Bu amaç için çoklu doğrusal regresyon kullanılmıştır. Analizler yapılmadan önce varsayımlar test edilmiştir. Regresyon için çoklu doğrusal bağlantının tespit edilmediği, Tolerans değerlerini. 63 ile 78 arası, VIF değerlerinin 1.15 ile 2.58 arası olduğu tespit edilmiştir. Durbin-Watson değeri 1.94 olduğundan oto korelasyon olmadığı söylenebilir. Elde edilen çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 25’te verilmiştir.

Tablo 25: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarına Etki Eden Yordalayıcılara İlişkin Sonuçlar

Yordayıcı değişkenler	R	Std. Hata	Beta (β)	P
Uyuşturucu	,138	,040	,372	.00
Öğrenim Durumu	,037	,678	-,037	.00
Medeni Durumu	,021	,017	,046	.00
Meslek	,010	,003	,033	.00
Alkol	,007	,003	,033	,00

Tablo 25’te cinayetin yordayıcıları için yapılan analizde regresyonun istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır. Cinayeti yordayan değişkenlere bakıldığında uyuşturucunun cinayeti pozitif yönde ($r=,135$, $p<.05$) anlamlı bir şekilde yordadığı tespit edilmiştir. Uyuşturucu cinayetin %1 oranında açıkladığı görülmektedir. Alkolün ise cinayeti ($r= .007$, $p<.05$), öğrenim durumunun ($r=,037$, $p<.05$), medeni durumun ($r=,001$, $p<.05$) ve

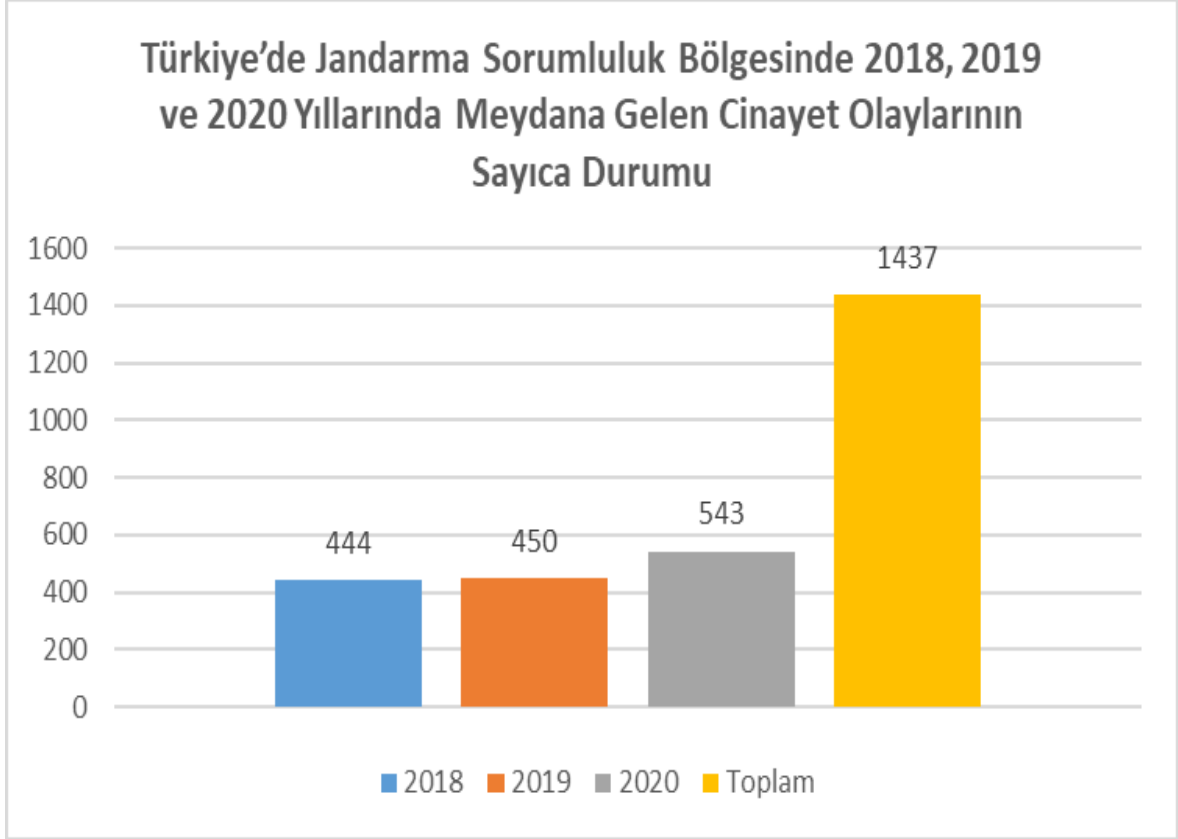
mesleğin ($r=.02$, $p<.05$) cinayet faili olma durumunu pozitif yönde anlamlı bir şekilde yordadığı tespit edilmiştir.

4. BÖLÜM

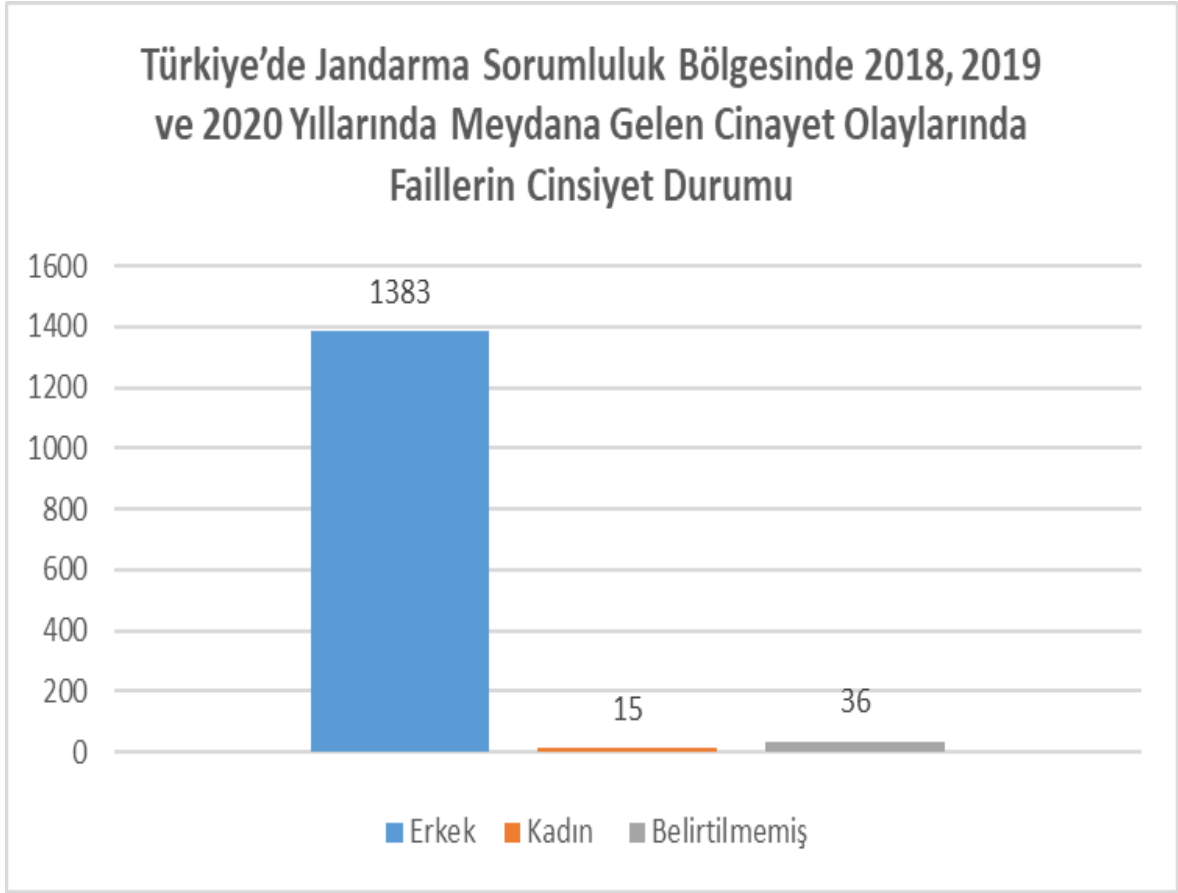
4.1 Hipotezler ve Doğrulanma Durumları

Şekil 4.1.: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarının Sayıca Durumu

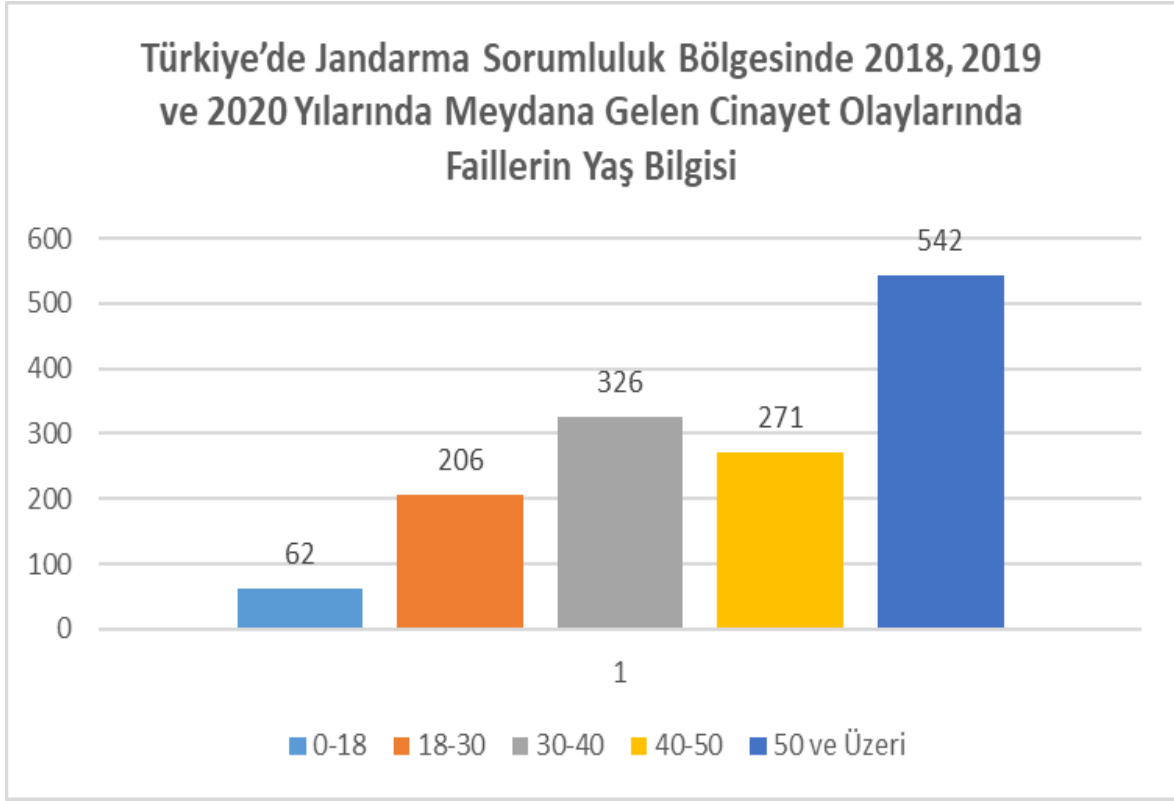
Türkiye’de suç oranları Adalet Bakanlığı İstatistiklerine göre her yıl artarak devam ettiği görülmektedir. Bulgularda (Tablo, 1) Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarının Sayıca Durumu ilişkin olarak hazırlanan ve Şekil 4.1’de yer alan grafiğe göre 2018 yılından 2020 yılına cinayet olayları sayıca arttığı görülmektedir. Barış ve Taylan (2020) yaptıkları araştırmada pandemi süresinde aile içi şiddetin arttığını ortaya koymuştur. Şiddet olaylarının artmış olması suç ve cinayet olaylarının artmış olması ile doğru orantılı olduğu değerlendirilmektedir. Kavsıracı, (2020) Ankara ili polis sorumluluk bölgesinde 2016-2018 yılları arasında işlenen cinayet olaylarına ilişkin yapılan çalışmada ise 2017 yılından 2018 yılına doğru cinayet olaylarının sayısında bir azalma olduğu saptanmıştır. Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarının Sayıca Durumunun grafik olarak verildiği Şekil 4.1. incelendiğinde ise cinayet olaylarında yıllara sair olarak sayıca kısmi bir artış olduğu gözlemlenmektedir.

Şekil 4.2.: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Cinsiyet Durumu

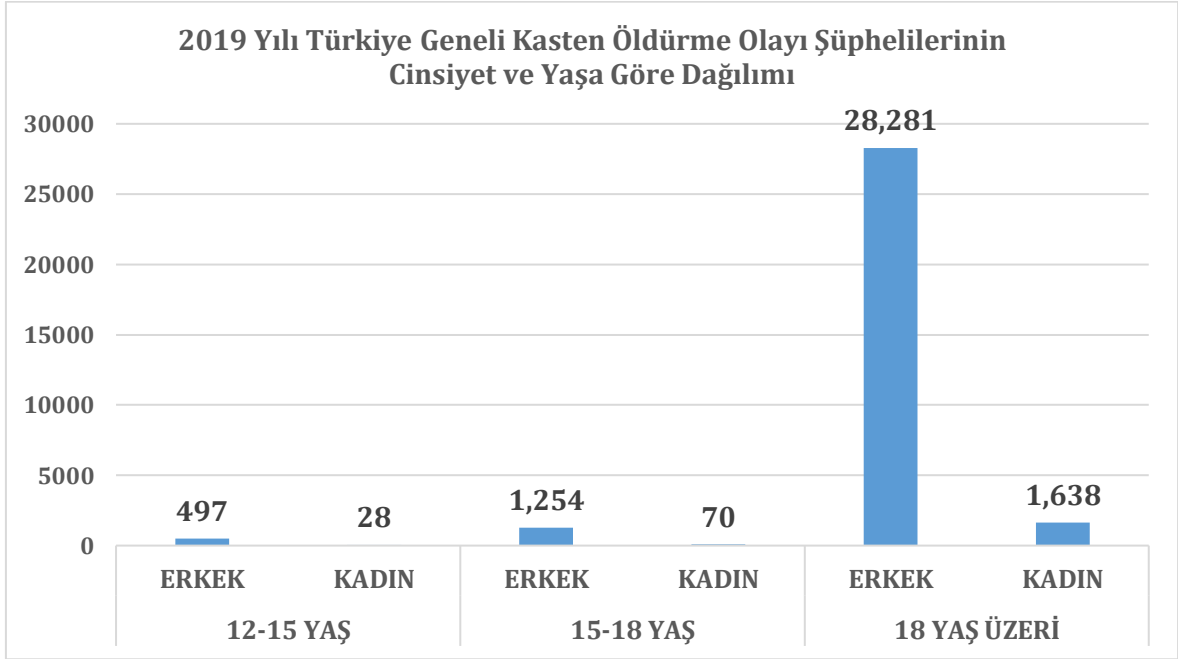
Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Cinsiyet Durumunun yer aldığı Şekil 4.2. grafik incelendiğinde, çok büyük olasılıkla işlenen cinayet olaylarının erkek failler tarafından gerçekleştiği görülmektedir. Diğer taraftan Türkiyede Nazlıdır (2010) tarafından öldürme olayı failleri ile ilgili olarak yürütülen araştırmada araştırma grubunu oluşturan çeşitli cezaevlerinde bulunan 255 hükümlü ve hükmen tutuklunun % 60,8’i erkekler, % 39,22’sinin ise kadınlardan oluştuğu ortaya koyulmuştur. Bu noktada değerlendirilmesi gereken konu ise zaten cezaevinde bulunan kişiler üzerinden yapılan bir araştırma olduğu için dağılımın birbirine yakın çıkması anlamlı olarak değerlendirilmektedir.

Şekil 4.3.: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yılarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Yaş Bilgisi

Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yılarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Yaş Bilgisine ilişkin olarak hazırlanan ve Şekil 4.3.’te yer alan grafik incelendiğinde, cinayet suçunu işleyen faillerin büyük bir kısmının 50 yaş ve üzeri kişilerden oluştuğu görülmektedir. Bu durum Jandarma sorumluluk bölgesininin genellikle kırsal bölgelerden oluşması ve bu bölgelerde şehirlere nispeten daha yaşlı bir yaş ortalamasına sahip olduğu ile açıklanabilmektedir. Diğer taraftan Türkiye’de Nazlıdır (2010) tarafından öldürme olayı failleri ile ilgili olarak yürütülen araştırmada araştırma grubunu oluşturan çeşitli cezaevlerinde bulunan 255 hükümlü ve hükmen tutuklunun 71 (%27), 19-28 yaş arası, 98 (%38), 29-38 yaş arası, 54 (%21), 39-48 yaş arası, 23 (%9), 49-58 yaş arası ve 9 (%3) ise 59 yaş ve üzeri yaşalara sahip olduğu bugusuna ulaşmıştır. Özalp (2021), tarafından yürütülen ve araştırmanın örneklemini teşkil eden cinayet suçundan cezaevlerinde bulunan 252 hükümlünün yaş ortalaması 42,21 olarak tespit edilmiş olup, genel bir bakış açısıyla 20-81 yaş arasında bir yoğunlaşma olduğu tespit edilmiştir. Gözle görülür en büyük kümelenmenin ise 30-39 (%37,3) yaşları arasında olduğu görülmüştür. Bugular arasındaki uyumsuzluğun kent ve kırsal nüfus yaş ortalama farklılığından kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

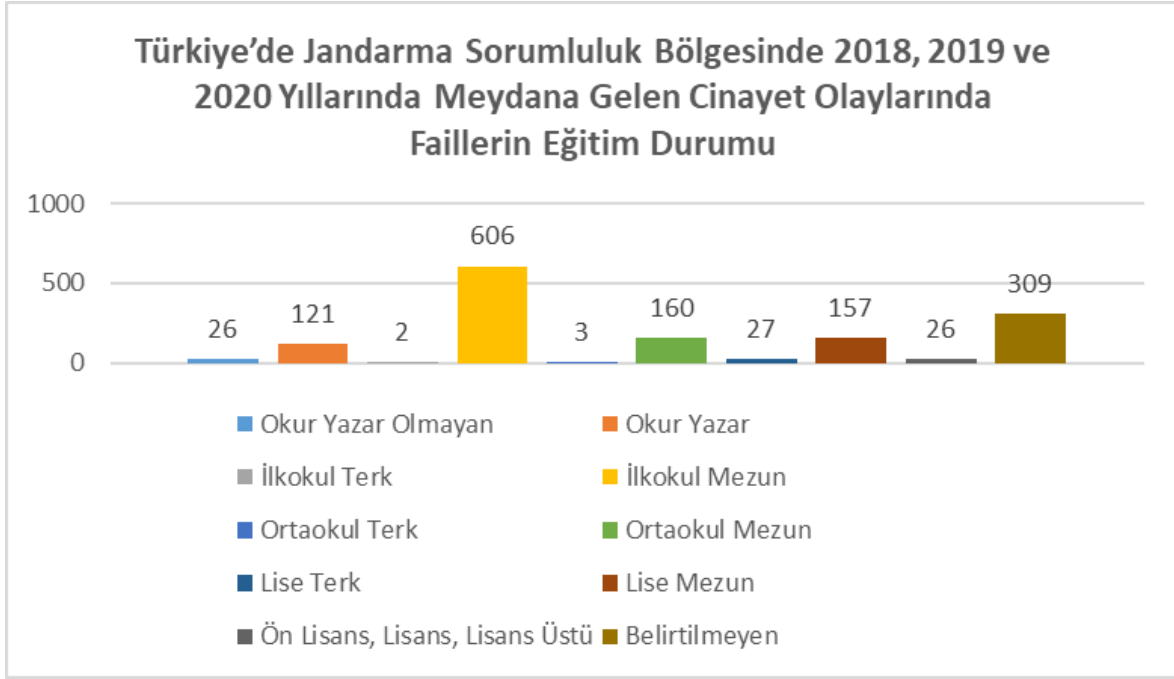
Şekil 4.4.: Adalet Bakanlığı İstatistiklerine Göre Türkiye’de 2019 yılı Kasten Öldürme Şüphelilerinin Cinsiyet ve Yaşa Göre Dağılımı

Kaynak: <https://adlisicil.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/adl-istatistikler-yayin-arsivi> Erişim Tarihi:17.01.2021

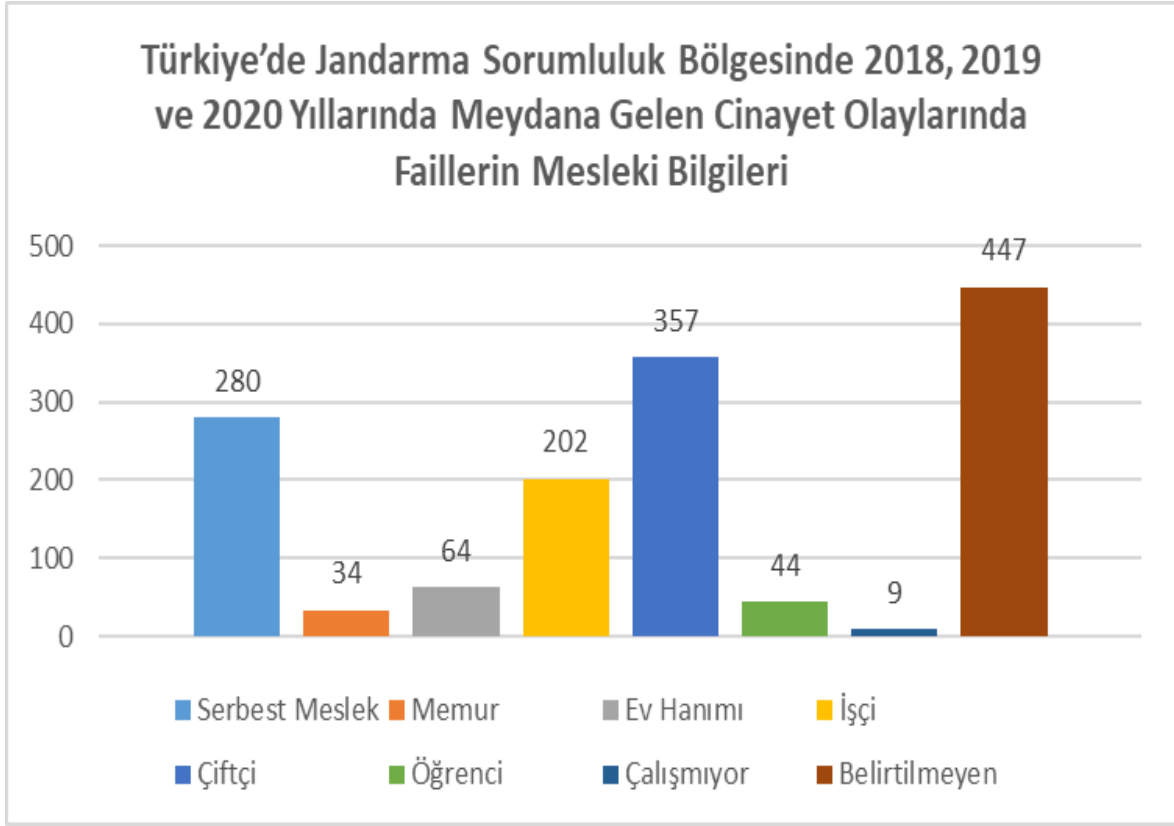
Adalet Bakanlığı istatistiklerine göre cinayet olayları şüphelilerinin cinsiyet ve yaşlara göre dağılımının yer aldığı Şekil 4.4. incelendiğinde ise Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Cinsiyet ve Yaş bilgilerine ilişkin bulgularla örtüştüğü görülmekle gerek Türkiye geneli gerekse de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde meydana gelen cinayet olaylarında erişkin erkek şahısların diğer cinsiyet ve yaş gruplarına göre daha yüksek olasılıklarla söz konusu suçu işledikleri değerlendirilmektedir. Soytürk (2013)’de yaptığı araştırmada genel suçluluk profiline ilişkin olarak yaptığı çalışmanın Literatüre uygun şekilde bütün yaş gruplarında erkek suçluluğunun, kadın suçluluğuna nazaran daha baskın olduğunu ortaya koymuştur. Tüm bu çalışmaların bütüncül olarak değerlendirildiğinde gerek Türkiye gerekse de yurt dışında yürütülen çalışmalarla çalışma ve araştırmamızı örtüştüğü görülmektedir.

Şekil 4.5.: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Eğitim Durumu

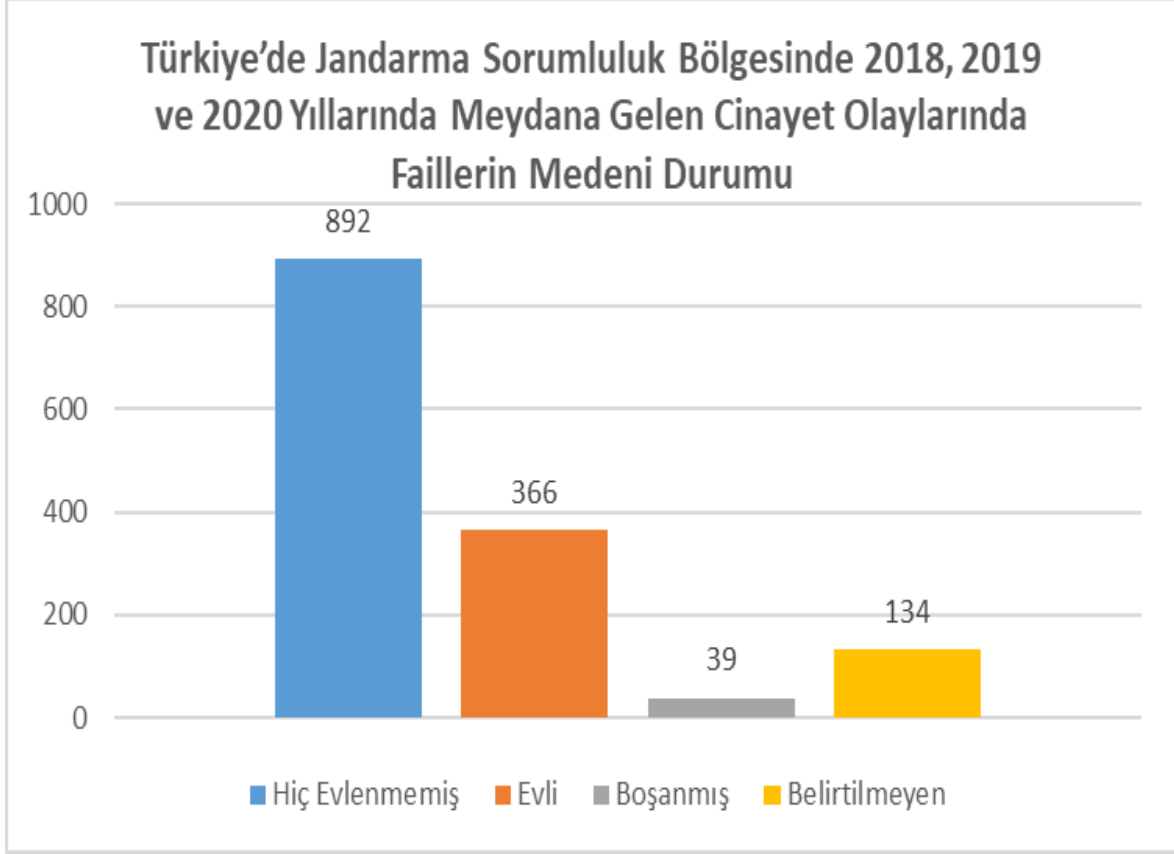
Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018- 2020 yıllarında işlenen cinayet olaylarında faillerin eğitim durumlarına ilişkin olarak hazırlanan Şekil 4.5.’te bulunan grafik incelendiğinde, okur yazar olmayan 26 (%2,1), okur yazar 121 (%9,6), ilkokul öğrencisi 2 (%0,2), ilkokul mezunu 606 (%48), ortaokul öğrencisi 3 (%0,2) ortaokul mezunu 160 (%12,7), lise öğrencisi 27 (%2,1), lise mezunu 157 (12,4), ön lisans öğrencisi 2 (%0,2), ön lisans mezunu 12 (%1), lisans mezunu 9 (0,7), lisansüstü 3 (%0,2) belirtilmeyen 309 (%25,4) olarak saptanmıştır. Cinayet olaylarında faillerin eğitim durumlarına ilişkin yapılan analiz sonucunda ilkokul mezunları daha fazla olduğu görülmektedir. Lisans ve ön lisans eğitimi alan katılımcılarda ise oldukça bu oran düşüktür. Ünver (2020) 2005-2018 yılları arasında meydana gelen cinayet olaylarına ilişkin yaptığı çalışmada faillerin eğitim durumuna ilişkin bilgileri 178 failden 9’unun (%5,1) okur yazar olmadığı, 148’inin (%83,1) okur yazar-ilk okul terk veya ilk okul mezunu olduğu, 17’sinin (%9,6) lise mezunu olduğu, 4’ünün (%2,2) üniversite mezunu olduğunu saptamıştır. Langevin ve ark. (1982) yapmış oldukları araştırmada 109 katılımcıdan faillerin %71’inin eğitim düzeylerinin düşük olduğu, %6’sının ise lisans düzeyinde eğitim gördüğünü belirtmişlerdir. Araştırmamızda bulduğumuz gibi eğitim durumu yükseldikçe cinayet faili olma durumu düşmektedir. İçli ve Özcan (1992) yapmış oldukları araştırmada cinayet olayları ile faillerin yaşadığı il ve eğitim durumlarının arasında güçlü bir ilişki bulunmakla anlamlı olduğunu ortaya koymuştur. Eğitim durumları dikkate alındığında araştırmamızla benzer şekilde ilkolul mezunlarının daha fazla cinayet işlediği görülmektedir. Cinayet faili olma ve eğitim durumunun yükselmesi arasında ters oranda bir ilişki olduğu görülmektedir.

Şekil 4.6.: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Mesleki Bilgileri

Türkiye’de 2018- 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında faillerin mesleki bilgilerine ilişkin olarak hazırlanan Şekil 4.6.’da bulunan grafik incelediğimizde 1437 kişiden 337 (%28,2)’sinin çiftçi olduğu görülmektedir. Meslek gruplarına baktığımızda serbest meslek, 202’si (%16,0) işçi, 64’u (%35,1) ev hanımı, 44’ü (%3,5) öğrenci, 34’ü (%2,7) memur, 9’u (%0,7) çalışmadığı, 447’si (%21,7) ise ne iş yaptığını belirtilmediği ya da mesleğinin tespitinin yapılamadığı görülmektedir (Tablo, 5). Ünver (2020) yaptığı çalışmada 184 failden 51’inin (27,7) tarım ve hayvancılık işi yaptığını belirtmiştir. Özalp (2021), ise suç ile ilgili olarak gerçekleştirmiş olduğu araştırmada çeşitli suçlardan cezaevinde bulunan hükümlülerden tutuklanmadan önce sahip oldukları meslek bilgileri incelendiğinde mevcut örneklemin “% 38,32’sinin (n=82) serbest meslek erbabı (esnaf, şoför, muhasebeci, çiftçi, işletmeci, zanaatkar vs.), %33,64’ünün (n=73) işçi, %19,16’sının (n=41) devlet memuru, %5,14’ünün (n=11) özel sektörde vasıflı elaman (yönetici, mühendis, bankacı vs.)” olduğunu tespit etmiştir.

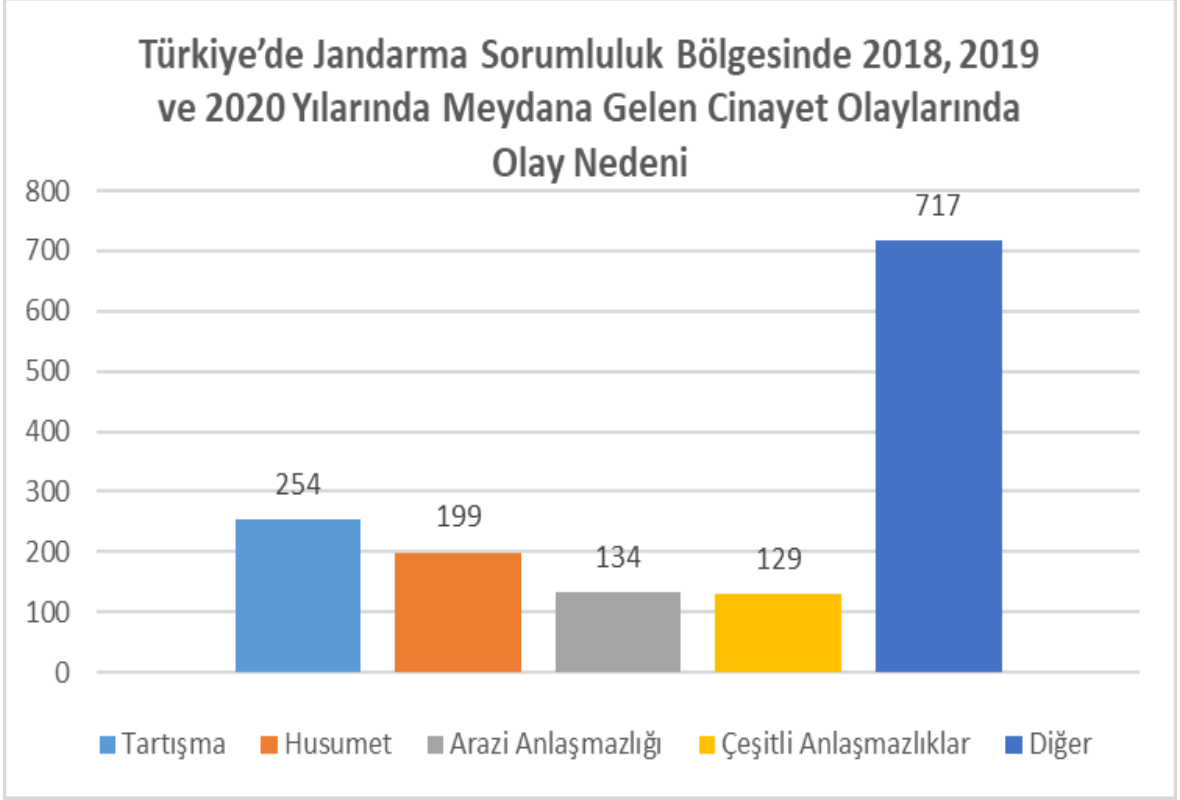
Şekil 4.7.: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Medeni Durumu

Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018- 2020 yıllarında işlenen cinayet olaylarında faillerin medeni durumlarına ilişkin olarak hazırlanan Şekil 4.7.’de bulunan grafik incelendiğinde; 892’si (%62,5) hiç evlenmemiş, 366’sı (%25,6) evli, 39’u (%22,7) boşanmış, 134’ü (%9,2) bilinmeyen yani tespit edilememiş olduğu görülmektedir. Araştırmamızda tüm katılımcıların %25 (1/4)’ünün evli olduğu görülmektedir. Bu durumda evli olanların diğer katılımcılara göre daha düşük düzeyde cinayet faili oldukları görülmektedir. Suç işlemede medeni durumun aracı değişken olarak karşımıza çıkmaktadır. Evli olanların suç işlemede daha az olduğu, bekar ya da hiç evlenmemiş olanların ise evli olanlara oranla daha fazla suç işlediği belirtilmektedir (Pektezel, 2019). İçli (1993) nin gerçekleştirmiş olduğu araştırmada cinayet suçunu işlediği için çeşitli cezaevlerinde hükümlü olarak bulunan kişilerin % 55’inin evli, %39’unun bekâr olduğunu tespit etmiştir. Diğer taraftan söz konusu hükümlülerin işlediği suç türleri incelendiğinde adam öldürmeyani cinayet suçunu işleyen hükümlülerin evli kişilerin çoğunlukta yer aldığını ortaya koymuştur. Diğer taraftan Öğün’ün (1990) cinayet suçunu işleyen hükümlüler üzerinde yapmış olduğu araştırmada ise söz konusu suçluların % 52,2’sinin evli, % 36,9’unun bekâr, % 7,9’sinin ise boşanmış olduğunu gözlemlemiştir.

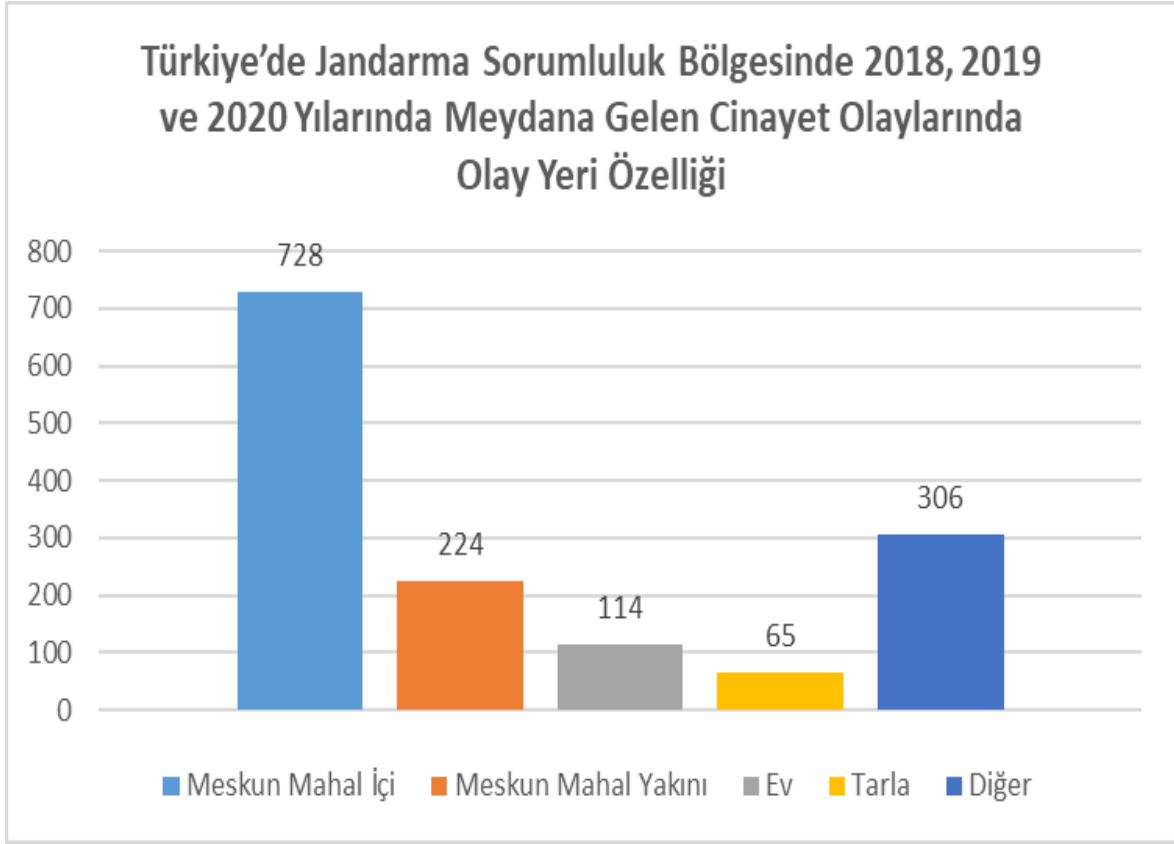
Cinayet suçunun işleyen kişilerin medeni durumlarına göre dağılımları daha önce yapılan çalışmalara benzer şekilde evli kişilerin çoğunlukta olması ile uyumlu olduğu değerlendirilmektedir.

Şekil 4.8.: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Olay Nedeni

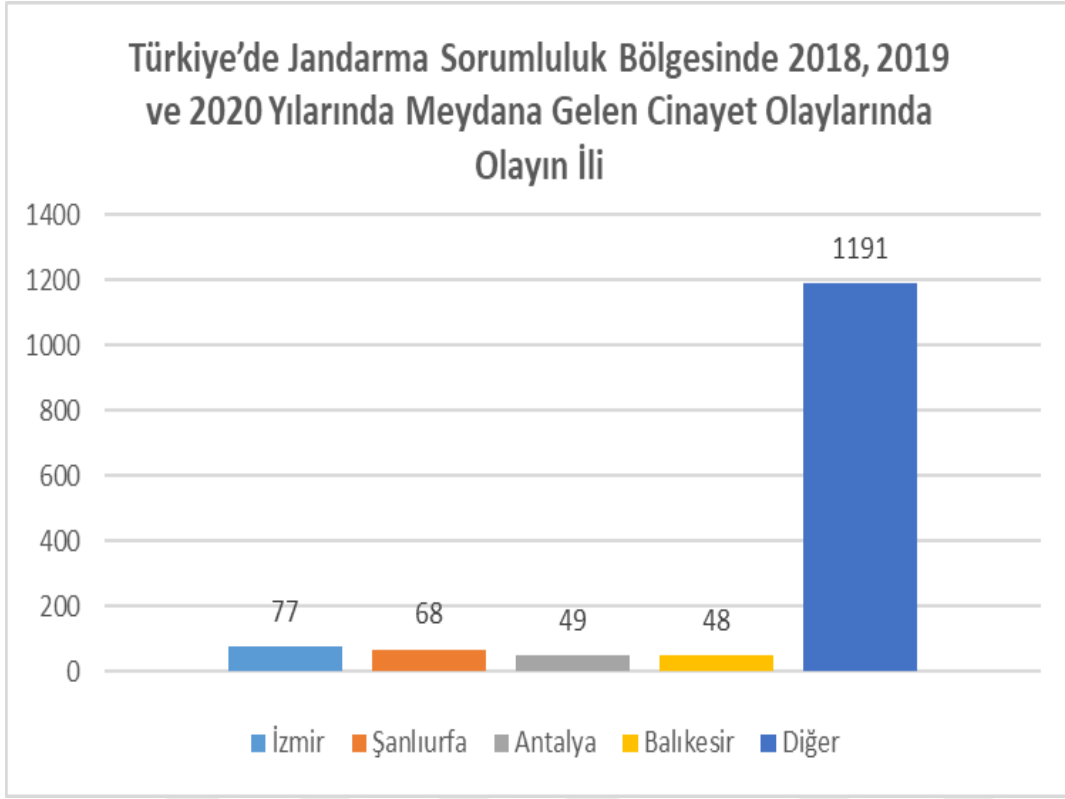
Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında işlenen cinayet olaylarının ortaya çıkma nedeni ile ilgili olarak hazırlanan Şekil 4.8.’de yer alan grafiğe bakıldığında, 325’i (%22,6) tartışma, 199’u (%13,9) husumet, 134’ü (%9,3) arazi anlaşmazlığı, 137’si (%10,48) çeşitli anlaşmazlıklar ve 717’si (%43,72) diğer nedenler olduğu görülmektedir. Ünver (2020) yapmış olduğu çalışmada 208 olayın 124’ünün (%59,6) tartışma-kavgadan dolayı meydana geldiğini ve 22’sinin (%10,6) intikam almak için meydana geldiğini belirtmiştir.

Şekil 4.9.: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Olay Yeri Özelliği

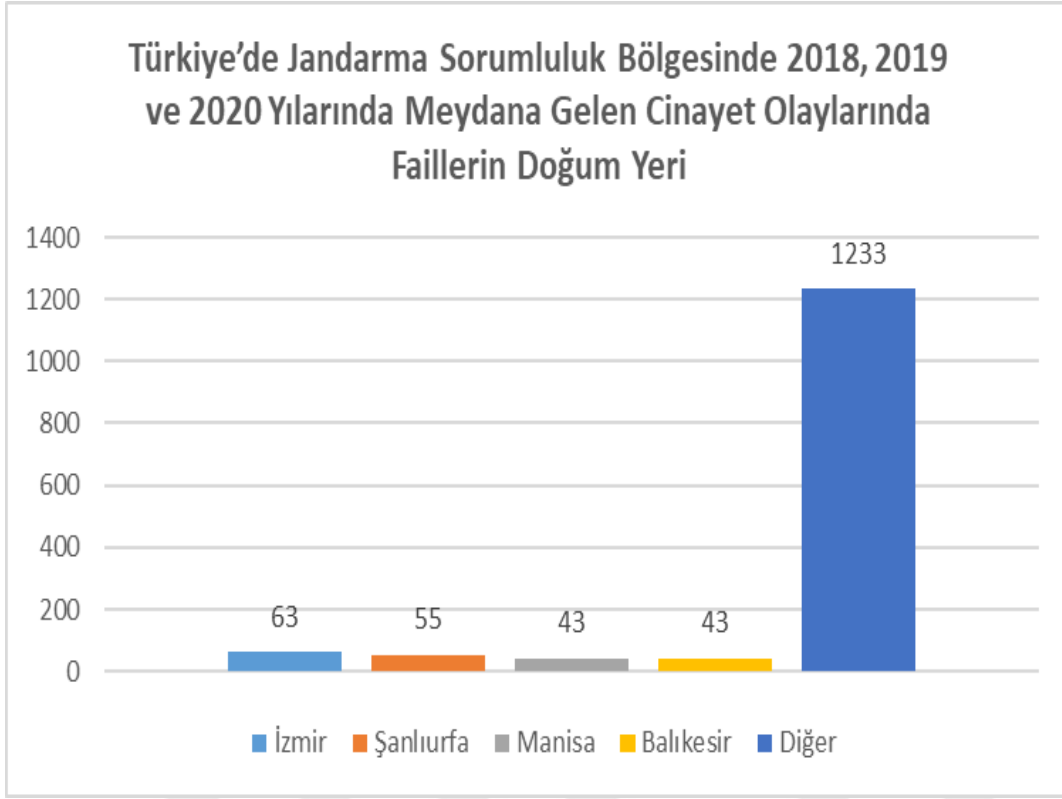
Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarının olay yeri özelliklerine ilişkin olarak hazırlanan Şekil 4.9.’da yer alan veriler incelendiğinde, 728’i (%50,7) Meskûn Mahal İçinde, 224’ü (%15,6) Meskûn Mahal Yakınında, 114’ü (%7,9) evde, 65’i (%4,5) tarlada ve 306’sı (21,3) diğer yerlerde meydana geldiği görülmektedir. İçli (1993) cinayet suçundan cezaevlerinde hükümlü olarak bulunan kişiler üzerine yapmış olduğu araştırmada söz konusu suçun en çok işlediğini tespit ettikleri köylerde suç yeri özelliği ve yaşanan yer arasın güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Yapılan araştırmanın üzerinden hayli zaman geçmesine yapılan araştırma Türkiye geneline göre yapılmasına rağmen araştırmamızda elde edilen bulgularla uyumlu olduğu değerlendirilmektedir.

Şekil 4.10.: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Olayın İli

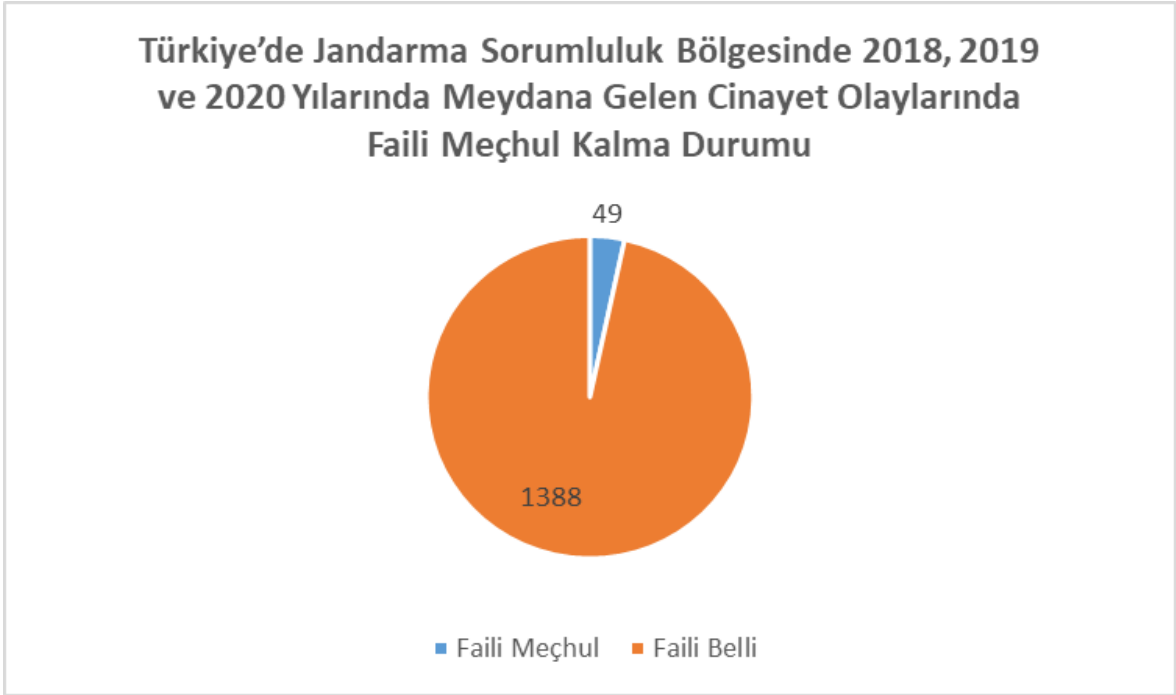
Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında işlenen cinayet olaylarının meydana geldiği illere ilişkin olarak hazırlanan grafik Şekil 4.10.’da yer almaktadır. Grafik incelendiğinde, 77’si (%5,4) İzmir ilinde, 68’i (%4,7) Şanlıurfa ilinde, 49’u (%3,4) Antalya ilinde, 48’i (%3,3) Balıkesir ilinde ve 1191’i (%83,2) diğer illerde meydana geldiği görülmektedir (Tablo, 10). Diğer taraftan Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında işlenen cinayet olaylarının faillerin doğum yerine yer bakıldığında, 63’ü (%4,4) İzmir ili, 55’i (%3,8) Şanlıurfa ilinde, 43’ü (%3,40) Manisa ilinde, 43’ü (%3,0) Balıkesir ilinde ve 1233’ü (%85,8) diğer iller olduğu görülmektedir. İçli ve Özcan (1992) yaptıkları araştırmada cinayet olayı faillerinin yerleşim yerleri ile suç işledikleri yer arasında güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Cinayet olaylarının failleri çok büyük bir ihtimalle yaşadıkları illerde suç işlemektedir.

Şekil 4.11.: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Doğum Yeri

Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018- 2020 yıllarında işlenen cinayet olaylarında failerin medeni durumlarına ilişkin olarak hazırlanan Şekil 4.10. ve 4.11’de bulunan girafikler incelendiğinde; olayın meydana geldiği il ile faileri nüfusa kayıtlı oldukları iller arasın anlamlı bir ilişki olduğu ortaya koyulmuştur. İçli (1993), yaptığı araştırmada suç türü ile suçun işlendiği yer arasında anlamlı ve güçlü bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Diğer taraftan cinayet suçu özelinde yaptığı değerlendirmelerinde ise araştırmada yer alan hükümlülerim yerleşim yerlerinde suç işlediklerini ortaya koymuştur. Söz konusu araştırma göç veya nüfün değişimi ile suçluluğun ilişkisinin anlamasız olarak değerlendirmiştir. Faillerin yerleşim yerleri ve olay ili arasında araştırmamız anlamlı olarak bulduğumuz bulgularla yapılan diğer araştırmaların uyumlu olduğu görülmüştür.

Şekil 4.12.: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faili Meçhul Kalma Durumu

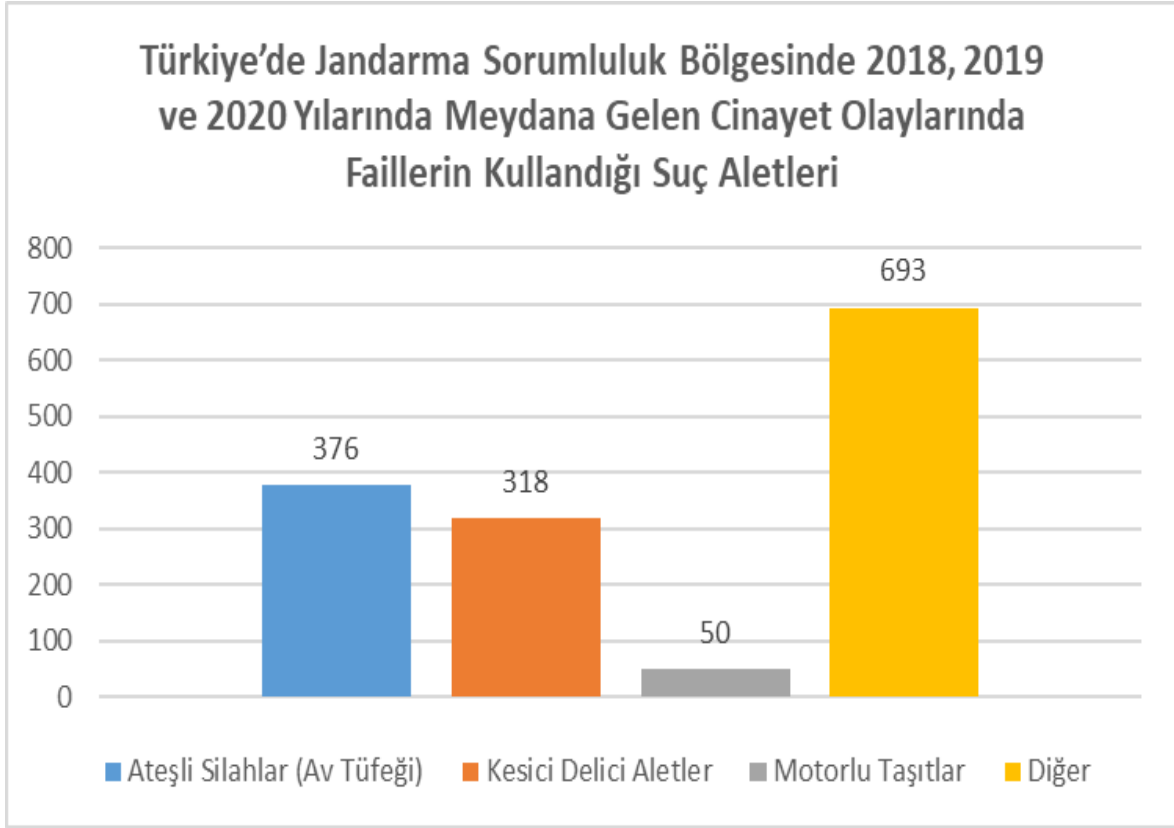
Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında faili meçhul kalma durumuna ilişkin olarak hazırlanan Şekil 4.12.’de yer alan grafik incelendiğinde, 49’u (%3,5) ilk anda faili meçhul ve 1388’i (%96,5) ise ilk anda faili belli olduğu görülmektedir. İçli, (2004) yaptığı araştırmada 1990-2004 yılları arasında Türkiye’de işlenmiş cinayet olaylarının istatistikleri incelendiğinde cinayetlerin % 14,9’unun faili meçhul kaldığı görülmektedir. Bu durumda Jandarma sorumluluk sahasında işlenen cinayet suçlarında faili meçhul kalma oranın yürütülen etkin soruşturma yöntemleri ile Türkiye ortalamasının neredeyse %20’sinin bile altında olduğu ve bu anlamda başarılı olarak değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Şekil 4.13.: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Mağdur Cinsiyeti

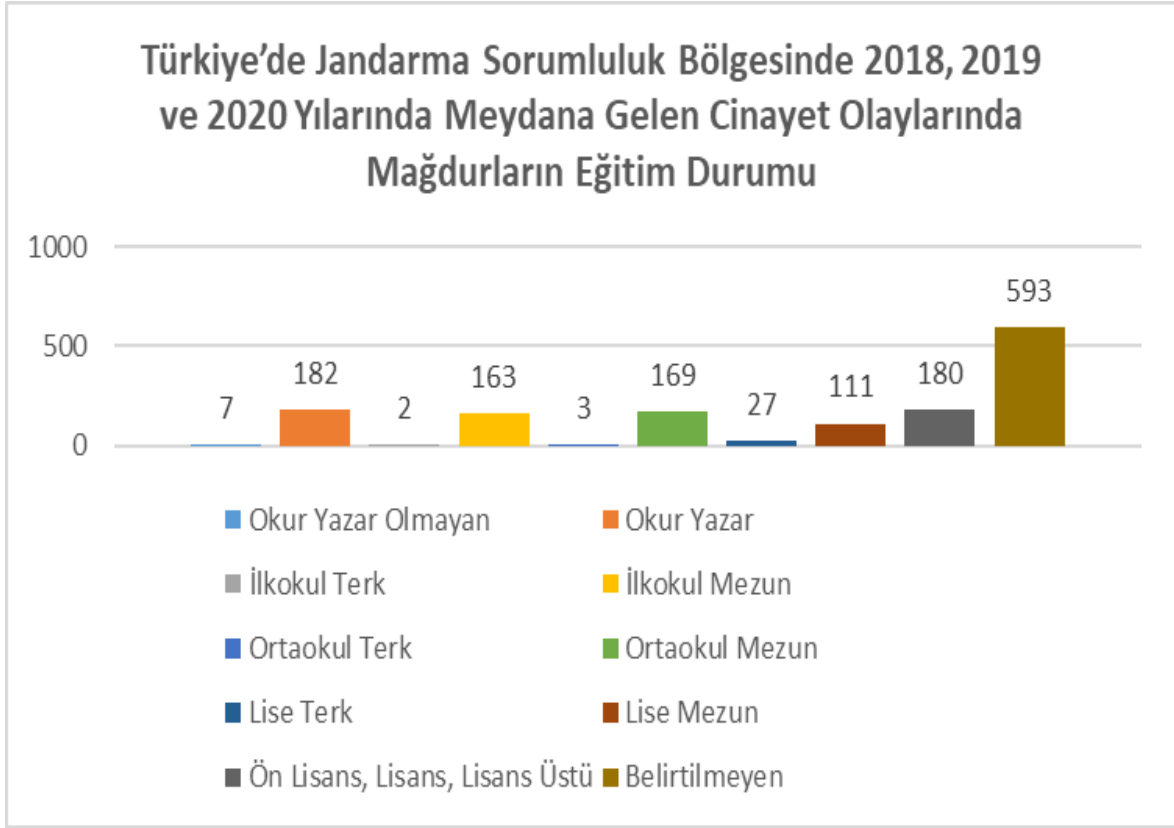
Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında failerin cinsiyet durumuna ilişkin olarak hazırlanan Şekil 4.13.’te yer alan grafik incelendiğinde, 1302’si (%90,6) erkek, 135’i (%9,4) kadın olduğu görülmektedir. Özalp (2021), tarafından yürütülen araştırmada cinayet suçuna ilişkin olarak özellikle tek mağduru bulunan cinayet olaylarında mağdurların cinsiyetleri kapsamında, 147’si (%80,33) erkek, 34’ünün (%18,58) kadın olduğu tespit ile yaklaşık olarak %1,09’unun (n=2) ise cinsiyetin bilinmediği ortaya konulmuştur.

Şekil 4.14.: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Faillerin Kullandığı Suç Aletleri

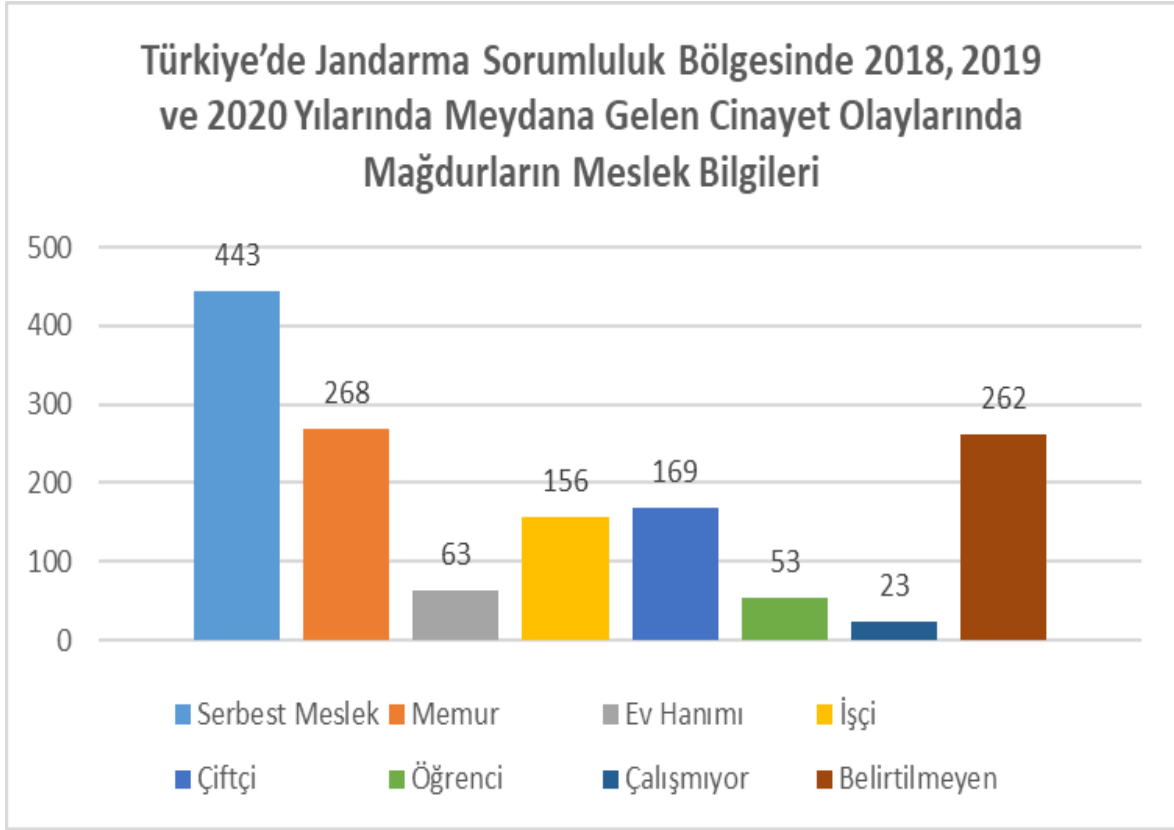
Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen Cinayet olaylarının faillerin kullandığı suç aletlerine ilişkin olarak hazırlanan ve Şekil 4.14’te yer alan grafik incelendiğinde, 376’sı (%26,2) ateşli silahlardan av tüfeğinin kullanıldığı, 318’si (%22,1) kesici delici aletler kullanıldığı, 50’si (%3,5) motorlu taşıtların kullanıldığı ve 689’u (%49,2) ise diğer aletleri olduğu görülmektedir. Özalp (2021), tarafından yürütülen araştırmada cinayet suçuna ilişkin olarak özellikle tek mağduru bulunan cinayet olaylarında mağdurların 109’u (%59,56) gerçekleşen yaralanma sonucunda yaşamını kaybettiği, 21’i (%11,48) kesici delici alet yaralanması bağlı olarak, 41’i (%22,4) ise ateşli silah yaralanmasına bağlı olarak 2’si (%1,09) hem delici kesici yarası hem de ateşli silah yarasına bağlı ve 10’u (%5,46) diğer yaralanmalara bağlı olarak vefaatiğini ortaya koymuştur.

Şekil 4.15.: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Mağdurların Eğitim Durumu

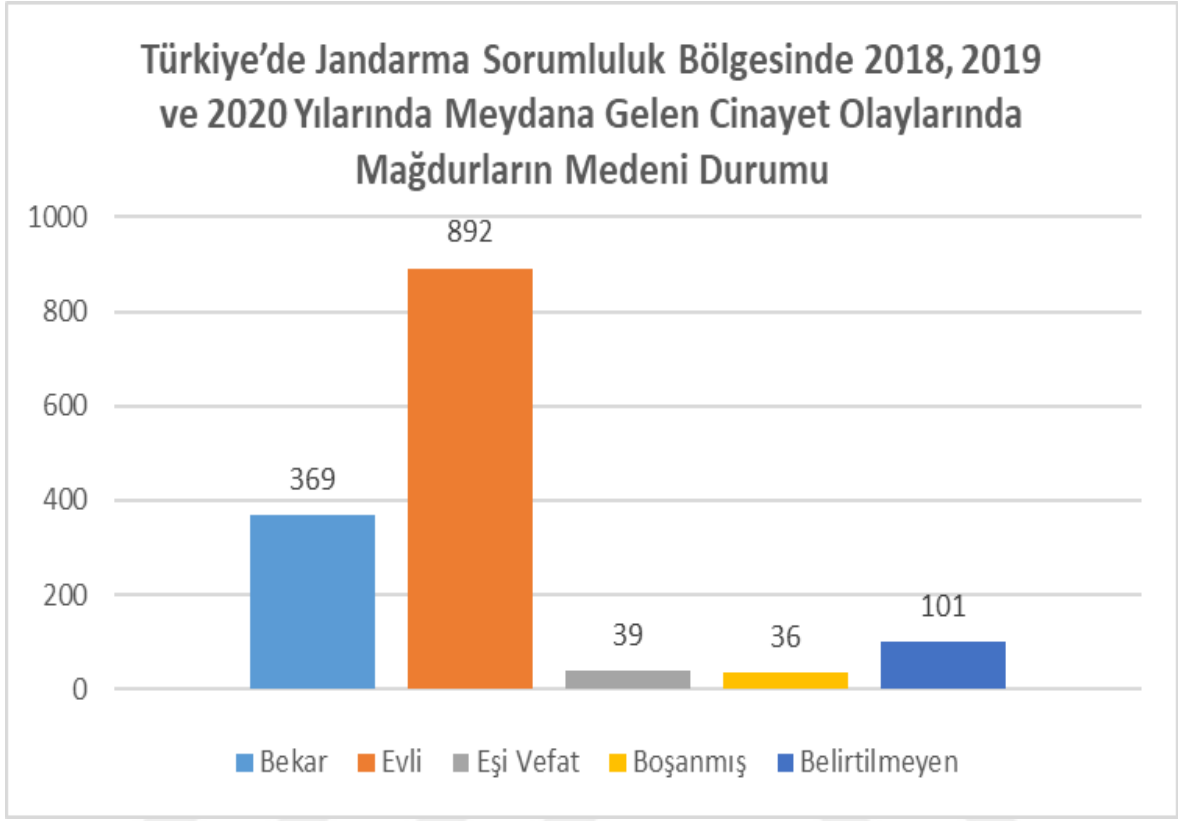
Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında işlenen cinayet olaylarında mağdurların eğitim durumu ilişkin olarak hazırlanan grafik Şekil 4.15.’te yer almaktadır. Söz konusu grafik incelendiğinde mağdurların okur yazar olmayan 7’si (%0,7), okur yazar 182’si (%12,5), ilkokul öğrencisi 2’si (%0,2), ilkokul mezunu 163’ü (%11,2), ortaokul öğrencisi 3’ü (%0,2) ortaokul mezunu 169’u (%11,76), lise öğrencisi 27’si (%2,2), lise mezunu 111’i (%7,7), ön lisans öğrencisi 31’i (%2,2), ön lisans mezunu 34’ü (%2,5), lisans mezunu 103’ü (%8,0), lisansüstü 12’si (%1,6) belirtilmeyen 593’ü (%51,1) olarak saptanmıştır. Cinayet failleri ve mağdurlarının eğitim düzeylerinin benzer olduğu görülmektedir

Şekil 4.16.: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Mağdurların Meslek Bilgileri

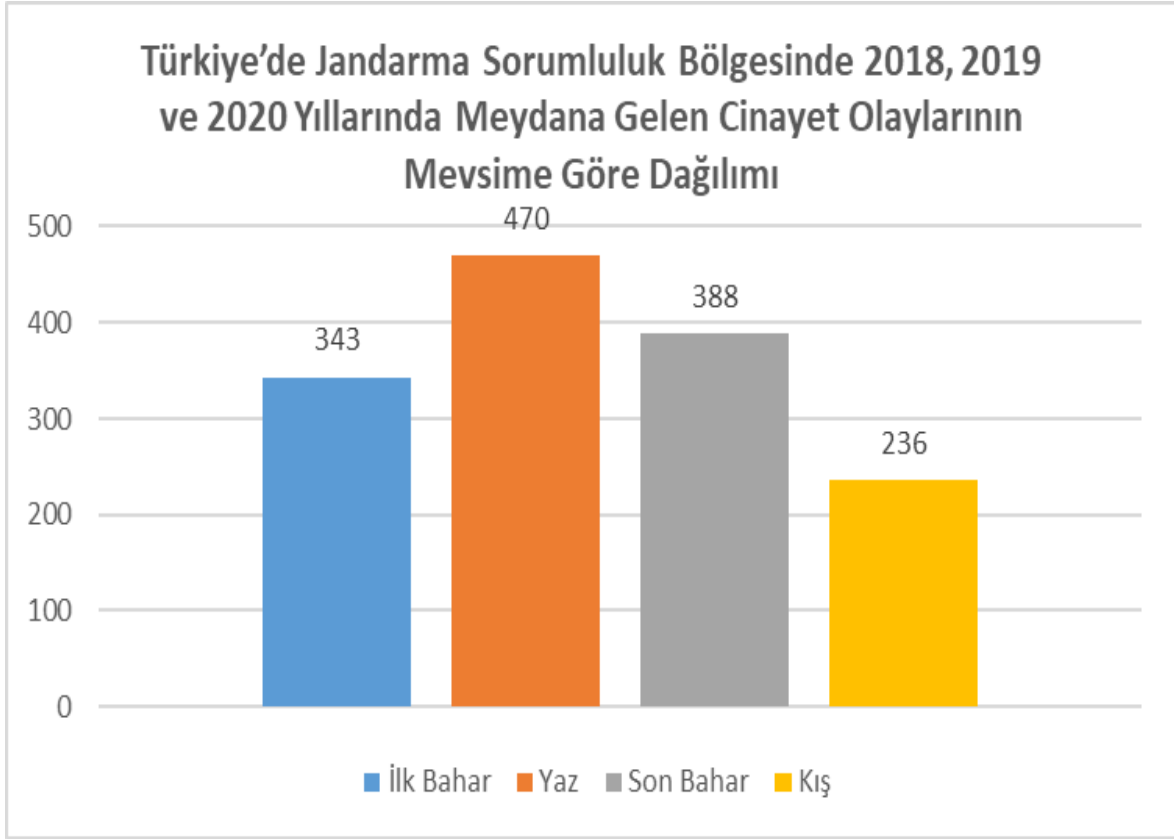
Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında işlenen cinayet olaylarında mağdurların mesleki bilgilerine ilişkin olarak hazırlanan grafik Şekil 4.16.’da yer almaktadır. Grafik incelendiğinde, mağdurların 443’ü (%30,9) serbest meslek, 268’i (%18,7) memur, 169’u (%11,8) çiftçi, 156’sı (%10,3) işçi, 63’ü (%4,3) ev hanımı, 53’ü (%2,3) öğrenci, 23’ü (%01,6) çalışmadığı, 262’si (%20,1) ise belirtilmediği yani ne iş ile uğraştığı tespitinin yapılamadığı görülmektedir. Cinayet mağdurlarının meslek bilgilerine bakıldığında ise serbest meslek oldukça fazla olduğu görülmektedir.

Şekil 4.17: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Mağdurların Medeni Durumu

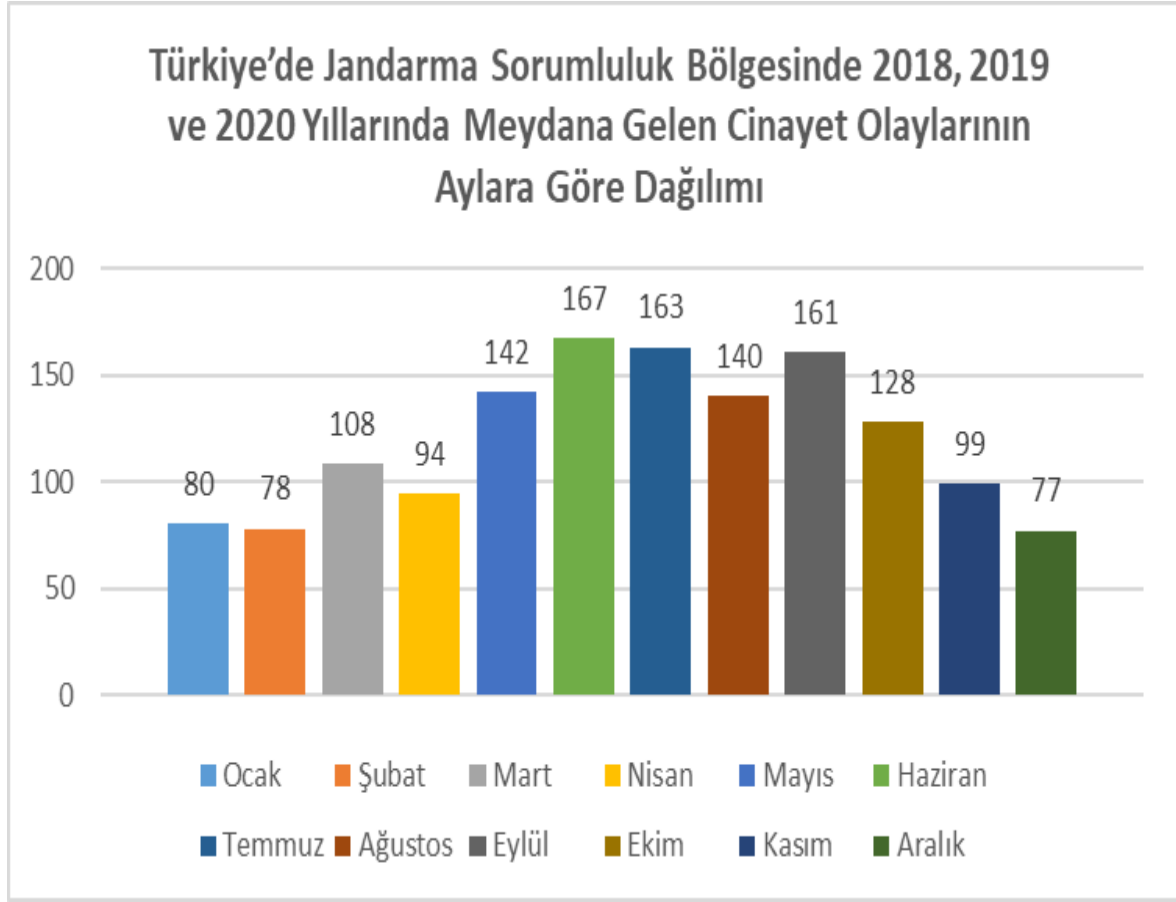
Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında mağdurların medeni durumlarına ilişkin olarak hazırlanan grafik Şekil 4.17.’de yer almaktadır. Grafik incelendiğinde, 892’si (%62,5) hiç evlenmemiş, 366’sı (%25,6) evli, 39’u (%22,7) boşanmış, 134’ü (%9,2) bilinmeyen yani tespit edilememiş olduğu görülmektedir.

Şekil 4.18.: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarının Mevsime Göre Dağılımı

Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında işlenen cinayet olaylarının işlendiği mevsimlere ilişkin olarak hazırlanan grafik Şekil 4.18.’de yer almaktadır. Grafik incelendiğinde, 473’ü (%32,4) yaz mevsiminde, 391’i (%26,8) sonbahar mevsiminde, 347’si (%16,4) ilkbahar mevsiminde ve 239’u (%16,4) kış mevsiminde meydana geldiği görülmektedir (Tablo, 23). Failerin durumlarına bakıldığında 337 (%28,2)’sinin tarım ve hayvancılıkla uğraştığı görülmektedir. Tarım ve hayvancılık işlerinin daha çok bahar ve yaz mevsimlerinde yoğunlaştığı için oranın artması anlamlı olduğu düşünülmektedir.

Şekil 4.19.: Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarının Aylara Göre Dağılımı

Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarının aylara göre dağılımına ilişkin olarak hazırlanan grafik Şekil 4.19.’da yer almaktadır. Söz konusu grafik incelendiğinde, 168’i (%11,5) Haziran ayında, 164’ü (%11,2) Temmuz ayında, 162’si (%11,1) Eylül ayında, 143’ü (%9,8) Mayıs ayında, 141’i (%9,7) Ağustos ayında, 129’u (%8,8) Ekim ayında, 109’u (%7,5) Mart ayında, 99’u (%6,8) Kasım ayında, 95’i (%6,5) Nisan ayında, 81’i (%5,5) Ocak ayında, 79’u (%5,4) Şubat ayında ve 79’u (%5,4) Aralık ayında meydana geldiği görülmektedir.

Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında işlenen cinayet olaylarının failerin alkol kullanım durumları incelendiğinde, 679’u (%47,3) alkol kullanmadığı, 92’si (%4,4) alkol kullanan, 666’sı (%48,3) ise tespit edilemeyen olduğu görülmektedir (Tablo, 18). Araştırmada alkol alıp almadığı saptanamayan 666 (%48) katılımcı bulunmaktadır. Alkol alıp almadığı saptanan katılımcıların %12’sinin alkol aldığı bulunmuştur. Cinayetin işlendiği esnada alkol alıp almadığı durumu üzerinden veriler oluşturulmuştur. Bu durumda cinayet işleyen failerin normal zamanda yüzde kaçının alkol aldığı belirsizdir. Langevin (1982) yaptığı çalışmada cinayet failerinin %54’ü cinayeti işlediği sırada alkollü

olduğu saptanmıştır. Shaw ve ark. (1998) İngiltere’de cinayet faillerinin %45’inde alkol ve uyuşturucu etkisi olduğu belirtilmiştir. Alkol kullanımı ve cinayet faili olma durumu arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır (Jensen, 2000). Özalp (2021), yaptığı araştırmada alkol ya da uyuşturucu-uyarıcı madde etkisinde olarak cinayet işlenen tek mağdurlu vakaların 56’sı (%30,6), alkol ya da uyuşturucu-uyarıcı madde etkisinde olmayanın 49’u (%26,78) olduğu ve 49’unun (%26,78) ise alkol ya da uyuşturucu-uyarıcı madde etkisinde olup olmadığının tespit edilmediği olarak gözlenmiştir. Ünver (2020), yaptığı araştırmada Goldstein’in üçlü çatısı; olarak isilendirdiği “psikofarmakolojik”, “ekonomik-kompulsif” ve “sistemik” olarak kavramlaştırarak suç ile ilişkisini ortaya koymuştur. Psikofarmakolojik kavramı “belirli maddelerin etkisi altındayken suç işleme eğiliminin artmasını” olarak tanımlanmaktadır. Ekonomik-kompulsif kavramı “madde kullanımına bağımlı olan bireylerin bağımlılıklarını finanse etmek için suç işleme eğilimlerinin artmasını” olarak tanımlanmaktadır. Sistemik bağlantı kavramı ise “uyuşturucu kaçakçılarının tedarik zincirlerini sürdürerek kâr elde etme çabalarının” oluşturduğu sonuç olarak tanımlanabilmektedir. Diğer taraftan kasten öldürme yani cinayet olaylarına ilişkin olarak yapılan araştırmalarda “psikofarmakolojik” kavramının daha fazla karşımıza çıktığını ortaya koymaktadır.

SONUÇ/SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmamızın birinci hipotezi “*Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarının sayıca durumu istatistiksel olarak farklılaşmamaktadır.*” yapılan tanımlayıcı istatistikler ile doğrulanmıştır.

Çalışmamızın ikinci hipotezi “*Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında faillerin eğitim seviyesi düşüktür.*” yapılan tanımlayıcı istatistikler ile doğrulanmıştır.

Çalışmamızın üçüncü hipotezi “*Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında failer düşük gelirli mesleklere sahiptir.*” yapılan tanımlayıcı istatistikler ile doğrulanmıştır.

Çalışmamızın dördüncü hipotezi “*Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında failer bekâr ya da hiç evlenmemiş grubun evli olan gruba göre istatistiksel olarak farklılaşmaktadır.*” yapılan tanımlayıcı istatistikler ile doğrulanmıştır.

Çalışmamızın beşinci hipotezi “*Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet olaylarında failerin genç yetişkin olma durumlarının ile diğer gruplarına göre istatistiksel olarak farklılaşmaktadır.*” yapılan tanımlayıcı istatistikler ile doğrulanmıştır.

Çalışmamızın altıncı hipotezi “*Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 Yıllarında Meydana Gelen Cinayet Olaylarında Olayın Cinsi, Olayın Nedeni, Olayın İli, Olay Yeri Özelliği, Medeni Durumu, Eğitim Durumu, Alkol Durumu Arasındaki istatistiksel olarak pozitif yönde bir ilişki vardır.*” yapılan person korelasyon testi ile istatistiksel olarak ile doğrulanmıştır.

Çalışmamızın yedinci hipotezi “*Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında olay nedeni istatistiksel olarak farklılaşmaktadır.*” yapılan person korelasyon testi ile istatistiksel olarak ile doğrulanmıştır.

Çalışmamızın sekizinci hipotezi “*Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında Failerin cinsiyeti istatistiksel olarak farklılaşmaktadır.*” yapılan person korelasyon testi ile istatistiksel olarak ile doğrulanmıştır.

Çalışmamızın dokuzuncu hipotezi “*Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında failerin uyuşturucu ve alkol kullanım durumu istatistiksel olarak farklılaşmaktadır.*” yapılan regresyon analizi ile doğrulanmıştır.

Çalışmamızın onuncu hipotezi “*Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen Cinayet olaylarında failerin kullandığı suç aletleri istatistiksel olarak farklılaşmaktadır.*” yapılan tanımlayıcı istatistikler ile doğrulanmıştır.

Çalışmamızın onbirinci hipotezi *“Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında mağdurların düşük eğitim seviyesi ve düşük ekonomik gelir getiren meslek gruplarından oluşmaktadır.”* yapılan tanımlayıcı istatistikler ile doğrulanmıştır.

Çalışmamızın onikinci hipotezi *“Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarında mağdurların medeni durumu istatistiksel olarak farklılaşmaktadır.”* yapılan tanımlayıcı istatistikler ile doğrulanmıştır.

Çalışmamızın onüçüncü hipotezi *“ Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarının mevsime ve aylara göre dağılımı istatistiksel olarak farklılaşmaktadır.”* yapılan tanımlayıcı istatistikler ile doğrulanmıştır.

Çalışmamızın ondördüncü hipotezi *“Türkiye’de Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2018, 2019 ve 2020 yıllarında meydana gelen cinayet olaylarına etki eden olaylar istatistiksel olarak farklılaşmaktadır.”* yapılan tanımlayıcı istatistikler ile doğrulanmıştır.

Sonuç olarak, Jandarma sorumluluk bölgesinde meydana gelen cinayet olaylarında uyuşturucu alkol kullanımı, medeni durum, cinsiyet ve eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Uyuşturucu ve alkol cinayet olaylarını sayıca daha fazla arttırdığı saptanmıştır.

Jandarma sorumluluk bölgesinde meydana gelen cinayet olaylarında kullanılan suç aletleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Cinayet olaylarında ateşli silahlar (av tüfeği) oldukça fazla kullanılmıştır.

Jandarma sorumluluk bölgesinde meydana gelen cinayet olaylarında olay yeri özelliği, olay ili ve mevsimler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Cinayet olayları yaz mevsiminde ve failerin yaşadıkları yerlerde işlemektedirler.

Bu araştırmanın temel amacı Jandarmanın sorumluluk sahasında meydana gelen cinayet olayları konusunda bütüncül bir çalışma ortaya koymaktır. Yaptığımız çalışmada eğitim düzeyi, meslek, medeni durum, yaş, sosyoekonomik durum ve yaşanan yer cinayet olaylarında etkisi olduğu saptanmıştır. Özellikle eğitim düzeyinin düşük olmasının cinayet faileri üzerinde oldukça etkili olduğu görülmektedir. Bu bakımdan her türlü suç olayının engellenebilmesi için örgün eğitimin yaygın hale getirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Yaptığımız çalışmada cinayet olaylarının nedenlerine baktığımızda daha çok tartışma odaklı gerçekleşen anlaşmazlıklardan kaynaklı olduğu görülmektedir. Bu noktada öfke kontrol eğitimi, stres yönetimi ve kriz yönetimi konularında eğitimin yaygın hale getirilmesi bu sorunu ortadan kaldırabileceği değerlendirilmektedir.

Şiddetin her türlüşünün önlenmesi için politikalar yürütülmesi gerekmektedir. Özellikle birçok eğitimin veya sorunun kaynağı olarak kabul edilen aile kavramından hareketle aile içi

şiddeti önleyebilmek için politikalar geliştirilmesi var olan politikarında geliştirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Jandarma sorumluluk bölgesinde meydana gelen cinayet olaylarında;

- ❖ Uyuşturucu ve alkol kullanımı, medeni durum, cinsiyet ve eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir bağ olduğu ortaya konulmuştur.
- ❖ Cinayetin suç aleti olarak; ateşli silahların özellikle de av tüfeği oldukça fazla kullanıldığı tespit edilmiştir.
- ❖ Olay yeri özelliği, olay ili ve mevsimler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir bağlantı bulunmakta cinayet olayları yaz mevsiminde ve failerin yaşadıkları yerlerde işlendiği ortaya konulmuştur.
- ❖ Eğitim düzeyi, meslek, medeni durum, yaş, sosyoekonomik durum ve yaşanan yer cinayet olaylarında anlamlı bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır.
- ❖ Olay nedenlerine incelendiğinde daha çok tartışma orijinli çeşitli uyuşmazlıklardan kaynaklandığı görülmektedir.

Jandarma sorumluluk bölgesinde meydana gelen cinayet olayları incelendiğinde;

- ❖ Ülkemizde 922 ilçe bulunduğuna göre (3) yılda ortalama bir ilçede 1,5 cinayet olayı ancak ve istatistiksel olarak meydana gelebilmektedir.
- ❖ Fail profili, % 96,4 olasılıkla erkek, % 37,8 olasılıkla (50) yaş ve üzeri, % 60 olasılıkla ilkokul veya daha düşük bir eğitim durumu sahip olan, % 50 olasılıkla serbest meslek sahibi veya çiftçi, % 65 olasılıkla hiç evlenmemiş veya boşanmış kişilerden oluşmaktadır.
- ❖ Mağdur profili, % 90,6 olasılıkla erkek, % 24 olasılıkla ilkokul ve daha düşük bir eğitim durumuna sahip olan, % 59 olasılıkla serbest meslek sahibi veya memur olan, % 65 olasılıkla bekâr veya boşanmış kişiler arasında oluşmaktadır.
- ❖ Cinayet olay profili, % 50,7 olasılıkla meskûn mahal içinde, % 96,5 olasılıkla faili belli olarak, % 26,2 olasılıkla ateşli silahlarla (av tüfeği), % 32,4 olasılıkla yaz aylarında, hatta % 22,7 olasılıkla Haziran ve Temmuz aylarında, % 49,9 olasılıkla tartışma, anlaşmazlık ve husumet kaynaklı gerçekleşmektedir.

Jandarma sorumluluk bölgesinde meydana gelen cinayet olaylarının önlenmesi adına;

- ❖ Artan olay sayıları toplum içerisinde şiddet eğilimini göstermekte çözüm olarak şiddetle mücadele konusunda herkesin ulaşabileceği eğitim ve rehberlik hakkının yaygınlaştırılmasını gerekli kılmaktadır.

- ❖ Aile içi şiddet başta olmak üzere şiddetin bütün türleri ile kolluk alanlarında yoğun bir şekilde mücadele edilmelidir.
- ❖ Olaylar ateşli silahlar ile gerçekleşmekte bu sebeple özellikle ateşli silah ruhsat işlemlerinin etkin ve kontrollü bir şekilde gerçekleşmesi gerekmektedir.
- ❖ Eğitim ve gelir düzeyi söz konusu cinayet suçu olduğu gibi diğer bütün suçların başlıca sebebi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeple toplumsal olarak alınacak ulusal boyuttaki önlemler ile toplumsal refah ve gelişmişlik düzeyinin desteklenmesi gerekmektedir.
- ❖ Olayların yaz aylarında ve çeşitli uyuşmazlıklardan kaynaklı olduğu düşünüldüğünde önleyici kolluk tedbirlerinin bu yöne kaydırılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akdeniz, G. (2019). 2017'de Polis Bültenine Geçen İnsan Öldürme Olaylarının Analizi, Güvenlik Bilimleri Dergisi, 8 (2), 289-308.
- Akdeniz, G. (2019). Türkiye'de Öldürme Eğilimleri: Kamuya Açık Verilerin Bir Değerlendirmesi, Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi, 7, 1-25.
- Altınsoy, E. (2022). Doğal ve Sentetik Uyuşturucu Maddeler, Suça Sürüklenen Çocuklar Ve Çocuk Suçlarının Kriminal Açından Modellemesinin Yapılması. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fen Bilimleri Enstitüsü. Bursa Uludağ Üniversitesi. Bursa.
- Aydın, F. (2010). Faili Meçhul Öldürme Olaylarında Olay Yeri Çözümlemesi ile Suçlu Profilinin Oluşturulması: Soruşturma Deneyimi ve Suçlu Profilleme Eğitimin Etkisi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Savunma Bilimleri Enstitüsü. Kara Harp Okulu. Ankara.
- Aydın, F. ve Gümüş, D. Ö., (2011), Development of a criminal profiling instrument, Procedia Social and Behavioral Sciences, 30, 2612-2616.
- Balcıoğlu, İ. ve Kılıç, Ö. (2013). Seri Cinayet ve Cinsel Sadizm, Adli Tıp Dergisi, 27 (1), 54-63.
- Bengidal, S. (1998). Adli Tıp Bilimi ile İlgili Hekimlerimizin Bilmesi Gerekenler. Sağlık Dergisi, 7(72), 72- 73.
- Bengidal, M. S.(1998-b). Adli Tıp. Ankara: Jandarma Genel Komutanlığı Basımevi.
- Bennet, A.K. (1993). Victim Selection in the Jeffrey Dahmer Slayings, An Example of Repetition in the Paraphilias. Journal of Forensic Sciences, 1227- 1232.
- Catanese, C., Levy, B., & Catanese, G. (2016). Postmortem Change and Time of Death. C. Catanese (Dü.) içinde, Color Atlas of Forensic Medicine and Pathology (s. 145-192). Boca Raton: CRC Press.
- Çalıcı, C. (2019). Türkiye'de Suç Trendleri (Tarihsel Kriminolojik Değerlendirme: İstanbul, Legal Yayınevi.
- Çapar, M. (2020). Cinayet Konusunun Resimde Ele Alınışı Üzerine Bir İnceleme. STAR Sanat ve Tasarım Araştırmaları Dergisi, 1 (1), 98-110.
- Çaparlar, C. Ö., & Dönmez, A. (2016). Bilimsel araştırma nedir, nasıl yapılır. Turk J Anaesthesiol Reanim, 44(4), 212-8.
- DiMaio, V., & DiMaio, D. (2001). Forensic Pathology (2 b.). Boca Raton: CRC Press.
- DiMaio, V., & Molina, D. (2002). DiMaio's Forensic Pathology (3 b.) e-book. Boca Raton: CRC Press.

Dix, J., & Graham, M. (2000). Time of Death, Decomposition and Identification: an Atlas. Boca Raton: CRC Press.

Dokgöz, H., (2022). Adli Tıp ve Adli Bilimler: Ankara, Akademisyen Yayınevi.

Douglas, J. E.; Burgess, A. W.; Burgess, A. G.; Ressler, R. K; Crime Classification Manual. (John Wiley & Sons, 2006) ISBN 0787985015

Erkunt, Ç. (2011). Öldürme ve Cinsel İçerikli Suç İşlemiş Erkek, Kadın ve Çocuk Hükümlülerde Fail, Olay Yeri ve Mağdur İlişkisi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Glaister, J. & Rentoul, E. (1966). Medical Jurisprudence and Toxicology. Liverpool: Livingstone Ltd.

Gördük, Y.E. (2020). Klasik ve Modern Kaynaklarda İlk Cinayet Kıssası. Amasya İlahiyat Dergisi, 15, 105-142.

Güna, E. (2021). Adli Muayene ve Otopsi: Ankara, Seçkin Yayınevi.

Güney, S. (2020). Türkiye’de Cinayet İşlemiş Kadınların Suçlu Profili Ve Temel Kişilik Özellikleri. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara Üniversitesi. Ankara.

Hazelwood, R. R; Burgess A. W.; Practical Aspects of Rape Investigation. (CRC Press, 2001) ISBN 0849300762

Houck, Max M. & Siegel, Jay A., (2010). Fundamental of Forensic Science (Second Edition), Academic Press, Florida, United States.

İçli, T.G. (2021). Kriminoloji: Ankara, Seçkin Yayınevi.

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi. (2021). Adli Kimliklendirme ve Adli Tıp: Ankara. Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Yayınevi.

Karsıracı, O. (2020). 2016-2018 Yılları Arasında Gerçekleşen Cinayet Vakalarına İlişkin Profil Analizi: Ankara Örnekleme. OPUS Uluslararası Toplum Araştırma Dergisi, 16 (32), 5016-5033.

Kızmaz, Z. (2007). Suçluların Farklılık Arz Eden Profilleri: Cinayet ve Hırsızlık Suçlarını İşleyenler Üzerinde Karşılaştırmalı Bir Araştırma, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1 (14), 122-160.

Knight, B. (1993). Knight, B. (1993). Simpson’s Forensic Medicine. Arnold, Eleventh Edition. Londra: Arnold.

Koç, S., & Can, M. (2009). Ölüm Kavramı ve Ölü Muayenesi. Klinik Gelişim, 22(3), 11-22.

- Nazlıdır, M. (2010). Kasten Adam Öldürme ve Teşebbüs Suçlarında Psikososyal Özelliklerin İncelenmesi: Suç Analizi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara Üniversitesi. Ankara.
- Ocaklı, L. (2021). Öldürme Suçunun Sosyolojik Nedenleri, Güvenlik Bilimleri Dergisi, 10 (2), 493-516.
- Önder, Ş.G. & Gönültaş M.B. (2005). Suçlu Profillemeye ve Türkiye'deki Genel Durum. Polis Bilimleri Dergisi, 7 (4), 35-58.
- Özalp, M.İ. (2021). Adam Öldürme Suçu Nedeniyle Cezaevinde Bulunan Erkek Hükümlülerin Suç Analizi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü. Üsküdar Üniversitesi. İstanbul.
- Özden, S.Y. (1973). Adli Tıp El Kitabı. Nobel Tıp Kitabevi.
- Özkar, E. (2020). Hukuk Öğrencileri ve Uygulamaları İçin Adli Tıp: Ankara. Seçkin Kitabevi.
- Öztürel, A. (1979). Adli Tıp. Sevinç Matbaası.
- Özgen, N. ve Bindak, R. (2017). Mekân- Cinayet Bağıntısına Küresel Bir Bakış: Bir Davranışsal Coğrafya Çalışması, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi, 6, (2), 1070-1087.
- Polat, O. (2018). Kriminoloji ve Kriminalistik Üzerine Notlar: Ankara. Seçkin Yayınevi.
- Polat, O. (2021). Klinik Adli Tıp: Ankara. Seçkin Yayınevi.
- Polat, O. (2022). Kriminoloji ve Kriminalistik Üzerine Notlar (Güncellenmiş 5. Baskı): Ankara. Seçkin Yayınevi.
- Saferstein, R. (2015). Crmiminalistic An Introduction to Forensic Science (Elenevent Edition), Peorson Education, Essex, England.
- Shkrum, M., & Ramsay, D. (2007). Forensic Pathology of Trauma: Common Problems for the Pathologist. Totowa: Humana Press Inc.
- Soysal, Z., Eke, S., & Çağdır, A. (1999). Adli Tıp I, II, III. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınları.
- Tortamış, B. (2010). Kasten Öldürme Olaylarında Suçlu Profili, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Polis Akademisi, Ankara.
- Tunalı, İ. (1988). Adli Tıp. Yarı Açık Cezaevi Matbaası.
- Ünver, M.F. (2020). 2005-2018 Yılları Arasında Meydana Gelen Cinayetlerdeki Suçlu Profillerinin Analizi. (Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi). Adli Tıp Anabilim Dalı. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi. Sivas.
- Yakupoglu, A. (2016). Suçların Aydınlatılmasından CSI Etkisi. Adli Tıp Bülteni, 21 (2), 59-66.

Yılmaz, T. B. (2008). Faili Meçhul Cinayetlerde Mağdur Profili. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.

